

Humanitarian Aid
and Civil Protection

ԱՌՆԱՊ
ARNAP
DRR NATIONAL PLATFORM

ԼՈՌԻՆ ՄԱՐԶԻ ՔԱՐԻՆՋ ԳՅՈՒՂԻ ԱՂԵՏՆԵՐԻ ՌԻՍԿԻ ՎԵՐԼՈՒԾՈՒԹՅՈՒՆ

Վերլուծությունն սիրականացվել է Աղետների ռիսկի նվազեցման ազգային պլատֆորմի մասնադրամի և «Ստեփանավանի «Լորե» փրկարար ջոկատ» ՀԿ-ի կողմից՝ ՄԱԿ-ի Ձարգացման ծրագրի կողմից մշակված Տեղական մակարդակում ռիսկի կապառարման մեթոդամաբության կիրառմամբ:

Այս ուսումնասիրությունն իրականացվել է ՄԱԿ-ի մանկական հիմնադրամի և Աղետների ռիսկի նվազեցման ազգային պլատֆորմի «ԱՌՆ ԳՈՐԾՈՂՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ԿԱՅՈՒՆՈՒԹՅԱՆ ԱՊԱՀՈՎՈՒՄ» համատեղ ծրագրի շրջանակներում, որը ֆինանսավորվում է Եվրոպական հանձնաժողովի Մարդասիրական օգնության և բաղադրարարական գլխավոր վարչության կողմից:

Աղետների ռիսկի նվազեցման ազգային պլատֆորմ
ԼՈՌՈՒ ՄԱՐԶԻ ՔԱՐԻՆՁ ՀԱՄԱՅՆՔԻ ԱՂԵՏՆԵՐԻ ՌԻՍԿԻ ՎԵՐԼՈՒԾՈՒԹՅՈՒՆ

Իրականացնող՝ «Ստեփանավանի «Լոռե» փրկարար ջոկատ» ՀԿ-ի

Աղետների ռիսկի վերլուծության թիմ.

Աննա Առաքելյանը, «Ստեփանավանի «Լոռե» փրկարար ջոկատ» ՀԿ հրահանգիչ
«Ստեփանավանի «Լոռե» փրկարար ջոկատ» ՀԿ կամավորներ՝
Անժելա Աբովյան, Մարգարիտա Մելքոնյան, Լաուրա Հովհաննիսյան,
Սվետլանա Դանիլյեյան, Լիզա Այվազյան
Վերլուծության պատասխանատու՝

Անժելա Բադալյան՝ «Ստեփանավանի «Լոռե» փրկարար ջոկատ» ալագ հրահանգիչ, ՀՀ
ՏԿԱԻՆ Ճգնաժամային կառավարման պետական ակադեմիայի դասախոս,
ԱՌՆ գործընթացի պատասխանատու՝

Արմեն Առաքելյան՝ «Ստեփանավանի «Լոռե» փրկարար ջոկատ» ՀԿ նախագահ, ՀՀ
ՏԿԱԻՆ Ճգնաժամային կառավարման պետական ակադեմիայի միջին մասնագիտական
ծրագրերի ղեկավար, դասախոս

Ծրագրի ղեկավար՝

Արա Բարսեղյան, ԱՌՆ ազգային պլատֆորմի փոխտնօրեն

© ՄԱԿ-ի մանկական հիմնադրամ

ՀԱԿԻՐՃ ՆԿԱՐԱԳՐՈՒԹՅՈՒՆ**Վտանգներին դիմակայելու ամենալավ միջոցը աղետակայուն համայնք ունենալն է**

Աղետների ռիսկի նվազեցման (ԱՌՆ) գործնաթացը, լինելով զարգացման գործընթացի անբաժանելի մաս, լուրջ խնդիր է հանդիսանում հատկապես աղքատ և զարգացող երկրների համար: Այն դասվում է առաջնահերթ խնդիրների շարքում նաև Հայաստանում, որի լավագույն ապացույցը Հայաստանի կառավարության կողմից վերջերս հաստատված ԱՌՆ ռազմավարությունն է (7 մարտի, 2012թ.): Հանդիսանալով Հայաստանի ազգային անվտանգության հայեցակարգից բխող գործառնություն՝ ԱՌՆ-ն դիտվում է որպես պետության անվտանգության և կայուն զարգացման կարևորագույն նախապայմաններից մեկը և, համաձայն ԱՌՆ ռազմավարության դրույթների և վերջինիս իրականացման 2012-2015թթ. պլանի, պետք է ներառվի զարգացման ոլորտային և ճյուղային պլաններում:

ԱՌՆ գործնական ինտեգրումը զարգացման ծրագրերում և գործընթացներում, մասնավորապես, համայնքային մակարդակում, լուրջ մարտահրավեր է և հանդիսանում է նոր մտածողության և գործելակերպի, այն է՝ նոր ԱՌՆ մշակույթի ձևավորման համապարփակ գործընթացի բաղկացուցիչ մասը: Աղետների ռիսկի նվազեցումը տեղական մակարդակում աղետների ռիսկի կառավարման ընդհանուր համակարգի տեղական բաղադրիչն է, որը մարզային և ազգային բաղադրիչների հետ համատեղ ձևավորում է ազգային համալիր ԱՌՆ համակարգը:

Համայնքում աղետների ռիսկի վերլուծությունն (ԱՌՎ) իրենից ներկայացնում է տվյալ համայնքին սպառնացող ռիսկերի բնույթի և մասշտաբի համեմատական վերլուծություն տարբեր բնական և մարդածին վտանգների ու խոցելիության համար, որոնք կարող են համայնքին պատճառել մարդկային և նյութական կորուստներ, լուրջ վնաս հասցնել շենք-շինություններին, ինֆրակառուցվածքներին, ծառայություններին, կենսամիջոցներին:

Թիրախ համայնքներում ԱՌՎ իրականացվել է տեղական մակարդակում ռիսկերի կառավարման (ՏՄՌԿ) մեթոդաբանության կիրառմամբ, որը ծրագրի շրջանակներում համալրվել էր երեխայազգայուն բաղադրիչով:

ՏՄՌԿ-ն իրենից ներկայացնում է համայնքին սպառնացող ռիսկերի բացահայտման գործիքների և կառավարման գործառնությունների ամբողջական հավաքածու, որը ձևավորվել է Հայաստանում նմանատիպ հայտնի գործիքների փորձարկման և ադապտացման արդյունքում: Այն մշակվել է՝ հիմք ընդունելով.

- ՀՀ ԱՌՆ ազգային ռազմավարության համապատասխան դրույթները,
- Հյոգոյի գործողությունների ծրագրի գերակայությունները,
- ԱՌՆ ազգային համակարգի կարողությունների զարգացման համար նախանշված գերակա ուղղությունները:

ՏՄՌԿ-ն ԱՌՆ ազգային մշակույթի ձևավորման ուղղությամբ ձեռնարկվող կարևորագույն քայլերից մեկն է և նպաստում է աղետակայուն համայնքների կայացմանը Հայաստանում:

Մեթոդի արդյունավետ կիրառման համար անհրաժեշտ է, որպեսզի համայնքը.

- լինի շահագրգիռ ու կամավորապես մասնակցի գործընթացին,
- լինի պատրաստակամ՝ ներդնելու սեփական ներուժը ԱՌՆ միջոցառումների պլանավորման ու իրականացման գործում,
- պետական կառավարման և տեղական ինքնակառավարման մարմինների հետ համատեղ կրի պատասխանատվություն՝ աղետակայուն համայնքի կայուն զարգացման և դրա հետ կապված որոշումների ընդունման և իրականացման համար:

Ուսումնական հաստատություններում Աղետների ռիսկի վերլուծությունը հնարավորություն է տալիս անձնակազմին և երեխաներին բացահայտել աղետների հարտակարգ իրավիճակների հետևանքները, օգտագործել իրենց գիտելիքը և կարողությունները՝ դիմակայելու աղետների հարտակարգ իրավիճակների ազդեցությանը, բարձրացնել իրենց գիմացությունը նպատրաստվածությունն աղետներին նախապատրաստմանն արձագանքման լորտում՝ երեխաների և անձնակազմի կյանքերը փրկելու ու վնասները նվազագույնի հասցնելու համար:

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆ

1. ՏՎՅԱԼՆԵՐԻ ՀԱՎԱՔԱԳՐՈՒՄՈՒ ՀԵՏԱՉՈՏՈՒՄ	7
1.1 Երկրորդականաղբյուրների տվյալներ	8
1.1.1 Քարինջ համայնքի տեղադիրքը և կլիման	8
1.1.2 Համայնքի բնակչությունը	8
1.1.3 Քարինջ համայնքի նսպառնացող վտանգավոր երևույթները	9
1.1.4 Հիմնական շինություններ	10
1.1.5 Ջրաղվաժություն	10
1.1.6 Արտաքին և ներքին ճանապարհներ	10
1.1.7 Արտաքին և ներքին տրանսպորտ	11
1.1.8 Կոյուղի	11
1.1.9 Աղբահանություն	11
1.1.10 Զրամատակարարում	11
1.1.11 Ոռոգում	12
1.1.12 Գազաֆիկացում	12
Հրդեհ-փրկարար ծառայություն	12
Ոստիկանություն	12
1.1.14 Կենսական կարևոր համակարգեր	12
Կրթական համակարգ	12
Առողջապահություն	13
Մշակույթ	13
Պատմամշակութային կոթողներ	13
Կապի միջոցներ	14
Տեղեկատվական աղբյուրներ	14
1.2 Ակնադիտական զննում	14
1.3 Քարտեզագրում	15
1.4 Սեզոնային օրացույց	17
1.5 Պատմական օրացույց	20
Համայնքում վերջին տարիների տեղի ունեցած փոփոխությունների աղյուսակ	21
1.6 Զննարկումներ ֆոկլոր-խմբերում	23
1.7 Կիսակառուցվածքային հարցազրույցներ	25
1.7.1 Արտակարգ դրավիճակների նդիմակայելու և արձագանքելու համայնքի կարողությունները	25
1.7.2 Համայնքում վերջին տարիների տեղի ունեցած ԱԻ-ընդրանցի տևական քննարկ	26
1.8 Չանգվածային հարցում բնակչության շրջանում հարցաթերթի կենտրոնացում	26
1.8.1 Համայնքի նսպառնացող հիմնական վտանգավոր երևույթներ	27
Համայնքի նսպառնացող հիմնական վտանգավոր երևույթների աղյուսակ	29
1.8.2 Վտանգավոր երևույթների սեզոնայնություն	31
1.8.3 Վտանգավոր երևույթների հաճախականությունը	33
1.8.4 Համայնքում տեղի ունեցած արտակարգ դրավիճակներից բնակչության կրած վնասները	34
1.8.5 Վտանգների և խոցելիության համադրությունը	34
1.8.6 Աղետների նդիմակայելու վերաբերյալ համայնքի բնակչության գիտելիքները	37
2. ՀԱՎԱՔԱԳՐԱԾ ՏՎՅԱԼՆԵՐԻ ՎԵՐԼՈՒԾՈՒՄ	43
2.1 Եզրակացություններ և առաջարկություններ	43
2.2 Համայնքի ուժեղ կողմերը	44
2.3 Համայնքի թույլ կողմերը	44
2.4 Համայնքի հնարավորությունները	45
2.5 Համայնքի և մասնավորապես աղետների ռիսկի նվազեցման գործընթացի զարգացմանը խոչընդոտող գործոնները	45
Համայնքի բնակիչների կողմից բացահայտված խնդիրները, դրանց պատճառներն ու բացասական հետևանքները, ինչպես և առկա վերլուծումները`	46
ՀՀ ԳՅՈՒՂԱԿԱՆ ՀԱՄԱՅՆՔՆԵՐՈՒՄ ԱՂԵՏՆԵՐԻ ՌԻՍԿԻ ԿԱՌԱՎԱՐՄԱՆ	
ՀԱՎԱՍՏԱԳԻՐ	52
3. ՔԱՐԻՆՁ ՀԱՄԱՅՆՔԻ ԴԻՄԱԿԱՅՈՒՆ ՉԱՐԳԱՑՄԱՆ ԵՄՈՉ ԸՆԴՈՏՈՂ ԱՌՆԱՊԻՆԵՐԵՎԴԻՄ ՆՑԱՌԱՋՆԱՅԵՐԹԼՈՒԾՈՒՄՆԵՐ	55
3.1 ԱՂԵՏՆԵՐԻ ՌԻՍԿԻ ՀԱԿԻՐՃՆԿԱՐԱԳԻՐ	55
3.2 ԱՌՆ ԽՆԴԻՐՆԵՐԻ ՁԵՎԱԿԵՐՊՈՒՄ	59

3.3

ԱՌՆԽՆԴԻՐՆԵՐԻ ՆՈՒՂՎԱԾԱՌԱՋԱՐԿՎՈՂԼՈՒԾՈՒՄՆԵՐԸ ՍՏՎԵՐՋԻՆՆԵՐԻ ՍԱՌԱՋՆԱ
ՀԵՐԹՈՒԹՅԱՆ.....63

4. Երեխաները և համայնքի սոցիալ-տնտեսական ոլորտի զարգացումը.....71

4.1 Տնտեսական ոլորտ71

4.2 Սոցիալական ոլորտ72

4.3 Կրթության ոլորտ74

ՔԱՐԻՆՁ

ԼՈՌԻ ԱՐԴԻ ՔԱՐԻՆՁՀԱՄԱՅՆՔԻ
ԱՂԵՏՆԵՐԻ ՌԻՍԿԻ ՎԵՐԼՈՒԾՈՒԹՅՈՒՆ

Համայնքում աղետների ռիսկի վերլուծությունն (ԱՌՎ) իրենից ներկայացնում է տվյալ համայնքին սպառնացող ռիսկերի բնույթի և մասշտաբի համեմատական վերլուծություն տարբեր բնական և մարդածին վտանգների ու խոցելիության համար, որոնք կարող են տվյալ համայնքին պատճառել մարդկային և նյութական կորուստներ, լուրջ վնաս հասցնել շենք-շինություններին, ինֆրակառուցվածքներին, ծառայություններին, կենսամիջոցներին:

Քարինջ համայնքում ԱՌՎ իրականացվել տեղական մակարդակում ռիսկերի կառավարման (ՏՄՌԿ) մեթոդաբանությունը, որը ծրագրի շրջանակներում համալրվել էր երեխայազգայուն բաղադրիչով:

ՏՄՌԿ-ն գործիքների և կառավարման գործառնությունների ամբողջություն է, որոնց կիրառումը նպաստում է համայնքային մակարդակում աղետների ռիսկի բացահայտմանն ու նվազեցմանը: Մեթոդի արդյունավետ կիրառման համար անհրաժեշտ է, որպեսզի համայնքը.

- լինի շահագրգիռ ու կամավորապես մասնակցի գործընթացին,
- լինի պատրաստակամ՝ ներդնելու սեփական ներուժը ԱՌՆ միջոցառումների պլանավորման ու իրականացման գործում,
- պետական կառավարման և տեղական ինքնակառավարման մարմինների հետ համատեղ կրի պատասխանատվություն՝ աղետակայուն համայնքի կայուն զարգացման և դրա հետ կապված որոշումների ընդունման և իրականացման համար:

1. ՏՎՅԱԼՆԵՐԻ ՀԱՎԱՔԱՐՈՒՄՈՒՅԵՏԱԶՈՏՈՒՄ

Քարինջ համայնքում աղետների ռիսկի վերլուծության (ԱՌՎ) գործընթացի իրականացվել է մասնակցային սկզբունքով՝ ԱՌՆԱՊ-ի, «Ստեփանավանի» «Լոռե» փրկարար ջոկատ» ՀԿ-ի, համայնքի բնակիչների և տեղական ինքնակառավարման մարմինների ներկայացուցիչների անմիջական մասնակցությամբ: Հարկ է նշել հիմնական դերակատարների՝ տեղական ինքնակառավարման մարմինների (համայնքի ղեկավար, ավագանի, համայնքապետարանի աշխատակիցներ), հանրակրթական ուսումնական հաստատությունների և բուժկետի ներկայացուցիչների և բնակիչների շահագրգռվածությունը ԱՌՆ վերլուծության գործընթացի ժամանակ:

Համայնքում ԱՌՆ ուսումնասիրության գործընթացին մասնակցել են ընդհանուր թվով 58 հոգի: Այդ թվում.

- համայնքի ընդհանուր ժողովի մասնակիցներ – 9 մարդ, որոնցից.
 - համայնքի ղեկավար,
 - համայնքապետարանի աշխատակիցներ – 4,
 - բուժքույր,
 - նախադպրոցական ուսումնական հաստատության տնօրեն,
- առողջապահական ոլորտի ֆոկլուս խումբ – 3,
- կրթական ոլորտի ֆոկլուս խումբ – 11, 5 ուսուցիչ և 5 աշակերտ,
- հարցմանը մասնակցած համայնքի այլ բնակիչներ – 30:

Ուսումնասիրության մասնակիցների 53%-ը եղել են տղամարդիկ:

Մասնակիցներն ըստ տարիքի՝

- 11% կազմել է մինչև 18 տարեկան տարիքային խումբը,

- 7% կազմել է 18-26 տարիքային խումբը
- 55% կազմել է 26-50 տարիքային խումբը,
- 27% կազմել է 50-ից անց տարիքային խումբը:

ԱՌՎ արդյունքում հավաքագրված տվյալները՝ համայնքի հետ համատեղ, ընդհանուր ժողովում ենթարկվել են համեմատական վերլուծության, որի արդյունքների հիման վրա մշակվել են առաջարկություններ՝ համայնքին սպառնացող վտանգների նվազեցման ուղղությամբ:

1.1 Երկրորդականաղբյուրների տվյալներ

Քարինջ համայնքի վերաբերյալ տվյալները և տեղեկությունները հավաքագրվել են Լոռու մարզպետարանից, Քարինջի համայնքապետարանից, ՀՀ ՏԿԱԻՆ Փրկարար ծառայության Լոռու մարզային փրկարար վարչությունից, ՀՀ կառավարությանն առնթեր Կադաստրի պետական կոմիտեի պաշտոնական կայքից և այլ աղբյուրներից:

1.1.1 Քարինջ համայնքի տեղադիրքը և կլիման

Քարինջ համայնքը գտնվում է Լոռու մարզում, Թումանյանի տարածաշրջանում՝ Դեբեդ գետի աջակողմյան վտակ՝ Մարց գետի աջ կողմում, Դժարսար /Զաթինդաղ/ լեռան հարավային ստորոտին: Բարձրությունը ծովի մակերևույթից՝ 1230 մ: Հեռավորությունը Թումանյան ավանից 27 կմ, Ալավերդի քաղաքից մոտ 42 կմ, մարզկենտրոն Վանաձորից՝ 40 կմ հյուսիս-արևելք:

Համայնքի վարչական տարածքը կազմում է 3601,08 հա: Գյուղատնտեսական նշանակության հողերը կազմում են 1080,16 հա:

Համայնքի տարածքում կան բազալտի հանքավայրեր:

Կլիման ձմռանը ցրտաշունչ է, ամռանը՝ զով: Տարեկան միջին ջերմաստիճանը կազմում է 8,7°C: Ձմռան միջին ջերմաստիճանը -2,3°C է, հուլիսինը՝ 19,1°C, մթնոլորտային տեղումների միջին քանակը կազմում է 568 մմ:

1.1.2 Համայնքի բնակչությունը

Քարինջ գյուղը հիմնադրվել է 1841 թ-ին: Գյուղի բնակիչների նախնիների հիմնական մասը ապստեղ են տեղափոխվել Արցախից, ինչպես նաև հարևան Մարց գյուղից:

Քարինջ համայնքի բնակիչների վերաբերյալ տվյալները առկա են 1897թ.-ից: Քարինջ համայնքի բնակչության թիվը կազմում էր՝

• 1897թ-ին–536,

• 2004թ-ին – 631,

Բնակչության թվաքանակի վերաբերյալ տեղեկատվությունը վերցված է կադաստրային տվյալներից:

• 1926թ-ին – 966,

• 2009թ-ին – 633,

• 1939թ-ին – 1086,

• 2010թ-ին – 631,

• 1959թ-ին – 817,

• 2011թ-ին – 622,

• 1970թ-ին – 894,

• 2012թ-ին – 1079,

• 1979թ-ին – 655,

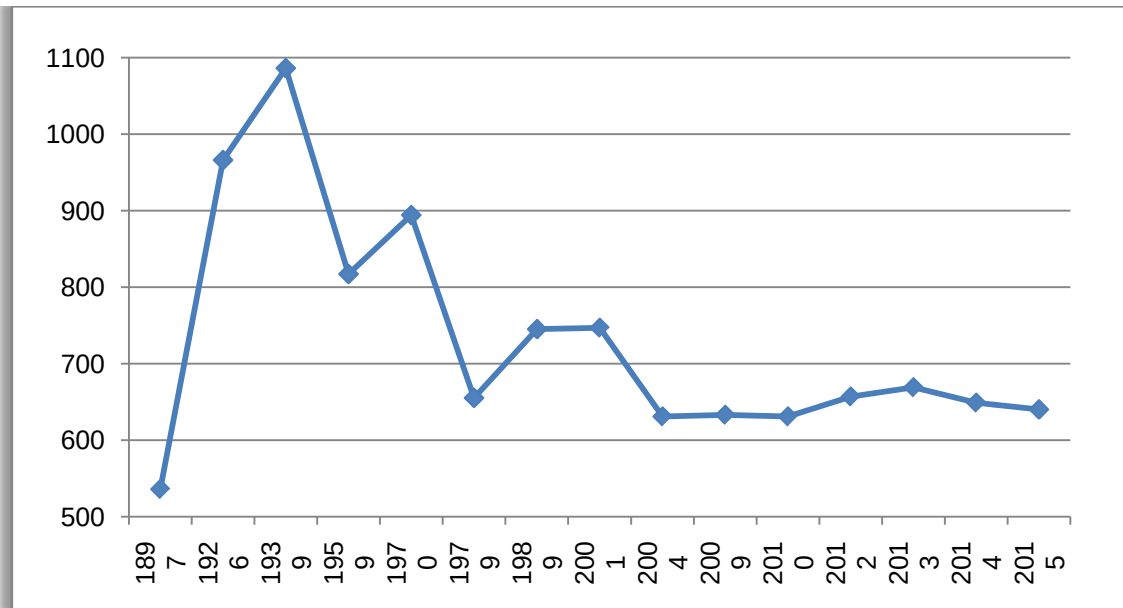
• 2011թ-ին – 1039,

• 1989թ-ին – 745,

• 2013թ-ին – 669,

• 2001թ-ին – 747,

• 2014թ-ին – 649 բնակիչ:

Համայնքի բնակչության թիվը 1897-2015թթ.

Ներկայում ՔարինՋ համայնքի գրանցված բնակչության թիվը կազմում է 640 մարդ, որից տղամարդիկ կազմում են 50 % :

Տեղական ինքնակառավարումը իրականացվում է համայնքապետի և 5 հոգուց /5 տղամարդ/ բաղկացած ավագանու կողմից: Համայնքապետի կողմից ձևավորված համայնքապետարանի աշխատակազմը բաղկացած է 7 հոգուց /3 տղամարդ, 4 կին/:

1.1.3 ՔարինՋ համայնքի նսպառնացող վտանգավոր երևույթները

Ըստ համայնքում կատարված ուսումնասիրությունների կարելի է փաստել, որ համայնքին սպառնում են տարբեր բնույթի վտանգներ:

Բնական վտանգավոր երևույթներից համայնքի համար սպառնալիք են ներկայացնում կարկտահարությունը, երաշտը, ուժեղ քամիները, երկրաշարժերը, սելավը, առատ տեղումը, սողանքը, քարաթափումները, ցրտահարությունը, կայծակը: Վերջին տարիներին արձանագրվել են կարկտահարության, ցրտահարության, երաշտի և ուժեղ քամիների դեպքերի հաճախականության աճ:

ՀՀ ՏԿԱԽՆԻԿԻ ղրոոդերևութաբանության և մոնիտորինգի պետական ծառայության ղեկավար Կույումսյանի 30-100 տարիների տվյալների վերլուծությունը վկայում է այն մասին, որ հանրապետության ողջ տարածքում տարեկան տեղումները պակասել են 5.8%-ով, ընդ որում տաք ժամանակահատվածում նվազել են 7.1%-ով, իսկ ցուրտ սեզոնում աճել են 8.5%-ով: Եթե նման միտումը պահպանվի, ապա 2100թ-ին օդի ջերմաստիճանը կբարձրանա 1.7°C-ով, տեղումների քանակը կնվազի 10%-ով: Այդի հետևանքները կարող են եսապես ազդել կլիմայից կախում ունեցող տնտեսության ճյուղերի վրա:

Մարդածին բնույթի վտանգներից համայնքի համար սպառնալիք են ներկայացնում մավտովթարները, կենցաղային հրդեհները, պայթյունները, շենքերի, շինությունների փլուզումները: Բնակչության շրջանում մԱՌՆվերաբերյալ գիտելիքների պակասը բարձրացնում է համայնքի խոցելիության աստիճանը:

Համայնքի համար վտանգ են ներկայացնում անտառային և խոտածածկ տարածքների հրդեհները, որոնք հիմնականում մարդկանց անփութության և անզգուշության հետևանք

են: Վերջիններս իրենց բացասական ազդեցությունն են թողնում շրջակա միջավայրի վրա: Կլիմայի փոփոխության պայմաններում խոտածածկ տարածքների հրդեհները Էկոհամակարգի համար դառնում են ամենաանմիջական և խոշոր սպառնալիքը: Ավելացող հրդեհների հետևանքներին գումարվում է երաշտի և ջերմային սթրեսի պատճառով կրճատվող վերարտադրությունը: Անտառային և խոտածածկ տարածքների հրդեհները ծանր հետևանքներ են թողնում նաև մարդու կենսակերպի և առողջության վրա:

Շրջակա միջավայրի վրա վնասակար ազդեցությունն են ունենում նաև անտառի հատումները, չկազմակերպված աղբահանությունը և քարհանքերի շահագործումը:

Այլ բնույթի վտանգներից համայնքի բնակչության և գյուղատնտեսական կենդանիների համար սպառնալիք են ներկայացնում վայրի գազանները, հատկապես գայլերը, որոնց ներխուժումները համայնքի տարածք դարձել են ավելի հաճախակի: Վայրի գազանները դառնում են նաև մարդկանց շրջանում վախի առաջացման պատճառ:

Համայնքի բնակչության գերակշիռ մասը զբաղվում է անասնապահությամբ: Անասնապահության համար վտանգ են ներկայացնում անասնահամաճարակները, որոնք հիմնականում կանխարգելիչ միջոցառումների բացակայության հետևանք են:

Համայնքի գյուղացիական տնտեսություններին մեծ վնաս են հասցնում մկնանման կրծողները, միջատները և թրթուռները: Ըստ վիճակագրության, կրծողների պատճառով գյուղատնտեսությանը տարեկան հասցվող վնասի չափը կարող է կազմել 10-12%: Դաշտային մկներն ու մկնանման այլ կրծողները հիմնականում վնասում են ցանքատարածքները, բերքը և սնունդը:

1.1.4 Հիմնական շինություններ

Համայնքի հիմնական գործող շինություններն են դպրոցը, բուժկետը, համայնքապետարանը, որտեղ գործում է նաև մանկապարտեզը:

Համայնքում առկա են նաև խանութներ, ավտոպարկ, կիսակառույց մանկապարտեզ և այլն:

1.1.5 Բաղվածություն

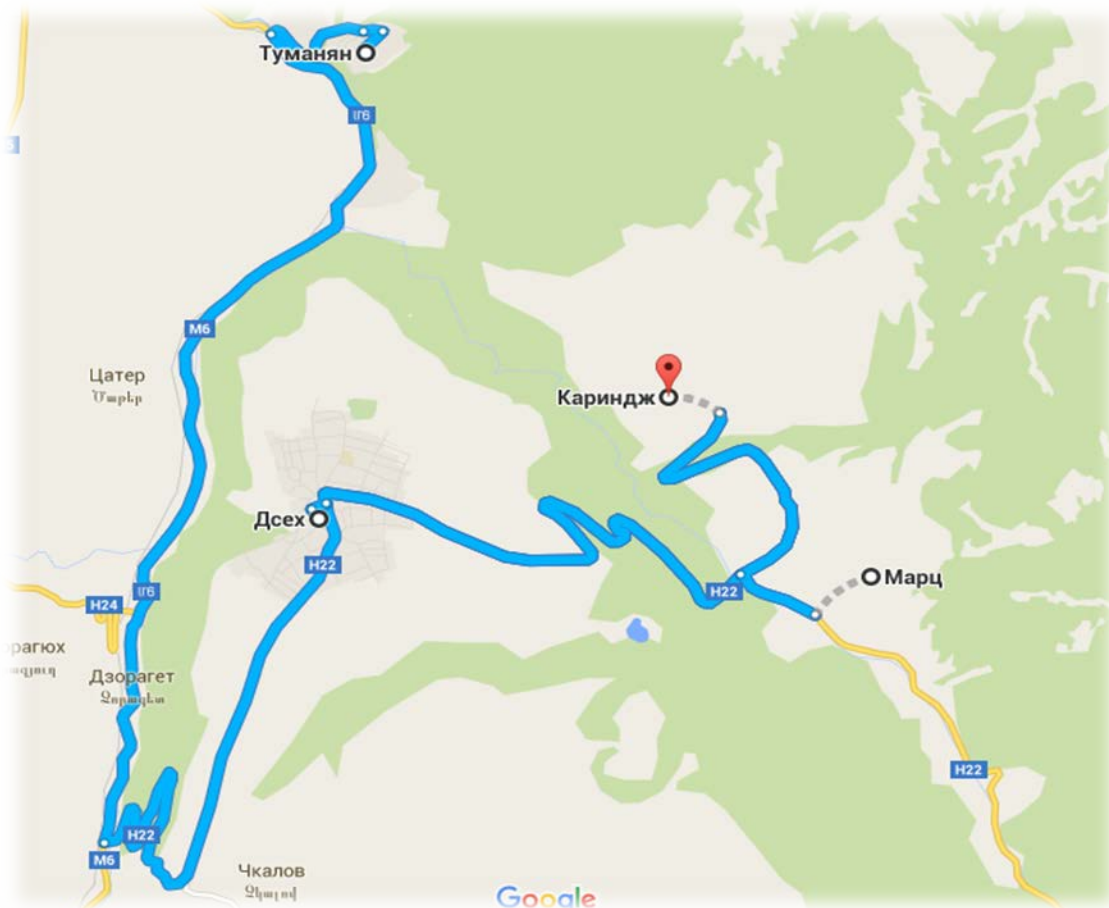
Համայնքի տնտեսական առաջատար ճյուղը անասնապահությունն է: Բացի անասնապահությունից զբաղվում են նաև թռչնաբուծությամբ և մեղվաբուծությամբ: Հողագործությամբ և այգեգործությամբ զբաղվում են տնամերձ տարածքներում:

Համայնքում գործում են նաև առևտրի 3 օբյեկտ, քարի վերամշակման 2 արտադրամաս և հացի փուռ:

Ըստ գյուղապետի՝ համայնքի աղքատության տոկոսը կազմում է 40%:

1.1.6 Արտաքին և ներքին ճանապարհներ

Քարինջ համայնքը գտնվում է Հ-22՝ Մ-6 – Դսեղ – Մարց – Աթան հանրապետական նշանակության ճանապարհից 3 կմ, Մ6՝ Վանաձոր(Մ-3 հատման կետ) – Ալավերդի - Վրաստանի սահման միջպետական մայրուղուց մոտ 20 կմ հեռավորության վրա:

Ներհամայնքային ճանապարհները նույնպես գտնվում են վատ վիճակում, ունեն բարեկարգման և լուսավորման կարիք:

Համայնքում առկա է 1 ավտոմոբիլային կամուրջ և 1 հետիոտնային, որոնք գտնվում են նորմալ վիճակում:

1.1.7 Արտաքին և ներքին տրանսպորտ

Կապը մարզկենտրոնի և հարևան համայնքների հետ իրականացվում է երթուղային ավտոբուսի և անհատական մեքենաների միջոցով:

1.1.8 Կոյուղի

Համայնքը կոյուղացված չէ:

1.1.9 Աղբահանություն

Համայնքում չի կատարվում կազմակերպված աղբահանություն: Աղբահանությունը կատարվում է անհատական ձևով:

1.1.10 Զրամատակարարում

Համայնքը խմելու ջուրը ստանում է բնական աղբյուրներից՝ «Բոխուտ-թալա» կոչվող հանդամասից ինքնահոս եղանակով: Բոլոր թաղամասերում տեղադրված են աղբյուր-ծորակներ, որտեղից էլ բնակիչները խմելու համար ջուրը տեղափոխում են տարաներով: Խմելու ջրով ապահովված են դպրոցը, մանկապարտեզը և բուժկետը: Խմելու ջուրը տրվում է օրական 1-1,5 ժամ:

Համայնքի գրեթե բոլոր տնտեսությունները ապահովված են տեխնիկական ջրով, որը ստանում են «Զարդուտ» կոչվող հանդամասից:

1.1.11 Ոռոգում

Համայնքը չունի ոռոգման ցանց:

1.1.12 Գազաֆիկացում

Համայնքը գազաֆիկացված է: Սակայն բնակչության մեծ մասը գազամատակարարումից չի օգտվում:

1.1.13 Հատուկ ծառայություններ**Հրշեջ-փրկարար ծառայություն**

Տարածաշրջանը սպասարկվում է ՀՀ ՏԿԱԻՆ Փրկարար ծառայության Լոռու մարզային փրկարար վարչության ստորաբաժանումների կողմից: Մոտակա ստորաբաժանումը տեղակայված է Ալավերդի համայնքում:

Ոստիկանություն

Համայնքը սպասարկվում է ՀՀ ոստիկանության Լոռու մարզային վարչության Ալավերդու բաժնի կողմից: Մոտակա հենակետը տեղակայված է Ալավերդի համայնքում:

1.1.14 Կենսական կարևոր համակարգեր**Կրթական համակարգ**

Քարինջ համայնքում իրականացվում է միջնակարգ կրթություն, որը հանդիսանում է պարտադիր կրթության երրորդ մակարդակը և ներառում է հանրակրթական հիմնական ծրագրերի երեք աստիճանները:

Դպրոց

Քարինջ գյուղում դպրոցը հիմնադրվել է 1942թ-ին: Ներկայիս շենքում դպրոցը սկսել է գործել 1984 թ-ից: Դպրոցի շենքը տիպային երկհարկանի երկաթբետոնյա շինություն է: Դպրոցի ընդհանուր մակերեսը կազմում է 1342մ²:

Քարինջ համայնքի միջնակարգ դպրոցի շենքը

Դպրոցնունի 10 դասասենյակ, տնօրենխսենյակ, ուսուցչանոց, գրադարան, աշակերտական խորհրդի սենյակ, ՆԶՊ սենյակ, համակարգչային սենյակ, 1 լաբորատորիա, արհեստանոց, բուժկետ, սպորտդահլիճ, բացօթյա սպորտհրապարակ, ճաշարան և խոհանոց, որտեղ սննդի պատրաստման համար օգտագործվում է վառելափայտ:

Դպրոցի աշակերտների թիվը կազմում է՝ 85, աշխատողներինը՝ 26մարդ:

Մանկապարտեզ

Համայնքում իրականացվում է նախադպրոցական կրթություն: Համայնքում գործում էմանկապարտեզ:

Մանկապարտեզի շենքում, որը 1960-ականների շինություն է, տեղակայված են նաև գյուղապետարանը, գրադարանը, բուժկետը, փոստը և հանդիսությունների սրահը: Մանկապարտեզին հատկացված երկու սենյակները հնարավորինս հարմարեցված են աշխատանքները կազմակերպելու համար:

Համայնքում կա նաև մանկապարտեզի համար նախատեսված կիսակառույց շենք:

Մանկապարտեզը գործում է 5 ժամյա աշխատակարգով: Երեխաներին չի տրվում տաք սնունդ, չի կազմակերպվում հանգստի ժամ:

Երեխաների թիվը կազմում է՝ 17, աշխատողներինը՝ 3 մարդ:

Առողջապահություն

Համայնքը սպասարկվում է «Թումանյանի առողջության կենտրոնի» կողմից: Համայնքում գործում է բուժկետ: Բուժկետը տեղակայված է մանկապարտեզի շենքում, ապահովված է խմելու ջրով, առաջին օգնության պարագաներով և դեղորայքով: Բուժկետում աշխատում է 1 բուժքույր:

Մշակույթ

Համայնքում չկա մշակույթի տուն:

Պատմամշակութային կոթողներ

Գյուղը հարուստ է պատմամշակութային կոթողներով: Համայնքում կա խաչքարեր, եկեղեցի և դամբարանադաշտ:

Կապի միջոցներ

Գյուղում առկա են բջջային հեռախոսակապ, ինտերնետ և փոստային ծառայություն:

Տեղեկատվական աղբյուրներ

Տեղեկատվական աղբյուրներից համայնքին հասանելի են հանրային և արբանյակային հեռուստատեսությունը, ինտերնետը և մամուլը:

1.2 Ակնադիտական զննում

Համայնք մտնելու առաջին իսկ պահից ԱՌՆ թիմի անդամների և համայնքի պատասխանատու անձի հետ միասին իրականացվել է ակնադիտական զննում, որի ընթացքում գրանցվել են ԱՌՎ գործընթացի համար անհրաժեշտ առաջնային տպավորությունները համայնքի շինություններից, ճանապարհներից, աղբահանությունից և այլն:

Ակնադիտական զննումների աղյուսակ

Առարկաներ, երևույթներ, մարդիկ, հարաբերություններ	Նկարագիր
Ինֆրաստրուկտուրա/ենթակառույցներ/	
Հիմնական շինությունները	Համայնքի հիմնական շինություններն են դպրոցը, մանկապարտեզը, որտեղ տաղակայված են բուժկետը, համայնքապետարանը, գրադարանը, փոստը և այլն: Մեծ մասամբ բոլոր շինություններն էլ ունեն վերանորոգման կարիք: Համայնքի բնակելի ֆոնդը հիմնականում կազմված է երկհարկանի քարե առանձնատներից: Բնակելի տները բարեկապ են, մեծ մասամբ բավարար վիճակում: Որոշ տների վրա կան տեղադրված արբանյակային ավեհավաքներ: Տնամերձ տարածքները զբաղեցնում են այգիներ, բանջարա նոցներ:
Ճանապարհներ հիմնական / ներքին	Համայնքը միջպետական ավտոճանապարհի հետ կապող ճանապարհը գտնվում է ոչ բարվոք վիճակում և ունի բարեկարգման և ասֆալտապատման կարիք: Ներհամայնքային և միջհամայնքային ճանապարհներն ունեն բարեկարգման և լուսավորման կարիք:
Էներգիա	Որպես էներգիայի աղբյուր հիմնականում օգտագործվում է վառելիքային:
Կամուրջ	Համայնքում կա 1 ավտոմոբիլային կամուրջ և 1 հետիոտնային կամուրջ: Կամուրջները գտնվում են նորմալ վիճակում:
Կենսական կարևոր կառույցներ	
Մանկապարտեզ	Համայնքի մանկապարտեզի շենքում են տեղակայված նաև համայնքապետարանը, բուժկետը, գրադարանը, փոստը և հանդիսությունների սրահը: Շենքը կարիք ունի վերանորոգման: Համայնքում կա նաև մանկապարտեզի համար նախատեսված կիսակառույց շենք:

Դպրոց	Համայնքի դպրոցի շենքը երկհարկանի է, գտնվում է բավարար վիճակում, ունի մասնակի վերանորոգման, լուսամուտների փոփոխման կարիք:
Սոցիալ-տնտեսական ոլորտ	
Կրթություն	Արհեստագործական, միջին մասնագիտական և բարձրագույն կրթօջախները գտնվում են Ալավերդիում, մարզկենտրոնում, Երևանում և այլ քաղաքներում:
Առողջապահություն	Հիմնական բժշկական սպասարկումը բնակչությանը հասանելի է Թումանյանի առողջության կենտրոնում, Ալավերդիում, Վանաձորի, Երևանի և այլ քաղաքների բուժօգնականություններում:
Զբաղվածություն	Համայնքի առաջատար ճյուղն է անասնապահությունը: Համայնքում զարգանում են ամենաբնականությունը: Տնամերձ հողակտորներում զբաղվում են բանջարաբուծությամբ և այգեգործությամբ՝ հիմնականում սեփական կարիքների բավարարման նպատակով: Գյուղատնտեսությունից ստացվող եկամուտը ուղղակիորեն կախված է նաև բնության քմահաճույքներից և կրում է սեզոնային բնույթ:

1.3 Քարտեզագրում

	<i>Քարտեզագրման նպատակն է բացահայտել և համայնքի համար ակնառու դարձնել համայնքի աղետավտանգ ու ռիսկային տեղանքները, ինչպես նաև համայնքի կարողություններն ու խոցելիությունը՝ վերջիններս զետեղելով համայնքի քարտեզում:</i>
--	---

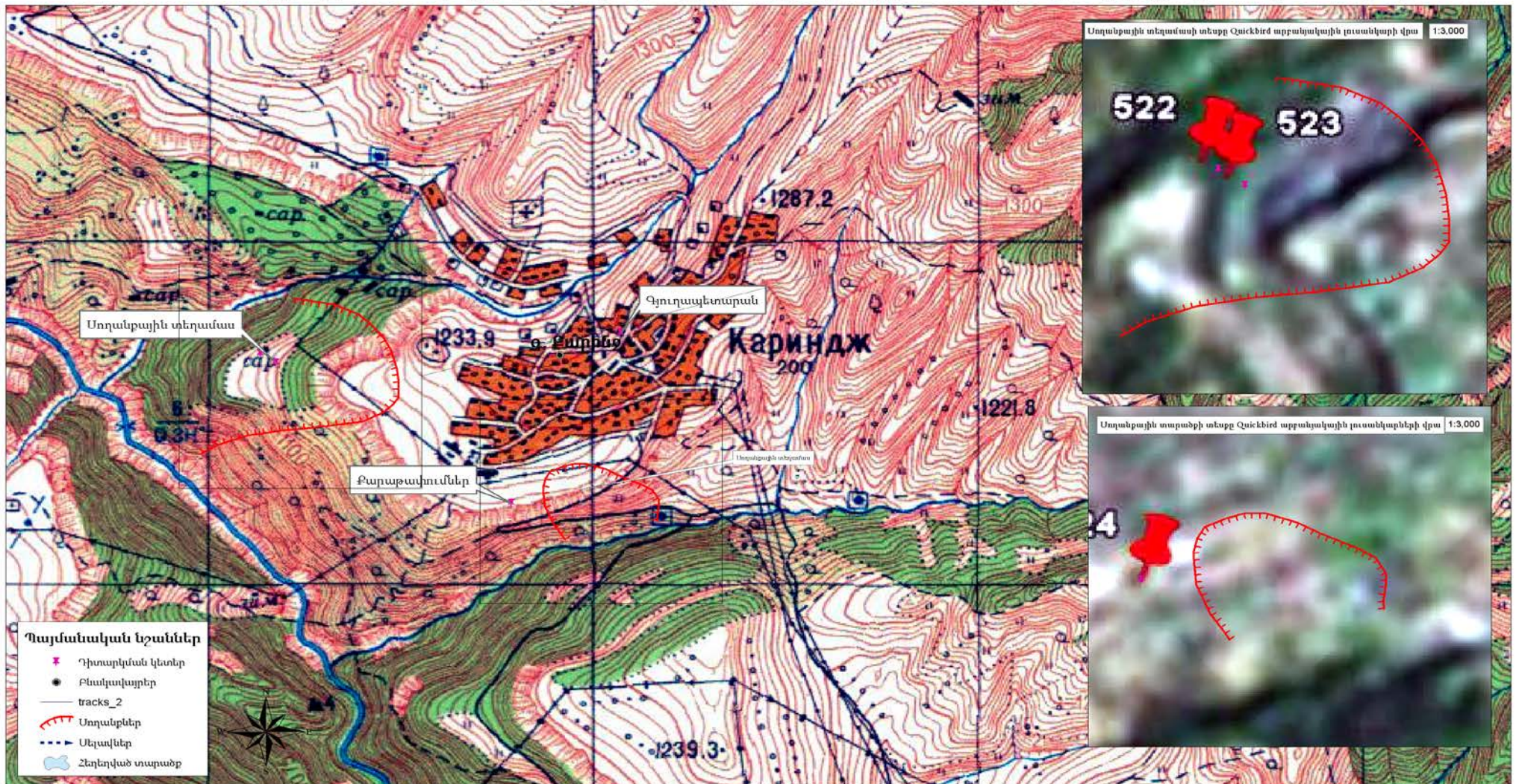
Քարտեզագրումը նպատակ ունի նաև համայնքի համար ակնառու դարձնել նաև այն տեղանքները, որոնք սովորաբար կամ տեսանելի չեն կամ էլ անուշադրության են մատնված: Ուսումնասիրության ընթացքում կատարվել են սխեմատիկ և վիզուալ գրանցումներ, լուսանկարվել են նաև վտանգավոր ու խոցելի տարածքները:

Հավաքագրված նյութերը տեղադրվել են համացանցից դուրս բերված քարտեզի վրա, քանի որ համայնքը չունի աշխատանքի համար անհրաժեշտ քարտեզներ:

Քարտեզ 2: Նախկինում GTZ-ի կողմից սելավի, սողանքի և հեղեղման վտանգների մասնագիտական ուսումնասիրության քարտեզ, ԳԵՈԿՈՄ

Քարինջ համայնքի ջրհեղեղների, սելավների և սողանքների քարտեզ

Մասշտաբ 1:5,000

Ակնադիտական զննումից և քարտեզագրումից հետո կազմակերպվել է ընդհանուր ժողով համայնքի բնակիչների և տարբեր մասնագետների ներգրավմամբ: Մասնակիցների թիվը եղել է 9: Ընդհանուր ժողովի ընթացքում ներկայացվել են, քննարկվել և լրացվել իսկի գնահատման մի շարք գործիքներ, որոնց արդյունքները ներկայացված են ստորև:

1.4 Սեզոնային օրացույց

Սեզոնային օրացույցի օգնությամբ վերահսկվում են տարվա ընթացքում համայնքում տեղի ունեցած աղետների, սոցիալ-տնտեսական ոլորտում տեղի ունեցած փոփոխությունների, հիվանդությունների բռնկման ժամանակահատվածները համայնքի բնակիչների տեսանկյունից: Այն ցույց է տալիս համայնքին սպառնացող վտանգների ժամանակահատվածները, դրանց ազդեցությունը, ներառյալ կլիմայական փոփոխության հետ կապված ազդեցությունը:

Սեզոնային օրացույցը լրացվել է համայնքի հետմիասին, որի արդյունքները ներկայացված են ստորև:

Սեզոնային օրացույց Իրադարձություններ	Հունվար	Փետրվար	Մարտ	Ապրիլ	Մայիս	Հունիս	Հուլիս	Օգոստոս	Սեպտեմբեր	Հոկտեմբեր	Նոյեմբեր	Դեկտեմբեր
Սոցիալ-տնտեսական												
Բարձր եկամուտներ						x	x	x	x			
Ցածր եկամուտներ	x	x	x	x								
Արտագնա աշխատանք			x	x								
Վերադարձ											x	x
Բերքահավաք, խոտհոսնձ							x	x	x	x		
Պարապուրդ	x	x										x
Անասունների մորթ	x											x
Սերմնացան			x	x	x							
Առողջապահական ոլորտ												
Գրիպի համաճարակ	x	x	x									
Աղիքային ինֆեկցիաներ							x	x	x			
Բնածին վտանգներ												
Կարկտահարություն					x	x						
Կայծակ			x	x	x	x						
Քարաթափում				x	x							
Սողանք				x	x							
Երաշտ						x	x	x	x			
Սելավ				x	x							
Ցրտահարություն					x	x						
Ուժեղ քամի		x							x	x		

Առատ տեղում				X	X	X							
Այլ երևույթներ													
Վայրի գազաններ	X	X	X										
Անտառային և խոտածածկ տարածքների հրդեհներ								X	X	X	X		
Անասնահամաճարակ						X	X	X					
Շրջակա միջավայրի վնասում					X	X	X	X	X				
Մկնանման կրծողներ	X	X								X	X		X

Այս ժամանակահատվածում դիտվող բարձր եկամուտների պատկերը հիմնականում պայմանավորված է անասնապահական ոլորտից ստացած եկամուտներով: Լրացուցիչ եկամուտներ բնակչությունը ստանում է նաև մեղվապահությունից, ինչպես նաև տնամերձերից և հարակից անտարներից ու հանդամասերից հավաքված դեղաբույսերի, մրգերի ու հատապտուղների վաճառքից, արտագնա աշխատանքներից:

Համայնքի բնակչության առաջատար ճյուղը անասնապահությունն է: Տնամերձ հողատարածքներում զբաղվում են բանջարաբուծությամբ և այգեգործությամբ: Ձմռան ժամանակահատվածում /դեկտեմբեր-փետրվար/ դիտվում է թերզբաղվածություն: Այդ ժամանակահատվածում բնակչությունը զբաղվում է միայն անասնապահությամբ: Գարնան ժամանակահատվածում համայնքում կատարվում են ցանքսի աշխատանքներ, ամռանը և աշնանը՝ բերքահավաքի:

Պոտենցիալ ռիսկերի ցանկում ամենավտանգավորը երկրաշարժն է, որն իր բացասական ազդեցությունն է թողնում թե՛ տնտեսական, և թե՛ սոցիալական կյանքի վրա: Երկրաշարժերի հետևանքով հնարավոր են որոշ տների, շենք-շինությունների փլուզում, քանի որ այդ շինությունները հին են և 1988 թ-ի երկրաշարժի հետևանքով մասամբ վնասվել են: Խոցելիությունը բարձրանում է նաև բնակչության շրջանում համապատասխան գիտելիքների պակասի պատճառով:

Համայնքում դիտվող քարաթափումները, սողանքները, սելավները, ուժեղ քամիները, առատ տեղումներն ու կայծակները խախտում են համայնքի բնականոն կյանքը և սպառնալիք են ներկայացնում միջհամայնքային և համայնքի ճանապարհների, մարդկանց, տրանսպորտային միջոցների, բնակելի տների, էլեկտրասարքավորումների և էլեկտրահաղորդակցության համար: Միջհամայնքային ճանապարհների համար սպառնալիք ներկայացնող քարաթափումները և սողանքները դիտվում են գրեթե ամբողջ տարվա ընթացքում, սակայն գարնան ժամանակահատվածում դրանք ավելի են ակտիվանում: Այդ ժամանակահատվածում դիտվող առատ տեղումների հետևանքով համայնքի ճանապարհները դառնում են դժվարանցանելի, իսկ երբեմն հորդառատ տեղումների հետևանքով և համայնքի տեղադիրքի պատճառով առաջանում են սելավային հոսքեր: Ուժեղ քամիները հիմնականում վնասում են շենք-շինությունների տանիքները, դառնում են էլեկտրամատակարարման խափանման պատճառ: Էլեկտրամատակարարման խափանման, ինչպես նաև էլեկտրական սարքավորումների վնասման պատճառ են դառնում նաև կայծակները: Կայծակները կարող են դառնալ նաև մարդկային կորուստների պատճառ, ինչը անվտանգության կանոնները չպահպանելու հետևանք է:

Առողջապահական ոլորտում աշնան ժամանակահատվածում սրվում են շնչառական և օդակաթիլային վարակները, քանի որ ցուրտ սեզոնին մարդիկ հավաքվում են ավելի փակ տարածքներում և ավելի սերտ շփման հետևանքով այդ հիվանդությունների

փոխանցման հավանականությունը մեծանում է: Ամռան ժամանակահատվածում դիտվող աղիքային ինֆեկցիաները, որպես կանոն խմելու ջրի հետ կապված խնդիրների հետևանք են:

	Համայնքի զարգացման համար կարևոր նշանակություն ունի անասնապահությունը: Տնամերձ տարածքներում բնակչությունը զբաղվում է այգեգործությամբ և հողագործությամբ՝ հիմնականում սեփական օգտագործման համար: Սակայն համայնքում դիտվող բնածին երևույթները և այլ խնդիրները խոչընդոտում են ոլորտի զարգացմանը և կարող են դառնալ զգալի նյութական կորուստների պատճառ:
--	--

Անասնապահությունը համայնքի եկամտի հիմնական աղբյուրն է: Համայնքում դիտվող երևույթները /կարկտահարությունը, ցրտահարությունը, երաշտը, ուժեղ քամիները, առատ տեղումները/ խոչընդոտում են գյուղատնտեսական աշխատանքների իրականացմանը և երբեմն դառնում բերքի և անասնակերի մասնակի կամ լրիվ կորստի պատճառ:

Կարկուտի բացասական ազդեցությունը պայմանավորված է հակակարկտային միջոցների բացակայությամբ, երաշտինը՝ ոռոգման ցանցի: Երաշտային տարիներին դժվարանում է նաև անասունների համար խոտի հայթայթումը և մեծանում է անասունների շրջանում համաճարակների բռնկման հավանականությունը: Ցրտահարությունների բացասական հետևանքները անմիջական կապված են կանխատեսաման և ազդարարման մեխանիզմի անկատարության հետ, ինչի պատճառով բնակչությունը հնարավորություն չի ունենում ժամանակին կազմակերպելու ցրտահարության դեմ պայքարի միջոցառումներ: Կայծակները կարող են դառնալ անասունների կորստի պատճառ, ինչպես նաև սպառնալիք են ներկայացնում բնակչության համար:

Բնածին վտանգներին ավելացել են նաև վայրի գազանների, մկնաման կրծողների և միջատների հետ կապված վտանգները: Վայրի գազանները /գայլ, աղվես, շնագայլ/ վտանգ են ներկայացնում անասնապահության համար, հատկապես մանր եղջերավոր անասունների և ընտանի թռչունների: Չի կարելի բացառել նաև գայլերի հարձակումները մարդկանց վրա: Մկնաման կրծողները ակտիվանում են ձմռան ժամանակահատվածում, դառնալով պահեստավորված մսնդի վնասման պատճառ: Միջատները, որոնց քանակը վերջին տարիներին ավելացել է համատարած պայքարի բացակայության հետևանքով, մեծ վնաս են հասցնում բանջարաբուստանային ցանքերին, արոտավայրերին և խոտհարքներին:

Անասնապահության համար վտանգ են ներկայացնում նաև անասնահամաճարակները, որոնց բռնկման հավանականությունը դիտվում է ամբողջ տարվա ընթացքում, սակայն բռնկման հավանականությունը մեծանում է ամռան ամիսներին և հատկապես երաշտային տարիներին:

Գարնան և աշնան ժամանակահատվածում դիտվող անտառային և խոտածածկ տարածքների հրդեհները հիմնականում մարդու անփութության, անզգուշության և խոզանների անվերահսկելի այրման հետևանք են: Անտառային և խոտածածկ տարածքների հրդեհները բացասական ազդեցություն են ունենում էկոհամակարգի վրա: Չոր կլիմայական պայմաններում անտառային հրդեհները կարող են ոչնչացնել անտառներ, խոտածածկ տարածքներ և համակողմանի ու հետևողական պայքար չկազմակերպելու դեպքում այն կարող է հանգեցնել էկոլոգիական աղետի:

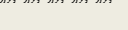
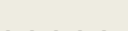
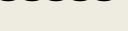
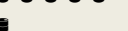
Մարդը իր սխալ գործունեությամբ վնասակար ազդեցություն ունի շրջակա միջավայրի վրա: Բանն այն է, որ համայնքում չի կազմակերպվում աղբահանությունը: Աղբը թափվում է գյուղի և հարակից տարածքների տարբեր մասերում: Տարածաշրջանին բնորոշ քամիների հետևանքով

աղբը՝ հատկապես պոլիէթիլենային տոպրակները և պլաստմասե թափոնները, տարածվում են հարակից անտառներով և դաշտերով մեկ: Աղբը օր-օրի տարածվելով գրավում է նոր տարածքներ:

1.5 Պատմականօրացույց

Պատմական օրացույցի օգնությամբ վեր հանվեցին բոլոր այն առանձնահատուկ երևույթներն ու դեպքերը, որոնք իրենց ազդեցությունն են թողել համայնքի կյանքի և զարգացման վրա:

Այն հնարավորություն է ընձեռնել բացահայտել տարիների ընթացքում համայնքի զարգացման վրա ազդեցություն ունեցած դեպքերի պատճառահետևանքային կապը և հասկանալ համայնքի զարգացման միտումները: Պատմական օրացույցը լրացվել է համայնքի բնակիչների հետ

Ժամանակա- հատված	Բնակչություն	Տուն/շինություն	Ծառ/ անտառներ	Անասուններ/ հողեր	Ինֆրակա- ռույցներ	Վտանգներ/ աղետներ
1970				 		
1970-1980	 	 	 	 	 	Քարաթափում, կարկտահարություն
1980-1990		 	 	 	 	Կարկտահարություն երկրաշարժ, քարաթափում, ավտովթար, խոտածածկ տարածքների հրդեհ

միասին:

1990-2000						Երաշտ, սելավ, քարաթափում, սողանք, կարկտահարություն, ցրտահարություն
2000-2010						Երաշտ, սելավ, Անասնահամաճարակ, ցրտահարություն, քարաթափում, կարկտահարություն

Քարինջիկաթնասնասնապահական խորհրդային տնտեսությունն զբաղվում էր նաև կերային կուլտուրաների մշակությամբ: Գյուղից 1,5

կմ հեռավորության վրա գործում էր ՀՍՍՀ-ին անյուրեղի արդյունաբերության մինիստրության վան ածորի «Կիրներուդ» կոմբինատի բազայի վրա հիմնված: Խորհրդային տարիներին է ծավալվել հիմնական շինարարությունը: Գյուղն ուներ ութամյա դպրոց, կուլտուրայի տուն, գրադարան, բուժկայան:

Խորհրդային տարիներին համայնքը չի հասցրել իրականացնել այն գործողություններն ու ծրագրերը, որոնք կապահովեին ավելի բարենպաստ պայմաններ գյուղի զարգացման և կենսամակարդակի բարձրացման համար:

Խորհրդային միության փլուզումը, երկրաշարժը, պատերազմը և տնտեսական ճգնաժամը իրենց բացասական հետևանքներն են թողել համայնքի ենթակառուցվածքի, շենք-շինությունների, գյուղատնտեսական տեխնիկայի, կենսական կարևոր համակարգերի վրա. նվազել են աշխատատեղերը, վատթարացել է սոցիալ-տնտեսական վիճակը, ավելացել է արտագաղթն ու արտագնա աշխատանքի մեկնողների թիվը:

1990-ական թվականներին մեկնարկած սեփականաշնորհման գործընթացը հանդիսացել է մասնակի խթան գյուղատնտեսության զարգացման համար: Գյուղում սկսել են զբաղվել հիմնականում անասնապահությամբ: Վերջին տարիներին զարգացել է նաև մեղվաբուծությունը: Հողագործությամբ և այգեգործությամբ զբաղվում են հիմնականում տնամերձ տարածքներում:

Վերջին տաս տարիների ընթացքում համայնքի զարգացման համար մասնակի խթան են հանդիսացել և իրենց ավանդն են ներդրել միջազգային ու տեղական կազմակերպությունները, անհատները, հիմնադրամները:

Այս տարիներին եղել են որոշակի փոփոխություններ՝ կապված ինֆրակառուցվածքի շինարարության և վերանորոգման հետ, որոնք իրականացվել են պետական և միջազգային կազմակերպությունների, հիմնադրամների օժանդակությամբ: Դրական տեղաշարժերը երևում են ստորև բերված պատմական ուրվագծի աղյուսակից, որը համայնքի բնակիչների հիշողության մեջ տպավորված դեպքերի և համայնքի զարգացման վրա էական ազդեցություն ունեցած դեպքերի նկարագրությունն է:

Համայնքում վերջին տարիներին տեղի ունեցած փոփոխությունների աղյուսակ

Տարի	Նկարագրություն
2004	Խմելու ջրի ջրատարի կապիտալ վերանորոգում /ՀՍՀ/
2007	Հուշարձանի կառուցում:
2009	Մանկապարտեզի վերանորոգում: «Վորլդ Վիժն Հայաստան»/

2010	Հանդիսությունների սրահի վերանորոգում: /«Կարիտաս»/
2010	Ֆուտբոլի դաշտի լայնացում: /«Կարիտաս»/
2011	Բուժկետի վերանորոգում: /«Վորլդ Վիժն Հայաստան»/
2012	Խաղահրապարակի ցանկապատում: /«Վորլդ Վիժն Հայաստան»/
2012	Զրարբիացման համակարգի տեղադրում: /«ԾԻԳ»/
2012	1 կմ ջրագծի փոփոխում: /«ԾԻԳ»/
2012	Գյուղատնտեսական մեքենաների ձեռքբերում: /«ԾԻԳ»/
2015	Գույքի ձեռքբերում: /«Վորլդ Վիժն Հայաստան»/

Ինչ վերաբերում է համայնքին սպառնացող վտանգավոր երևույթներին. համայնքում մշտապես դիտվել են կարկտահարություն, ցրտահարություն, երաշտ, քարաթափումներ և այլն: Սակայն վերջին տարիներին նկատվում է երաշտի, ուժեղ քամիների, կարկտահարության և ցրտահարության հաճախականության և ուժգնության աճ: Երաշտի հիմնական պատճառը ոռոգման ցանցի բացակայությունն է:

Բնածին երևույթների սպառնալիքին գումարվել են նաև անտառային և խոտածածկ տարածքների հրդեհները և վայրի գազանների հետ կապված վտանգները:

Վերջին տարիներին մտահոգիչ են դարձել նաև վայրի գազանների հարձակումները: Հատկապես գայլերը, աղվեսները և շնագայլերը ավելի հաճախ են սկսել հայտնվել համայնքի տարածքում: Վայրի գազանները սպառնալիք են ներկայացնում ոչ միայն գյուղատնտեսական կենդանիների, այլ նաև մարդկանց համար:

Վերջին տարիներին աճել է նաև շրջակա միջավայրի վրա բացասաբար ազդող սպառնալիքները, որոնցից են անտառների հատումները, անտառային և խոտածածկ տարածքների հրդեհները և շրջակա միջավայրի աղտոտումը:

Ուրվագծի և պատմական օրացույցի համադրումից երևում է, որ

- ✓ Խորհրդային միության փլուզումը, երկրաշարժը և սոցիալ-տնտեսական ճգնաժամը իրենց բացասական հետևանքն են ունեցել համայնքի համար. նվազել է աշխատատեղերի քանակը, դիտվել է արտագաղթ, մեծացել է արտագնա աշխատանքի մեկնողների թիվը,
- ✓ համայնքի բնակիչների կողմից անասնապահության և մեղվաբուծության զարգացման հնարավորությունները, ինչպես նաև վերամշակող արտադրամասերի հիմնումը հանդիսանում են որպես բնակչության թվաքանակի չպակասելու կարևոր հանգամանք,
- ✓ համայնքում հակակարկտային կայանի տեղադրումը, ոռոգման ցանցի հիմնումը, տարածաշրջանում վերամշակող արտադրամասերի և մթերման կետերի հիմնումը, խոտաբույսերի չորացման և փաթեթավորման հնարավորությունների ընձեռումը, կաթի սառնարանների հիմնումը, ինչպես նաև ճանապարհների բարեկարգումը, մշակութային օջախների հիմնումը կարող են հանդիսանալ լավ նախադրյալներ աշխատատեղերի ստեղծման, աղքատության նվազեցման ու բնակչության կենսամակարդակի բարձրացման համար:
- ✓ համայնքում հիմնական փոփոխությունները կապված են կառույցների և ենթակառուցվածքների վերանորոգման հետ:

Համայնքային խնդիրները լուծելու նպատակով տեղական իշխանությունն ակտիվորեն համագործակցում է պետական և միջազգային կազմակերպությունների հետ:

1.6 ՔննարկումներՖոկուս-խմբերում

Ֆոկուս խմբերը ձևավորվել են համանքի ղեկավարի և հիմնական դերակատարների աջակցությամբ: Ֆոկուս խմբերում ներգրավվել են համայնքի գյուղատնտեսական, առողջապահական և կրթական ոլորտի ներկայացուցիչներ:

Ֆոկուս խմբից ստացված տեղեկատվությունը ասակարգվել է երեք հիմնական ուղղություններով՝ խոցելիություն, վտանգներ և կարողություններ:

	Խոցելիություն
Առողջապահական ոլորտ	Համայնքի տեղադիրքի և միջհամայնքային ճանապարհների վատ վիճակի պատճառով դժվարանում է շտապ օգնության ծառայության մեքենաների ժամանումը: Համայնքն ունի խնդիրներ կապված ջրամատակարարման հետ: Բան այն է, որ բնակիչները խմելու համար ջուրը տեղափոխում են տարաներով՝ համայնքի տարբեր մասերում տեղադրված աղբյուր-ծորակներից:
Կրթական ոլորտ	Համայնքի կրթական համակարգը ներառում է նախադպրոցական և միջնակարգ կրթության բնագավառը: Մանկապարտեզի շենքում են տեղակայված նաև գյուղապետարանը, գրադարանը, բուժկետը, փոստը և հանդիսությունների սրահը: Շենքը կառուցվել է 1960-ականներին: Մանկապարտեզին հատկացված երկու սենյակները հնարավորինս հարմարեցված են մանկապարտեզի աշխատանքները կազմակերպելու համար: Մանկապարտեզը գործում է 5 ժամյա աշխատակարգով: Երեխաներին չի տրվում տաք սնունդ, չի կազմակերպվում հանգստի ժամ: Դպրոցի տեղակայման վայրը հետազոտված չէ: Ըստ տնօրինության՝ դպրոցն ունի խնդիրներ կապված սեյսմակայունության հետ: Դպրոցի տարածքով անցնում են բարձր լարման հաղորդալարեր, իսկ մոտ 20 մ հեռավորության վրա անցնում է ավտոճանապարհ: Դպրոցն չունի հալոցքաջրերի և անձրևաջրերի հեռացման համակարգ: Ջեռուցումն իրականացվում է փայտով՝ վառարանների միջոցով: Խմելու ջուրը տրվում է ըստ գրաֆիկի: Ունի խնդիրներ կապված սանհանգույցների հետ: Հարկ է նշել, որ տանիքը ասբոշիֆերից է: Դպրոցի բուժկետը չունի բուժքույր, համապատասխան անհրաժեշտ դեղորայք և առաջին օգնության պարագաներ: Այս ամենը բարձրացնում է դպրոցի խոցելիությունը և վտանգի տակ է դնում անձնակազմի առողջական վիճակը: Խոցելիությունը բարձրացմանը նպաստում է նաև աղետներին և արտակարգ իրավիճակներին դիմակայելու ունակություններին, գործիքներին և մեխանիզմներին ծանոթ լինելու և տիրապետելու պակասը:
	Վտանգ
Առողջապահական ոլորտ	Համայնքի բնակչության բուժապասարկումը պատշաճ մակարդակով կազմակերպելու հնարավորությունների բացակայությունը վտանգի տակ է դնում

	բնակչության առողջություն ու կյանքը: Բնակչության առողջական վիճակի համար սպառնալիք են ներկայացնում խմելու ջրի հետ կապված խնդիրները, որոնք կարող են դառնալ ինֆեկցիոն հիվանդությունների պատճառ:
Կրթական ոլորտ	Բնածին երևույթներից դպրոցի համար առավել մեծ վտանգ են ներկայացնում երկրաշարժերը: Շենքի համար որպես սպառնալիք նշվեցին նաև կարկտահարությունը և ուժեղ քամիները: Մարդածին բնույթի վտանգներից դպրոցի համար սպառնալիք են ներկայացնում հրդեհները և հանկարծակի փլուզումները: Կարկտահարությունների և ուժեղ քամիների հետևանքով հիմնականում վնասվում է տանիքը և լուսամուտները: Ուժեղ քամիների հետևանքով հնարավոր են նաև դպրոցի տարածքով անցնող բարձր լարման հաղորդալարերի վնասումները: Երկրաշարժերը և հրդեհները առավել մեծ վտանգ են ներկայացնում դպրոցի անձնակազմի համար, ինչը հիմնականում այդ երևույթներին դիմակայելու ունակությունների, գործիքների և մեխանիզմների պակասի հետևանք է: Ջրամատակարարման և ջրահեռացման հետ կապված խնդիրները, սանհանգույցների վիճակը, տանիքածածկը, ինչպես նաև փայտով ջեռուցման կազմակերպումը, վտանգ են ներկայացնում աշխատակազմի և երեխաների առողջության համար
	Կարողություն
Առողջապահական ոլորտ	Բուժկետի անձնակազմը /բուժքույր/ և համայնքի ՏԻՄ-ը պատրաստակամություն հայտնեցին աջակցելու ոլորտի զարգացմանն ուղղված միջոցառումների և ծրագրերի իրականացմանը: Բուժկետը, որը տեղակայված է համայնքի մանկապարտեզի շենքում, բարվոք վիճակում է, ապահովված է խմելու ջրով, առաջին օգնության պարագաներով և դեղորայքով: Բուժկետի մոտքի մոտ 2012թ-ին կառուցվել է սպասասրահ, որը 2014 թ-ին կահավորվել է անհրաժեշտ գույքով:
Կրթական ոլորտ	Համայնքում կա մանկապարտեզի համար նախատեսված կիսակառույց շենք, որի վերակառուցման դեպքում հնարավոր կլինի մանկապարտեզի աշխատանքը առավել պատշաճ մակարդակի կազմակերպել: Մանկապարտեզը սերտորեն համագործակցում է «Վորլդ Վիժն» կազմակերպության հետ, որի աջակցությամբ կատարվել են մասնակի վերանորոգումներ և ձեռք են բերել գույք, պարագաներ, խաղալիքներ և այլն: 2011 թ-ին գազատարը հասցվել է մինչև դպրոց, սակայն մինչ օրս դպրոցը գազաֆիկացված չէ: Դպրոցի գազաֆիկացումը հնարավորություն կնձեռնի կազմակերպել դպրոցի լոկալ ջեռուցումը: Դպրոցն ունի ջրամատակարարման և ջրահեռացման համակարգեր, սակայն կարիք կա դրանց բարելավման: Աղետի արձագանքման գործիքներից առկա են՝ տարահանման պլան, ինտերնետ և բջջային հեռախոսակապ: Ազդարարման միջոցներից ունի էլեկտրական և ձեռքի զանգ: Հակահրդեհային պաշտպանության միջոցներից դպրոցում առկա են հակահրդեհային վահանակներ և կրակմարիչներ, որոնց պիտանելիությունը՝ ըստ տնօրինության, ստուգվում է տարին 1 անգամ համապատասխան մարմինների կողմից: Պարբերաբար փոխվում են նաև կրակմարիչները: Ըստ տնօրինության՝ դպրոցն ունի տարահանման պլան, որը փակցված է յուրաքանչյուր հարկում: Ռեուցիչների և աշակերտների մեծ մասը հարցման ընթացքում նույնպես նշել են տարահանման պլանի փակցված լինելու վերաբերյալ: Ըստ հարցման արդյունքների դպրոցում կան նաև փակցված տարահանման

ուղիները նշող ցուցանակներ: Տարին մեկ պարբերությամբ դպրոցում կազմակերպվում են ուսումնական տարիանումներ:

Հարկ է նշել, որ դպրոցի առաջին հարկը հարմարեցված է հաշմանդամություն ունեցող և սակավաշարժուն աշակարտների հատուկ կարիքներին:

Ֆոկուսքննարկումների ընթացքում վեր հանած խնդիրները, մասնակիցների եզրակացմամբ, անմիջականորեն ազդում են համայնքի կենսամակարդակի և զարգացման վրա: Այդ խնդիրների լուծման դեպքում համայնքը կունենա դրական ձեռքբերումներ՝ աղքատության նվազում, եկամուտների բարձրացում, բերքատվության աճ, գյուղատնտեսության զարգացում, արտագաղթի նվազում և այլն: Այդ ամենը կնպաստի համայնքի զարգացմանը և բարգավաճմանը:

1.7 Կիսակառուցվածքային հարցազրույցներ

Հաշվի առնելով, որ հարցազրույցները հիմնված են յուրահատուկ գիտելիքների և փորձի վրա, կիսակառուցվածքային հարցազրույցները իրականացվեցին համայնքի գյուղապետի և ավագանու անդամների հետ:

Հարցազրույցների ընթացքում ստացված տեղեկությունը դասակարգվել է հետևյալ ուղղություններով:

1.7.1

Արտակարգ իրավիճակների խնդիրները և արձագանքելու համայնքի կարողությունները

Հարցազրույցների արդյունքում բացահայտվել են համայնքում առկա հետևյալ կարողություններ.

- ✓ տարահանման պլան
- ✓ աղետների արձագանքման պլան,
- ✓ հեռախոս,
- ✓ արագ արձագանքման խումբ:

Որպես ԱԻ-խնդիրներ կարողություններ նշվեցին նաև մարդկայիններով, քարի վերամշակման արտադրամասերը, քարի հանքերը, <<Արոտ օգտագործողների սպառողական կոոպերատիվը>>, պատմամշակութային կոթողները, դպրոցը, համայնքապետարանը, անտառները, աղբյուրները, որոշակի գյուղատնտեսական տեխնիկան և այլն:

Արտակարգ իրավիճակների խնդիրները և արձագանքելու դպրոցի կարողությունները

Դպրոցի տնօրենի հետ անցկացված հարցազրույցի ընթացքում բացահայտվել են դպրոցում առկա հետևյալ կարողությունները.

- ✓ տարահանման պլան,
- ✓ տարահանման նշաններ
- ✓ էլեկտրական զանգ,
- ✓ ձեռքի զանգ
- ✓ հակահրդեհային վահանակ
- ✓ ստացիոնար և բջջային հեռախոսակապ,
- ✓ ինտերնետ

1.7.2 Համայնքում վերջին տարիներին տեղի ունեցած ԱԻ-ընդրանց հետևանքները:

Համայնքում տեղի ունեցած բնական երևույթների և արտակարգ իրավիճակների վերաբերյալ տեղեկատվությունը դասակարգվել է, որի արդյունքները պատկերված են աղյուսակում:

ՏԱՐԵԹԻՎ	ԱՐՏԱԿԱՐԳ ԻՐԱՎԻՃԱԿ	ԲԱՑԱՍԱԿԱՆ ԱՉԴԵՑՈՒԹՅՈՒՆԸ
1983	Կարկտահարություն	Վնասվել են մեքենաներ, տանիքներ:
1980-ականներ	Զարաթափում	5-6 հոգի մահացել են
1988	Երկրաշարժ	Վնասվել են տներ, շինություններ:
2000	Երաշտ	Բերքի վնասում:
2006	Սողանք	Ճանապարհների վնասում:
2008, 2010	Խոզերի ժանտախտ	Խոզերի հարկադիր մորթ, նյութական կորուստ
2010	Խոտածածկ տարածքների հրդեհ	Զարինջ գյուղի հարակից «Զարինջագլուխ» և Շնող գյուղի հարակից «Փոլադ» կոչվող հանդամասերում 6 հա խոտածածկ տարածք
2012	Զարաթափում	Ճանապարհի խցանում
2014	Կարկտահարություն	Ցանքերի, այգիների վնասում
2015	Ուժեղ քամի	Ցանիքների վնասում, էլեկտրամատակարարման խափանում
Պարբերաբար	Առատ տեղումներ	Գերխոնավություն, սելավային հոսքերի առաջացում, շենքերի և տների, ճանապարհների վնասում, բերքի և անասնախոտի փթում, գյուղատնտեսական աշխատանքների /խոտինձի/ խափանում:
Պարբերաբար	Ուժեղ քամի	Ծառերի կտրում, տանիքների վնասում, էլեկտրամատակարարման խափանում
Պարբերաբար	Ցրտահարություն	Ցանքերի վնասում, բերքի կորուստ
Պարբերաբար	Կարկտահարություն	Բերքի, այգիների, տանիքների վնասում
Պարբերաբար	Զարաթափում	Ճանապարհների խցանում, վտանգ է ներկայացնում տրանսպորտային միջոցների և մարդկանց համար

Հարկ է նշել, որ շատ հաճախ փոքր մասշտաբի վտանգավոր երևույթներից /երկրաշարժ, կարկտահարություն, սողանք և այլն/ հասցված վնասների մասին չի հաղորդվում, ուստի վերջիններս չեն գրանցվում նաև վիճակագրությունում:

Հստ ստացված տեղեկությունների, դադողը չորնից բնական երևույթի կամ արտակարգ իրավիճակի հետևանքով չի տուժել:

1.8 Չանգվածային հարցում բնակչության շրջանում հարցաթերթի կներմիջոցով

Չանգվածային հարցմանը մասնակցել է համայնքի 30 բնակիչ, որի արդյունքում հավաքագրվեցին տեղեկություններ.

- ✓ համայնքին սպառնացող վտանգների,

- ✓ վտանգավոր երևույթների սեզոնայնության, հաճախականության,
- ✓ համայնքում տեղի ունեցած արտակարգ իրավիճակներից բնակչության կողմից կրած վնասների համանքի խոցելի տարրերի ու կարողությունների,
- ✓ ԱՌՆ ոլորտի հիմնական դերակատարների,
- ✓ արտակարգ իրավիճակներին դիմակայելու և արձագանքելու պատրաստվածության,
- ✓ իր ներուժը ԱՌՆ միջոցառումների պլանավորման և իրականացման գործում ներդնելու բնակչության պատրաստակամության,
- ✓ ԱՌՆ միջոցառումներին մասնակցության և շահագրգռվածության վերաբերյալ:

Դպրոցի ուսումնասիրության մասնակցել են 5 ուսուցիչ և 5 աշակերտ:

Ուսումնասիրությանն ապաստանելու պարզեցված արտակարգ իրավիճակներին՝

դպրոցի անձնակազմին աշակերտների պատրաստվածության աստիճանը,

աղետներին արձագանքման դպրոցի կարողությունները և իրազեկվածությունը համայնքի ներդրողին սպառնացող վտանգների վերաբերյալ:

Չանգվածային հարցումներից հավաքագրված տեղեկությունները դասակարգվել են, որի արդյունքները բերված են ստորև:

1.8.1 Համայնքի սպառնացող հիմնական վտանգավոր երևույթներ

Հայաստանը գտնվում է բնական վտանգների բարձր ռիսկային գոտում և ենթակա է տարբեր վտանգների ազդեցությանը: Բնական վտանգների շարքում Հայաստանը բոլորից շատ ազդեցություն է կրում երկրաշարժերից, վաղ գարնանային ցրտահարություններից, կարկտահարությունից, ուժեղ քամիներից, երաշտներից և հրդեհներից:

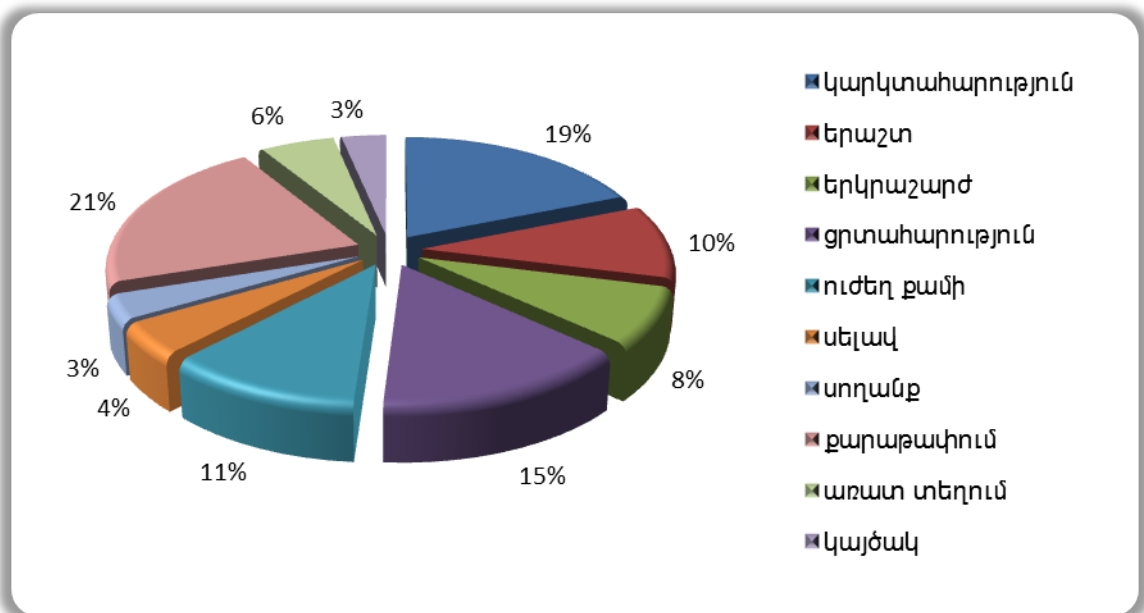
Հայաստանը գտնվում է աշխարհի առավել բարձր սեյսմիկ ակտիվության գոտիներից մեկում, ուստի այստեղ առկա են գեոֆիզիկական վտանգներին առնչվող նշանակալի ռիսկեր: Վերջին երեսուն տարվա ընթացքում տեղի ունեցած երկրաշարժերը վնաս են հասցրել մեծ թվով մարդկանց, ինչպես նաև հանգեցրել զգալի տնտեսական վնասների: Վերլուծությունները ցույց են տվել, որ վերջին մի քանի տասնամյակների ընթացքում եղանակային և կլիմայական վտանգավոր երևույթների ուժգնությունը և հաճախականությունը աճել է:

Օդերևութաբանական դիտարկումների տվյալների ուսումնասիրությունները ցույց են տալիս, որ Հայաստանում վերջին 80 տարիների կտրվածքով դիտվել է տարեկան ջերմաստիճանի աճ 0.85°C -ով և տեղումների նվազում 6-8%-ով: Ջերմաստիճանի և տեղումների փոփոխությունները ՀՀ տարածքի տարբեր շրջաններում և տարբեր սեզոններում ունեն տարբեր միտումներ:

Բնածին վտանգավոր երևույթները և դրանց բացասական հետևանքները մեծ ազդեցություն ունեն մարդու բարեկեցության և տնտեսության զարգացման վրա: Բնական վտանգավոր երևույթները ըստ էության չեն առաջացնում մղետներ, քանիդեռ չեն զուգակցվում հասարակության խոցելիության հետ:

Կլիմայական այս երևույթների ուղղակի հետևանք է նաև եղանակային կտրուկ փոփոխությունների ավելացումը, որն ըստ բազմաթիվ հետազոտությունների, ռիսկի գործոն է ամենատարբեր ոլորտների համար՝ առողջապահություն, գյուղատնտեսություն, էներգետիկ և այլն:

Հարցման մասնակիցների բնածին վտանգավոր երևույթների վերաբերյալ պատասխանների պատկերը ներկայացված է գրաֆիկ 1-ում:

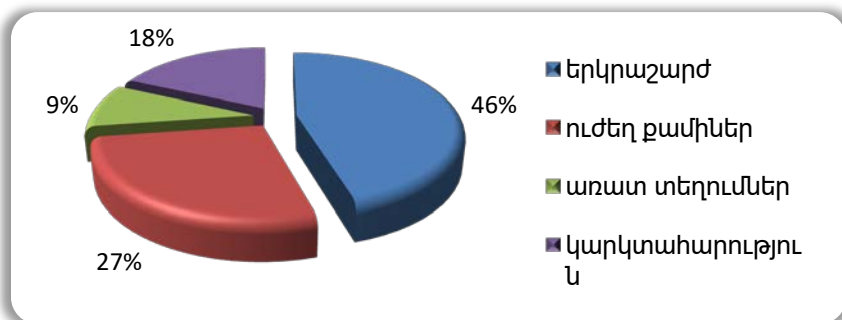

Գրաֆիկ 1. Բնակչության շրջանում բնածին վտանգավոր երևույթների վերաբերյալ ստացված տեղեկություն

Բնածին երևույթներից առավել շատ նշվեցին երաշտը, կարկտահարությունը և ցրտահարությունը, առատ տեղումները և երկրաշարժը: Նշվեցին նաև այլ երևույթներ՝ ուժեղ քամիներ, քարաթափություն, սելավ, սողանք և կայծակ: Հենց այս երևույթներն են դարձել համայնքի բնականոն կյանքի խաթարման և կյուրական կորուստների պատճառ:

Դպրոցին սպառնացող բնածին վտանգավոր երևույթների վերաբերյալ դպրոցի ուսումնասիրության մասնակիցների պատասխանների պատկերը ներկայացված է գրաֆիկ 2-ում: Բացի բնածին երևույթներից նշվեցին նաև հրդեհներն ու փլուզումները, որոնք կարող են սպառնալ դպրոցին:

Հարկ է նշել, որ դպրոցի տարածքով անցնում են բարձր լարման հաղորդալարեր, իսկ մոտ 20 մ հեռավորության վրա անցնում է ավտոճանապարհ:

Գրաֆիկ 2. Դպրոցին սպառնացող բնածին վտանգավոր երևույթներ

Շատ հաճախ բնածին վտանգների և վտանգավոր երևույթների ազդեցությունը հանգեցնում է մարդու բնակության միջավայրի որակական փոփոխությունների և շատ դեպքերում՝ աղետալի հետևանքների:

Յուրաքանչյուր բնածին վտանգավոր երևույթ՝ կախված տեսակից, բնույթից, մասշտաբից, թողնում է ամենատարբեր հետևանքներ, որոնց շրջանակները պայմանավորված են խոցող գործոններով՝ խոցման դաշտերով, տեղական պայմաններով, խոցելի տարրերով, որոնցից էլ կարող են առաջանալ վտանգավոր երևույթներ:

Ըստ պաշտոնական տվյալների, վերջին տասնամյակներում նկատվում են հիդրոօդերևութաբանական վտանգավոր երևույթների աճի միտումներ: Վերջին 30 տարվա ընթացքում ԶՎԵ դեպքերի գումարային քանակը աճել է 1.2 դեպքով, իսկ վերջին 20 տարում տարեկան 1.8 դեպքով:

Չանգվածային հարցումից և կիսակառուցվածքային հարցազրույցներից ստացված տեղեկությունները դասակարգվել են ըստ առաջնայնության, որի արդյունքները բերված են աղյուսակում:

Համայնքի սպառնացող հիմնական վտանգավոր երևույթների աղյուսակ

ԵՐԵՎՈՒՅԹ		ՀԻՄՆԱՎՈՐՈՒՄ
1	Երաշտ	Երաշտի նախապայմաններից է, երբ մշակաբույսերի ինտենսիվ աճի շրջանում դիտվում է տեղումների սակավություն և չի իրականացվում արհեստական ոռոգում: Համայնքը չունի ոռոգմանցանց: Երաշտը սպառնում է նաև անասնապահական ոլորտին, երբ անսախաղեպ շոգի պատճառով արոտավայրերում և խոտհարքներում խոտի քանակը չի բավականեցնում անասնակերի հարցը լուծելու համար: Երաշտային տարիներին, ջրի սակավության պատճառով մեծանում է վարակիչ հիվանդությունների հավանականությունը՝ թե՛ բնակչության շրջանում, թե՛ անասնապահական ոլորտում: Իսկ որոշ արոտավայրերում փամոցների բացակայության պատճառով վազում է կաթնատվությունը: Երաշտի ժամանակ զգալիորեն մեծանում է նաև մարդկանց շրջանում վարակիչ հիվանդությունների տարածման, մշակաբույսերի ոչնչացման վտանգը:
2	Կարկտահարություն	Համայնքում հողագործության և մշակաբույսերի արտադրության մեծ տնտեսություններ չկան: Միջին հաշվով՝ տարվա ընթացքում կարկտահարություն լինում է 2-3 անգամ, մյուսները 4-5-ը անգամ: Կարկտից պատճառված վնասները մեծ են, քանի որ մշակվող բանջարեղենի (կարտոֆիլ, լոբի, կաղամբ, լոլիկ), մրգի ու հատապտուղի ծաղկման ու հասունացման շրջանը համընկնում է կարկտահարման ժամանակահատվածի հետ: Խոշոր ֆիզիկական վնասներ կայացնում են լնտանի թռչունների համար: Երբեմն կարկտի հետևանքով ժվարանում են անասնակերի հավաքման գործընթացը: Հարկ է նշել, որ կարկտահարության հետևանքով վնասվում են նաև շենք-շինությունների տանիքները, լուսամուտները, տրանսպորտային միջոցները:
3	Ցրտահարություն	Ցրտահարությունների հետևանքով վնասվում են կյանքական վնասներ: Վերջին տարիներին դիտվում են ցրտահարման դեպքերի հաճախացում թե՛ գարնան թեաշնան ժամանակահատվածում: Հիմնականում ցրտահարությունը վնասում է մրգի, պտղի և բանջարաբուստանային մշակաբույսերի բերքը:
4	Առատ տեղումներ	Համայնքին բնորոշ են առատ տեղումները ձյան և անձրևի տեսքով: Վերջին տարիներին ավելացել են նաև կարկտի դեպքերը: Առատ տեղումները դառնում են սելավային հոսքերի առաջացման, քարաթափումների ակտիվացման պատճառ, ինչպես նաև խոչընդոտում են գյուղատնտեսական աշխատանքների իրականացմանը: Առատ տեղումների հետևանքով համայնքի

		ճանապարհները դառնում են դժվարանցանելի:
5	Երկրաշարժ	Երկրաշարժը անկանխատեսելի երևույթ է և սպառնում է Հայաստանի ամբողջ տարածքին: Համայնքի շենքերի և շինությունների վիճակի պատճառով երկրաշարժը կարող է դառնալ նյութական և մարդկային կորուստների պատճառ: Կարող է դառնալ նաև համայնքին բնորոշ այլ երևույթների (սողանք, քարաթափում) և արտակարգ իրավիճակների (պայթյուն, հրդեհ) պատճառ:
6	Ուժեղ քամի	Քամիները բնորոշ են տարածաշրջանին: Ռիսկը քամիները բավականին մեծ վնասներ են պատճառում համայնքի տներին ու շենք-շինություններին, էլեկտրահաղորդակցման համակարգին: Քամիները մեծ վնասներ են պատճառում նաև գյուղատնտեսական ոլորտին, դառնալով մրգատու ծառերի կտրման, բերքի թափման պատճառ:
7	Քարաթափում	Քարաթափումները դիտվում են միջհամայնքային ճանապարհի վրա: Դրանք սպառնալիք են տրանսպորտային միջոցների և մարդկանց համար: Քարաթափումների հետևանքով հնարավոր են նաև ճանապարհների խցանումներ:
8	Սելավ	Համայնքի տեղադիրքի, սելավատարների ու հեղեղատարների բացակայության պատճառով՝ ձնհալի ու առատ տեղումների հետևանքով առաջացած սելավային հոսքերը ողողում են ներհամայնքային ճանապարհները, ցանքատարածքները, լցվում տնամերձ տարածքները:
9	Սողանք	Առաջին սողանքային տեղամասը գտնվում է գյուղի արևմտյան մասում՝ գերեզմանոցի մերձակայքում: Այս սողանքը տներին և շինություններին չի սպառնում: Սողանքը ներկայումս ակտիվ է, գլխամասային մասում նկատվում են ճեղքեր: Հաջորդ սողանք-փլուզումը գտնվում է համայնք տանող ճանապարհի մի հատվածում: Անցած մի քանի տարիների ընթացքում ճանապարհի 7-10 մ հատվածը իջել է մոտ 1.5 մետրով:
10	Կայծակ	Համայնքում կայծակներ միշտ էլ դիտվել են: Կայծակը բավականին լուրջ վնասներ է հասցնում բնակչությանը, դառնալով էլեկտրասարքավորումների վնասման պատճառ: Հարկ է նշել, որ կայծակները սպառնալիք են նաև գյուղատնտեսական կենդանիների և մարդկանց համար, ինչը վարքականոնների չպահպանելու հետևանք է:

Բացի բնածին երևույթներից նշվեցին սանայլերույթներ, որոնք սպառնալիք են ներկայացնում համայնքի համար: Դրանք են՝ անտառային և խոտածածկ տարածքների հրդեհները, անասնահամաճարակները, վայրի գազաններին մկնաման կրծողների հետ կապված վտանգները:

Մկնաման կրծողները, որոնք ավելացել և ակտիվացել են վերջին տարիներին, մեծ վնաս են հասցնում գյուղատնտեսությանը, վնասելով բանջարաբուստանային ցանքերը, խոտհարքներն ու արոտները:

Վայրի գազանների և խոլոմների դարձել են ավելի հաճախակի, ինչը մտահոգության պատճառ է բնակչության շրջանում: Չեն բացառվում գազանների հարձակումները և ևս բնակիչների վրա:

Համայնքի անասնապահական ոլորտի համար վտանգ են ներկայացնում վերջին տարիներին ավելացած գյուղատնտեսական կենդանիների հիվանդությունները, ինչը հիմնականում կանխարգելիչ միջոցառումների բացակայության հետևանք է: Վարակիչ և զանգվածային

բնույթ կրող ոչ վարակիչ հիվանդությունների կանխարգելումը անասնաբուծության հիմնական ու կարևորագույն խնդիրներից է: Համաձայն վիճակագրական տվյալների, յուրաքանչյուր վարակիչ հիվանդությունն ավելի մեծ վնաս է հասցնում անասնապահությանը, քան տաս ոչ վարակիչ հիվանդություններ: Ուստի, վարակիչ հիվանդությունների կանխարգելումը ունի մեծ նշանակություն անասնաբուծության համար, քանի որ այն համայնքի եկամտի հիմնական աղբյուրն է:

Անտառային և խոտածածկ տարածքների հրդեհները պայմանավորված են մարդկային գործոնով: Դրանք, որպես կանոն, մարդկանց անզգուշության և անփութության հետևանք են: Շատ հաճախ հրդեհները բռնկվում են, երբ մարդիկ միտումնավոր այրում են խոզանները: Անտառային և խոտածածկ տարածքների հրդեհները բացասական ներգործություն են ունենում շրջակա միջավայրի վրա: Կլիմայի փոփոխության պայմաններում անտառային և խոտածածկ տարածքների հրդեհները էկոհամակարգի համար դառնում են ամենաանմիջական և խոշոր սպառնալիքները:

Մարդու սխալ գործունեության հետևանքով աղտոտվում է նաև շրջակա միջավայրը: Բանն այն է, որ համայնքում չի կատարվում կազմակերպված աղբահանություն, այդ իսկ պատճառով բնակչության մի մասը աղբը այրում է, իսկ միյուս մասը թափում է որտեղ պատահի: Տարածաշրջանին բնորոշ քամիների հետևանքով աղբը տարածվում է հարակից հողատարածքներով մեկ: Աղբը օր-օրի տարածվելով գրավում է մաքուր տարածքներ: Այս ամենի հետևանքով տարածաշրջանին սպառնում է նաև բնապահպանական վտանգ:

Որպես մարդածին բնույթի վտանգ նշվեցին ավտոմեքաները, կենցաղային հրդեհները, (հատկապես պահեստավորված անասնախոտի), պայթյունները, շենքերի, շինությունների փլուզումները: Համայնքի համար հատկապես մտահոգիչ են բնակելի տների ֆիզիկական վիճակը, քանի որ նրանք հին են, ինչպես նաև մասամբ վնասվել են 1988թ-ի երկրաշարժի հետևանքով:

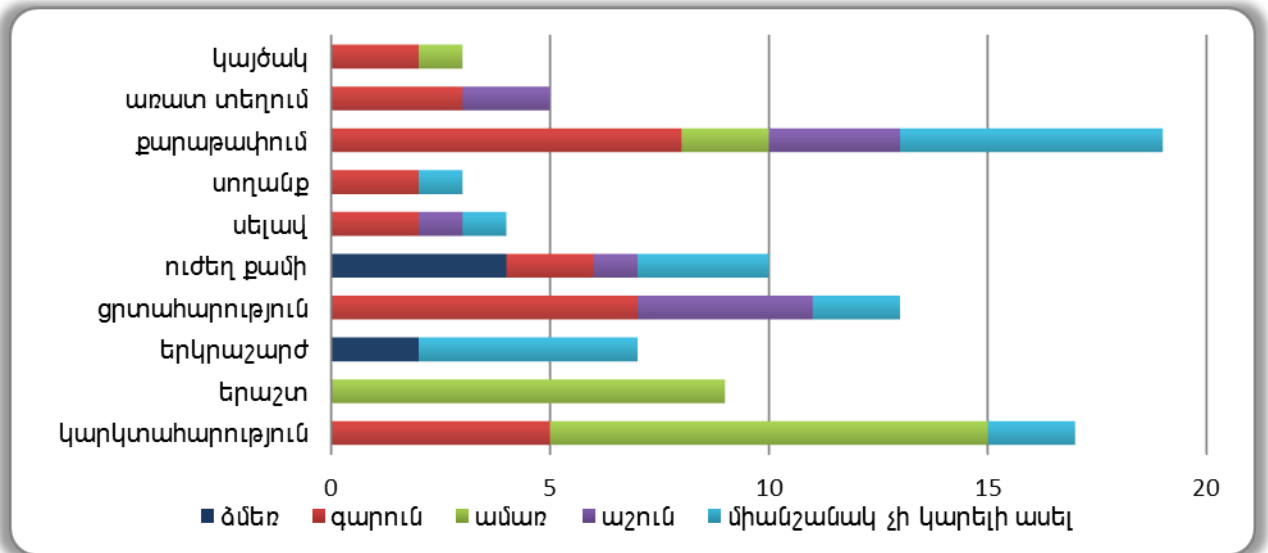
1.8.2 Վտանգավոր երևույթների սեզոնայնություն

Տարածաշրջանի կլիմայի կարևոր առանձնահատկությունը եղանակային պայմանների արտահայտված տատանումներն են ինչպես տարեցտարի, այնպես էլ տարվա ընթացքում:

Սեզոնայնության ուսումնասիրությունը ի հայտ է բերում համայնքին սպառնացող վտանգավոր երևույթներին բնորոշ ժամանակահատվածները, ինչը հնարավորություն է տալիս՝ անդրադառնալով անցյալին, բացահայտել երևույթների հետ կատարվող փոփոխությունները և միտումները:

Օդերևութաբանական դիտարկումների տվյալների ուսումնասիրությունները ցույց են տալիս, որ Հայաստանում վերջին 80 տարիների կտրվածքով դիտվել է տարեկան ջերմաստիճանի աճ 0.85°C-ով և տեղումների նվազում 6-8%-ով: Ջերմաստիճանի և տեղումների փոփոխությունները ՀՀ տարածքի տարբեր շրջաններում տարբեր սեզոններում ունեն տարբեր միտումներ:

Զարինջ համայնքում առավել հաճախ դիտվող վտանգավոր երևույթների սեզոնայնության վերաբերյալ պատկերը բերված է Գրաֆիկ 3-ում:

Գրաֆիկ 3. Բնածին վտանգավոր երևույթների սեզոնային տարբերության և չափերի ստացված տեղեկությունների գրաֆիկական պատկերը

Սեզոնայինության ուսումնասիրության վերլուծությունը ցույց տվեց, որ համայնքի բնակչության տեսակետից համայնքի նսպառնացող բնական երևույթների ռիսկերը նկատվում են գարնան և ամռան ժամանակահատվածում: Այդ ժամանակահատվածում դիտվող երևույթները զառնում են կորուստների պատճառ գյուղատնտեսական ոլորտում, որը համայնքի եկամտի հիմնական աղբյուրն է, ինչպես նաև մեծ վնասներ են հասցնում համայնքի սոցիալ-տնտեսական ոլորտին: Բնակֆոնդին, ճանապարհիններին և այլն:

Հարկ է նշել նաև, որ ամբողջ տարվա ընթացքում համայնքի անասնապահական ոլորտի համարվտանգ են ներկայացնում համաճարակները, քանի որ անասնապահությունը համայնքի եկամտի հիմնական աղբյուրն է: Աշնան և ամռան ժամանակահատվածում էլ տառաջային և խոտածածկ տարածքների հրդեհների հավանականությունը: Ձմռան ժամանակահատվածում ավելանում են մկանամանկրծողների և վայրի գազանների հետ կապված ռիսկերը:

Դիտվող երևույթները սպառնալիք են ներկայացնում գյուղատնտեսական ոլորտի, մարդկանց և համայնքի բնականոն կյանքի համար:

Սակայն սեզոնային տատանումները յուրաքանչյուր տարի սովորաբար ունենում են իրենց առանձնահատկությունները: Որոշ երևույթներ արոց են ներտարվա ընթացքում ներթափվում են սեզոնային փոփոխությունների, որոնք կարող են պայմանավորված լինել տարվա եղանակի հերթափոխմամբ, կլիմայի փոփոխության ազդեցությամբ, ինչպես նաև սոցիալ-տնտեսական տարբերություններով:

Սեզոնային տատանումներն առավելակառուկ երազվարտացվում են գյուղատնտեսության մեջ, որտեղ, օրինակ, բուսաբուծության մթերքների մեծ մասը ստացվում է միայն որոշակի ամիսների: Դա իր հերթին սեզոնային տատանումներն առաջացնում է գյուղատնտեսական հումքի և անասնաբուծության և արտադրամասերի աշխատանքներում: Սեզոնային տատանումները հաճախ հանգեցնում են տարբեր տեսակի անցանկալի արդյունքների, հատկապես արտադրանքի ինքնարժեքի բարձրացման:

Սեզոնայինության ուսումնասիրությունը անհրաժեշտ է, որպեսզի տարեկան պլանավորման ժամանակ կանխատեսվեն ու հաշվառվեն վտանգավոր երևույթների սեզոնային տատանումները, քանի որ երբեմն դրանց վերացնելը հնարավոր չէ:

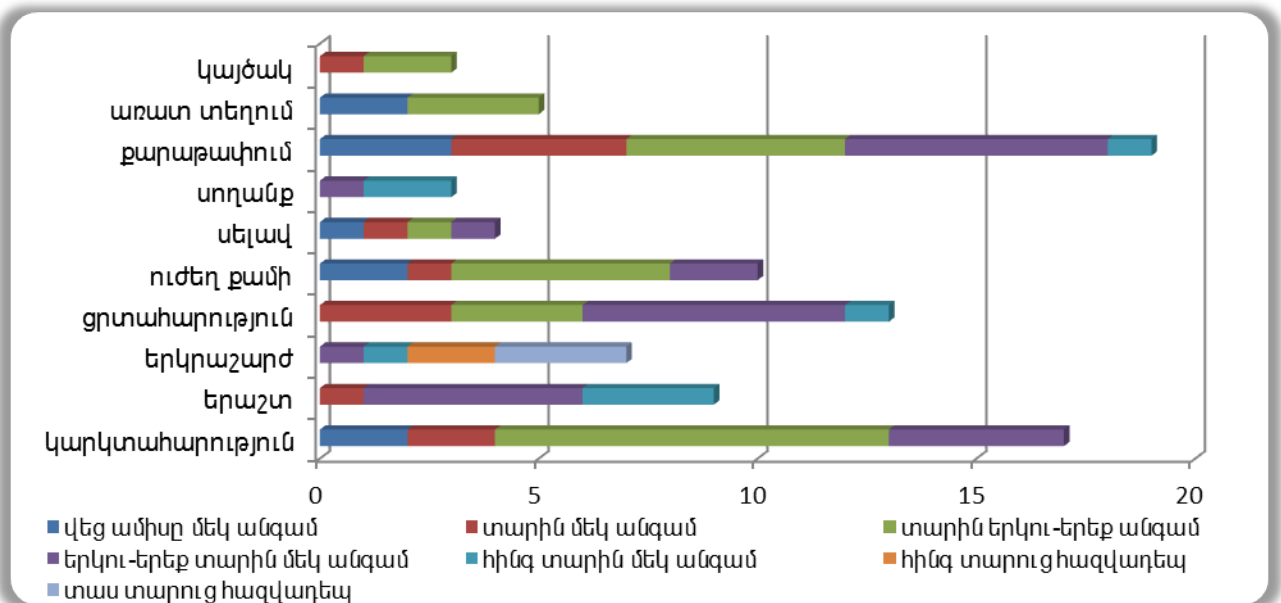
1.8.3 Վտանգավոր երևույթների հաճախականությունը

Հայաստանը գտնվում է բնական վտանգների բարձր ռիսկային գոտում և ենթակա է տարբեր վտանգների ազդեցությանը: Աշխարհում հայտնի բնական վտանգներից Հայաստանին հատուկ են շուրջ 110 տեսակի վտանգներ: Հայաստանից բնակիչների ավելի քան 80% ենթարկվում է աղետալի իրադարձությունների փաստացի ռիսկերի¹:

Կլիմայի փոփոխության ազդեցություններն այսօր զգացվում են ողջ աշխարհում և Հայաստանը բացառություն չէ: Վերլուծությունները ցույց են տվել, որ վերջին մի քանի տասնամյակների ընթացքում եղանակային և կլիմայական վտանգավոր երևույթների ուժգնությունը և հաճախականությունը աճել է:

Վտանգավոր երևույթների հաճախականության ուսումնասիրությունը ցույց է տալիս, որ հաճախակի են դարձել հատկապես հիդրոօդերևութաբանական բնույթի երևույթները: Այդ մասին են վկայում նաև պաշտոնական տվյալներն («Կլիմայի փոփոխության մասին երկրորդ ազգային հաղորդագրություն», Հայաստան, 2010թ) առ այն, որ վերջին տասնամյակներում նկատվում են հիդրոօդերևութաբանական վտանգավոր երևույթների (ՀՎԵ) աճի միտումներ: Վերջին 30 տարվա ընթացքում ՀՎԵ դեպքերի գումարային քանակն աճել է 1.2 դեպքով, իսկ վերջին 20 տարում տարեկան 1.8 դեպքով:

Բնակչության շրջանում վտանգավոր երևույթների հաճախականության վերաբերյալ ստացված տեղեկությունների պատկերը երևում է ստորև բերված գրաֆիկից:

Գրաֆիկ 4. Բնածին վտանգավոր երևույթների հաճախականության վերաբերյալ բնակչությանից ստացված տեղեկությունների գրաֆիկական պատկերը

Վտանգավոր երևույթների հաճախականության ուսումնասիրության վերլուծությունը ցույց տվեց, որ համայնքի բնակչության տեսակետից համայնքը տարին առնվազն երկու անգամ ենթարկվում է սպառնացող բնածին երևույթների բացասական ազդեցությանը:

Քննարկումների և հարցման ընթացքում պարզ դարձավ, որ բնակչության մեծ մասը ավելի շատ ուշադրություն է դարձնում և վտանգավոր է համարում այն բնածին երևույթները, որոնք դարձել են կամ կարող են դառնալ նյութական կորուստների

¹ՄԱԿ-ի Ջարգացման ծրագրի (2004թ.) Բնական աղետների ռիսկերի նվազեցման զեկույց

Լքնակականոնկյանքիընթացքիաթարմանպատճառ: Այդ երևույթներից հատկապես առանձնացվեցին կարկտահարությունը, երաշտը, ցրտահարությունը և այլն:

Վերջին տարիներին եղանակային փոփոխությունները դարձել են ակնհայտ:

Այդ փոփոխությունները ուղեկցվում են բնական երևույթներից աղետների հաճախականության ավելացմամբ:

Եղանակային փոփոխությունները լրջորեն ազդում են բուսական և կենդանական աշխարհի վրա:

Այն առավել ցայտուն է արտահայտվել

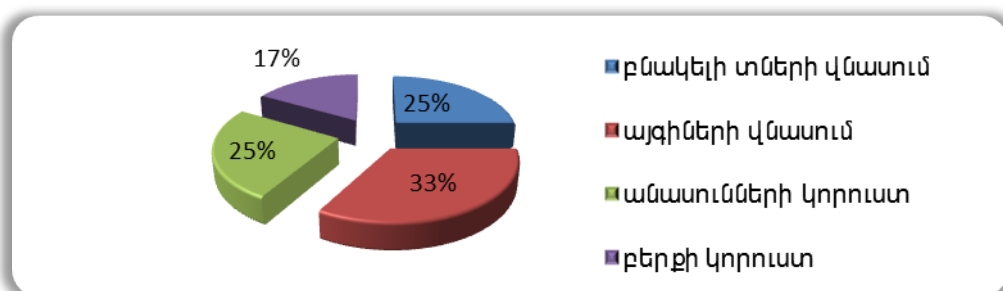
գյուղատնտեսության մշակույթի վարման գործընթացների վրա:

Այդ երևույթները և մարդկային գործոնով պայմանավորված խոչընդոտները բացասական ազդեցություն են ունենում մշակաբույսերի բերքատվության,

գյուղատնտեսական կենդանիների մթերատվության վրա:

1.8.4 Համայնքում տեղի ունեցած արտակարգ դիմադրող բնակչության կրած վնասները

Հարցման մասնակիցների 40%-ը ամիջական վնաս է կրել համայնքում տեղի ունեցած փոքրամասշտաբ աղետներից և արտակարգ դիմադրողներից: Վերջիններիս հետևանքով հիմնականում տուժել է գյուղատնտեսական ոլորտը (75%), վնասվել են բնակելի տներ (25%), եղած կորուստները և վնասները նյութական են:

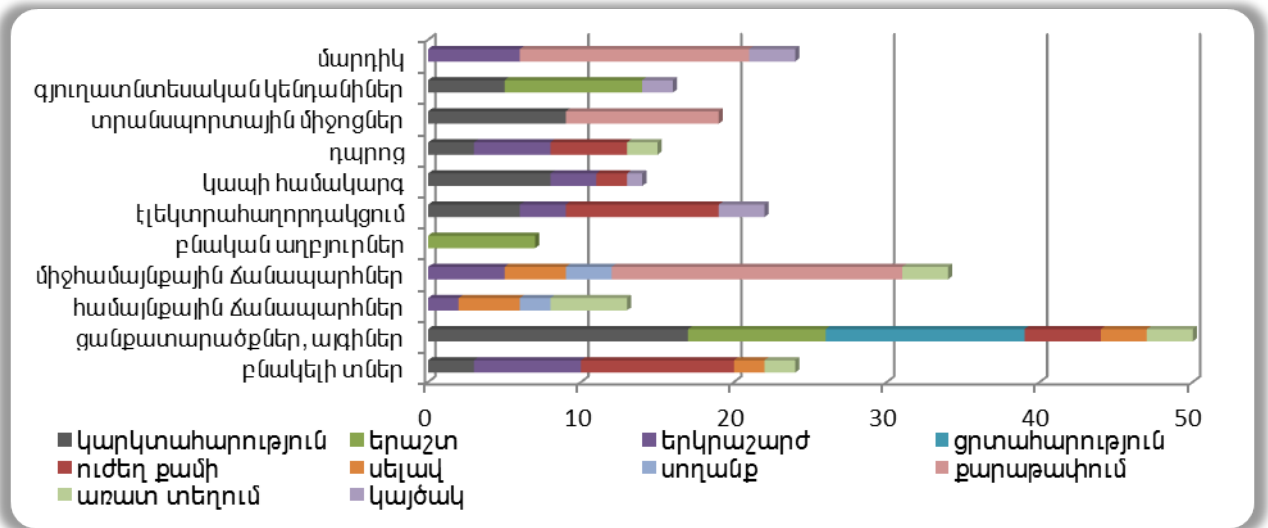
Գրաֆիկ 5. Աղետների և արտակարգ դիմադրողների հետևանքով բնակչության կրած վնասների վերաբերյալ բնակչությունից ստացված տեղեկությունների գրաֆիկական պատկերը

Նշվեցին նաև, որ շատ հաճախ փոքր մասշտաբի վտանգավոր երևույթներից հասցված վնասների մասին չի հաղորդվում, ուստի վերջիններս չեն գրանցվում նաև պաշտոնական վիճակագրությունում: Ըստ բնակիչների՝ թերի են կամ բացակայում են նաև հատուկ ուղղվածության մասնագիտացված տեղեկատվության և կանխատեսումների պատրաստման և տարածման մեխանիզմները: Հարցման ընթացքում պարզվել է նաև, որ համայնքային մակարդակում բացակայում է սպառնացող վտանգի մասին ազդարարման համակարգը:

1.8.5 Վտանգների խոցելիության համադրությունը

Յուրաքանչյուր վտանգի առումով առկա են կոնկրետ տարածքին բնորոշ խոցելիություններ, որոնք կախված երկրից, մարզերից, համայնքներից կամ անհատներից: Խոցելիությունը հետևանք է ֆիզիկական, տնտեսական, սոցիալական և քաղաքական-ինստիտուցիոնալ թուլությունների:

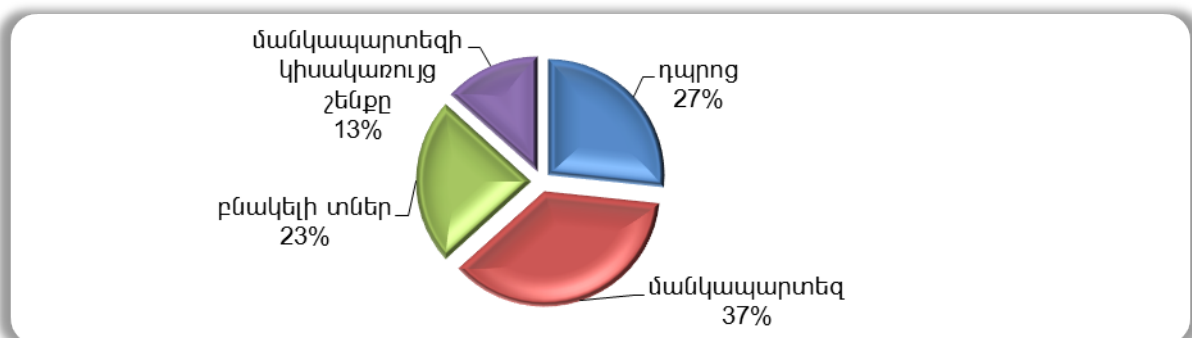
Ստորև բերված գրաֆիկից երևում է, թե բնակչության կարծիքով, ինչպիսի վտանգավոր երևույթներն են իրական սպառնալիք հանդիսանում Քարինջ համայնքի կենսական կարևոր համակարգերի, ինֆրակառուցվածքների, շինությունների և գյուղ. նշանակության օբյեկտների համար:

Գրաֆիկ 6. Բնական վտանգներից համայնքի խոցելի տարրերի վերաբերյալ բնակչությունից ստացված տեղեկությունների գրաֆիկական պատկերը

Ստացված պատկերից կարելի է եզրակացնել, որ համայնքի ներքո շրջանի վտանգավոր երևույթներից առավել խոցելի են ցանքատարածքները, բնակելի տները, միջհամայնքային ճանապարհները և դպրոցը:

Համայնքի խոցելի շինությունների վերաբերյալ հարցման մասնակիցների պատասխանների պատկերները նույն գրաֆիկից:

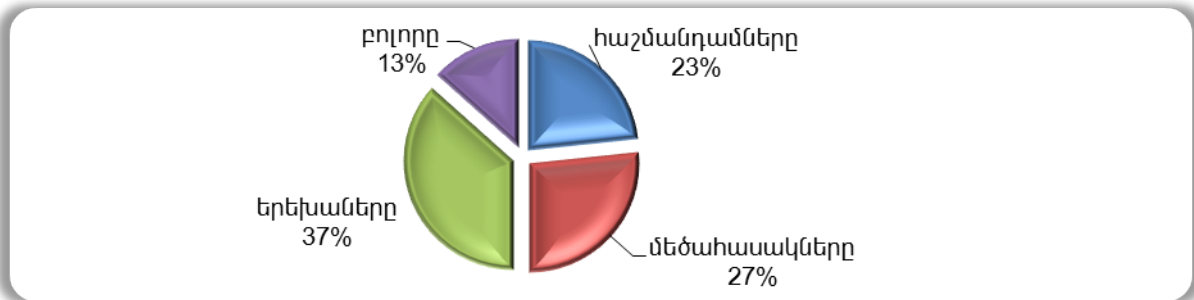
Գրաֆիկ 7. Համայնքի խոցելի շինությունների վերաբերյալ բնակչությունից ստացված տեղեկությունների գրաֆիկական պատկերը

Ըստ հարցման արդյունքների, արտակարգ դրամայի ծագումնաբերական առավել խոցելի են նշվել մանկապարտեզը, քանի որ այն ինչպիսիք շինություններ են, այսպես էլ տեղակայված են մանկապարտեզի տարածքում, գրադարանը, բուժկետն ու հանդիսությունների սրահը: Դպրոցը խոցելի է նշվել, քանի որ այն 1984 թ. շինություն է և մինչ օրս գրեթե չի վերանորոգվել: Այն խոցելի է նշվել նաև որպես մարդկային մեծ կուտակման օբյեկտ: Բնակելի տները խոցելի են նշվել, քանի որ տները մասամբ վնասվել են 1988 թ.-ի երկրաշարժի հետևանքով: Համայնքում կամ մանկապարտեզի համար նախատեսված կիսակառույց շինություն, որը խոցելի է հատկապես արտաքին գործոնների նկատմամբ:

Դպրոցը համայնքի մարդկային մեծ կուտակումներով օբյեկտ է:
Այս տեղերը երեխաների մեծ զանգված ունեցող միջնակարգ դպրոցների /9-12 տարի/ նմանակի /օրվա 6-8 ժամ/ զգալի մասը: Հետևաբար, դպրոցի կարևոր խնդիրներից է աշակերտի և աշխատակազմի անվտանգության ապահովումը:

Համայնքի խոցելիության աստիճանը բարձրանում է նաև արտակարգ իրավիճակների վերաբերյալ գիտելիքների պակասի և վարքական ունեցիկ մացության հետևանքով:

Հաջորդ գրաֆիկը ցույց է տալիս ԱԿԻ-ին կատմամբ մարդկանց առավել խոցելի խմբերը:

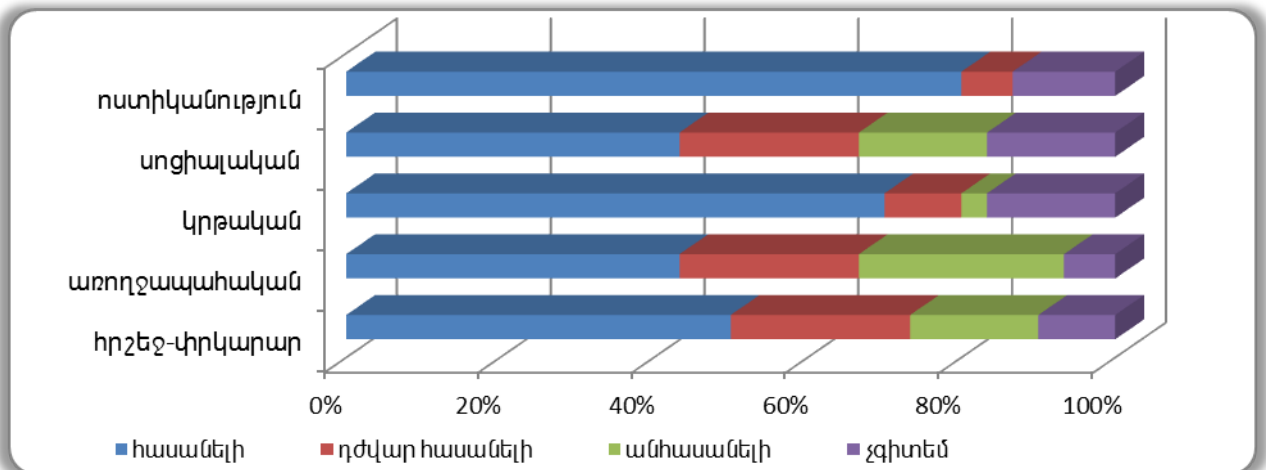
Գրաֆիկ 8.

Համայնքի խոցելի խմբերի վերաբերյալ բնակչության կողմից ստացված տեղեկությունների գրաֆիկական պատկերը

Գրաֆիկից երևում է, որ տվյալի համայնքում առավել խոցելի խումբ են համարվել երեխաները: Հարցման ժամանակ նշվել է, որ գրաֆիկում ներառված բոլոր խմբերի խոցելիության աստիճանը կնվազի կամ կաճի՝ կախված վերջիններիս առողջական վիճակի և իրազեկվածության մակարդակի փոփոխությունից:

Արտակարգ իրավիճակների աղետների սպառնալիքի դեպքում կարող են առաջանալ գործոններ, որոնց ազդեցությունը վտանգավոր է երեխաների, հատկապես հաշմանդամություն ունեցող, կյանքի և առողջության համար: Յուրաքանչյուր դպրոցի անձնակազմն ու այնտեղ սովորող երեխաները պետք է գիտակցեն իրենց կյանքին սպառնացող վտանգները և պատրաստ լինեն համապատասխան քայլեր ձեռնարկել վերահաս և փաստացի վտանգի դեպքում: Ուստի, շատ կարևոր է, որ նման իրավիճակներում թե դպրոցի անձնակազմը, թե աշակերտները և թե ծնողները կարողանան ճիշտ գործել. իրականացնել տարահանում, ցուցաբերել առաջին օգնություն և հոգեբանական աջակցություն:

Ուսումնասիրվել է նաև տարբեր ծառայությունների հասանելիության աստիճանը:

Գրաֆիկ 9. Համայնքի ծառայությունների հասանելիության վերաբերյալ բնակիչներից ստացված տեղեկությունների գրաֆիկական պատկերը

Հարցվողները ծառայությունների հասանելիության աստիճանը կապում էին համայնքի տեղադիրքի, հեռավորության, ֆինանսական խնդիրների և ենթակառուցվածքների վիճակի հետ:

Հարկ է նշել, որ հատուկ ծառայությունների ավտոմեքենաների մոտեցման համար ազատ են դպրոցամերձ ուղիները:

1.8.6 Աղետներին դիմակայելու վերաբերյալ համայնքի բնակչության գիտելիքները

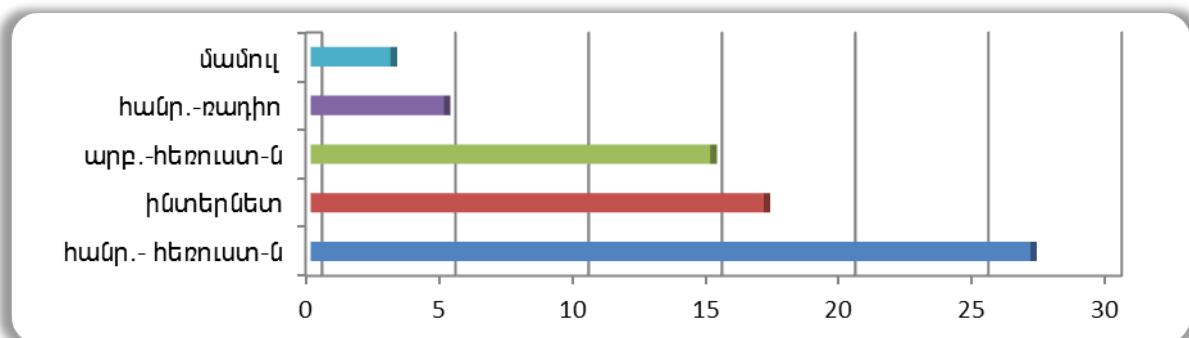
Համայնքի պաշտպանության համար կենսական կարևոր գործոն է աղետներին դիմակայելու և արձագանքելու տեղական կարողությունը, որն արտահայտվում է տեղում առկա արձագանքման գործիքներով և մեխանիզմներով, տեխնիկական միջոցներով և բնակչության պատրաստվածության մակարդակով:

Հարցազրույցների և հարցման ընթացքում պարզվեց, որ բնակչության և տեղական իշխանության շրջանում կա համայնքում առկա կարողությունների կիրառման և շահագործման վերաբերյալ գիտելիքների պակաս:

Համայնքը առաջինն է առնչվում աղետներին: Նմանատիպ իրավիճակներին դիմակայելու և արձագանքելու արդյունավետությունը կախված է բնակչության և տեղական իշխանության գիտելիքների և հմտությունների մակարդակից: Բնակչության շրջանում գիտելիքների ու հմտությունների պակասը էական ազդեցություն ունի համայնքի խոցելիության մակարդակի վրա: Աղետներին դիմակայելու և արձագանքելու պատրաստվածության մակարդակը պարզելու նպատակով՝ ուսումնասիրվեց համայնքի բնակչության ինքնագնահատականը աղետներին պատրաստվածության

վերաբերյալ: Նախապատրաստումը սկսվում է տեղեկատվությունից և այն տրամադրելու հնարավորություններից ու ծննդներից:

որտեղեկատվության տրամադրման հիմնական միջոցներից՝ հանրային հեռուստատեսությունը, հասանելի է համայնքին: Տեղեկատվական աղբյուրների հասանելիությունը երևում է գրաֆիկից:

Գրաֆիկ 10. Համայնքի ծառայությունների հասանելիության վերաբերյալ բնակչությանից ստացված տեղեկությունների գրաֆիկական պատկերը

Հարցվածների գերակշիռ մասը նշել է, որ միանգամից օգտվում է տեղեկատվության մի քանի աղբյուրներից: Տեղեկատվություն ստանալու հիմնական աղբյուրը հանրային հեռուստատեսությունն է: Արբանյակային հեռուստատեսությունը նույնպես

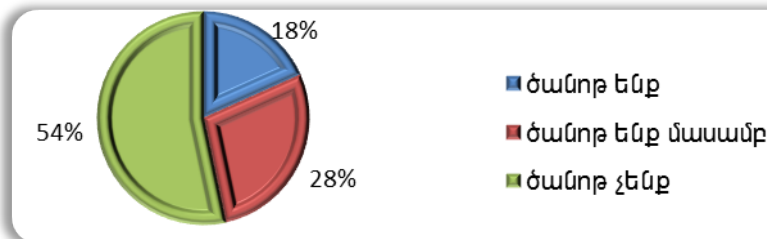
Տեղեկատվական աղբյուրներից դպրոցին հասանելի են հանրային հեռուստատեսությունը և ինտերնետը:

տեղեկատվություն ստանալու աղբյուրներից է: Ինտերնետը որպես տեղեկատվական աղբյուր ավելի հասանելի է դարձել:

Բնակչության՝ աղետներին նախապատրաստվածության և դիմակայելու կարողություններից եկախված աղետներին արձագանքման տեղական մակարդակը: Ըստ գյուղապետի տրամադրած տեղեկատվության՝ ՏԻՄ ներկայացուցիչները 2015թ.-ին մասնակցել են ԱՌՆԱՊ հիմնադրամի կողմից Աղվերանում կազմակերպված ԱՌՆ դասընթացներին:

Արտակարգ իրավիճակներում գործելակերպի և առաջին օգնության գիտելիքներին հմտությունների վերաբերյալ ինքնագնահատականի պատկերը երևում է գրաֆիկից:

Դպրոցի տնօրինությունը մասնակցել է ՃԿՊԱ կողմից կազմակերպված ԱՌՆ ուղղված դասընթացներին: Ըստ դպրոցի աշխատակազմի և աշակերտների, իրենց համար երբևիցե չեն կազմակերպվել աղետներին և արտակարգ իրավիճակներին նախապատրաստվելու, արձագանքելու և դիմակայելու հատուկ դասընթացներ:

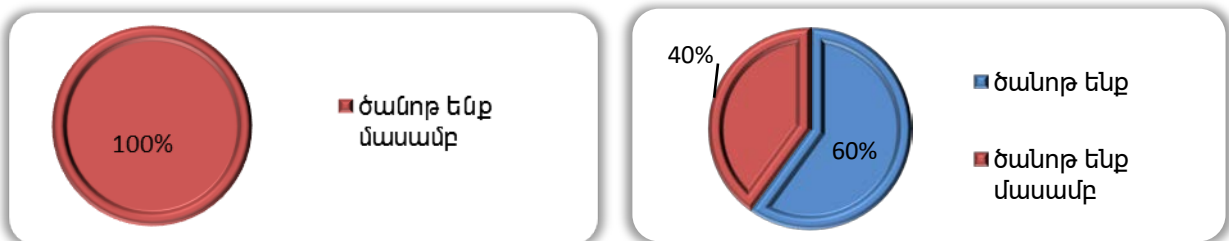
Գրաֆիկ 11. Արտակարգ իրավիճակներում գործելակերպի և առաջին օգնության գիտելիքներին հմտությունների վերաբերյալ բնակչության ինքնագնահատականի գրաֆիկական պատկերը

Ըստ գրաֆիկի արտակարգ իրավիճակներում գործելակերպի և առաջին օգնության վերաբերյալ գիտելիքներին և հմտություններին ծանոթ են հարցվողների 18%-ը, իսկ մասամբ ծանոթ են՝ 28%-ը: Հարցվողների 54%-ը չունեն որևիցե գիտելիք արտակարգ իրավիճակներում գործելակերպի և առաջին օգնության վերաբերյալ, ինչը բարձրացնում է համայնքի խոցելիության աստիճանը:

Համայնքի բնակչության և տեղական իշխանության
ինդիվիդուալ և արձագանքելու պատրաստվածությունը վերաբերյալ հարցվողների կարծիքը արտաց
ուլված է ստորև բերված գրաֆիկներում:

Դպրոցի աշխատակազմի և աշակերտների՝ արտակարգ իրավիճակներում գործելակերպի և առաջին օգնության գիտելիքի և հմտությունների վերաբերյալ ինքնագնահատականի պատկերը երևում է գրաֆիկներից:

Առաջին օգնության հիմունքներ

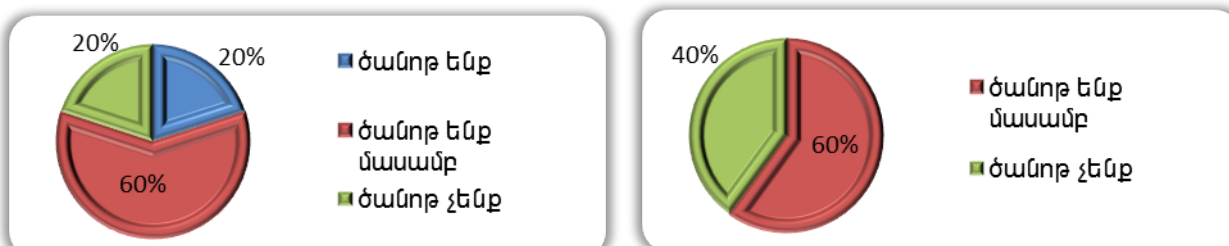
Աշխատակազմ/Աշակերտներ

Հակահրդեհային անվտանգության կանոններ

Աշխատակազմ/Աշակերտներ

Արտակարգ իրավիճակների ժամանակ վարքականոններ

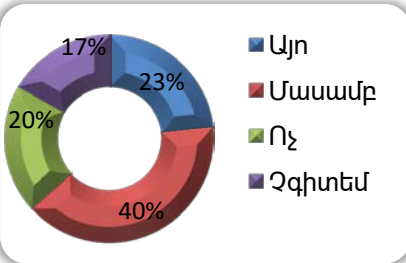
Աշխատակազմ/Աշակերտներ

Գրաֆիկ 11. Դպրոցի աշխատակազմի և աշակերտների՝ արտակարգ իրավիճակներում գործելակերպի և առաջին օգնության գիտելիքի և հմտությունների վերաբերյալ ինքնագնահատականի վերաբերյալ

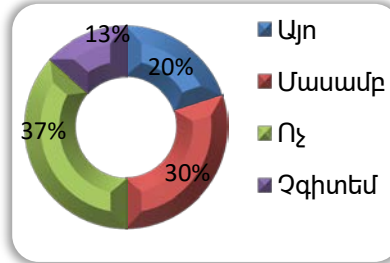
Գրաֆիկներից երևում է, որ դպրոցի անձնակազմի և աշակերտների գերակշիռ մասը մասամբ են ծանոթ արտակարգ իրավիճակներում գործելակերպի, հակահրդեհային պաշտպանության և առաջին օգնության վերաբերյալ համապատասխան գիտելիքների և ունակությունների, ինչը բարձրացնում է խոցելիությունը:

Համայնքի բնակչության և տեղական իշխանության ԱԻ-ին դիմակայելու և արձագանքելու պատրաստ լինելու վերաբերյալ հարցվողների կարծիքը արտացոլված է ստորև բերված գրաֆիկներում:

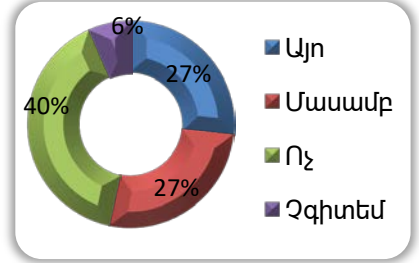
Ըստձեզ՝ աղետի դեպքում Տեղական իշխանությունը պատրաստ է արձագանքել ԱԻ-ն

Ըստձեզ՝ աղետի դեպքում Համայնքի բնակչությունը պատրաստ է արձագանքել ԱԻ-ն

Ըստձեզ՝ աղետի դեպքում որքան պատրաստ եք արձագանքել ԱԻ-ն

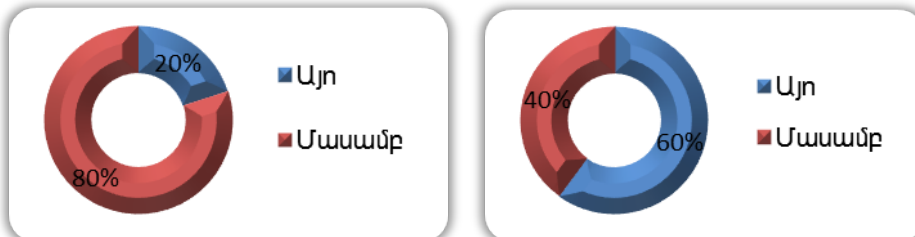

Գրաֆիկ 12.

Կարելի է եզրակացնել, որ համայնքի բնակչության հոգեբանական պատրաստվածությունը բավարար մակարդակի է:

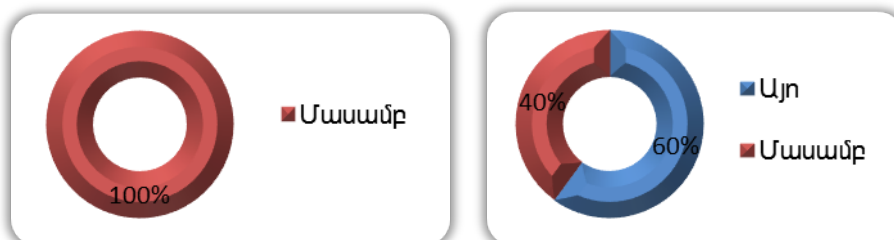
Դպրոցի անձնակազմի և աշակերտների՝ հնարավոր արտակարգ իրավիճակներին դիմակայելու պատրաստվածության ինքնագնահատականը երևում է ստորև բերված գրաֆիկներից:

Աղետի կամ արտակարգ իրավիճակի դեպքում ձեր դպրոցի անձնակազմը պարրա՛ստ է դիմակայելու և արձագանքելու:

Աշխատակազմ Աշակերտներ

Աղետի կամ արտակարգ իրավիճակի դեպքում ձեր դպրոցի աշակերտները պարրա՛ստ են դիմակայելու և արձագանքելու:

Աշխատակազմ Աշակերտներ

Գրաֆիկ 13. Դպրոցի անձնակազմի և աշակերտների՝ հնարավոր արտակարգ իրավիճակներին դիմակայելու պատրաստվածության ինքնագնահատականը

Յուրաքանչյուր արտակարգ իրավիճակում առաջանում են գործոններ, որոնց ազդեցությունը կարող է վտանգավոր լինել կյանքի և առողջության համար:

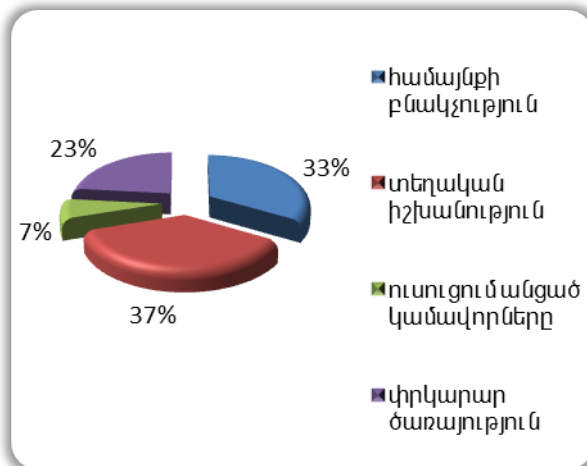
Մարդու գոյատևելու ունակությունը պայմանավորված է հոգեբանական պատրաստվածության և սեփական անվտանգության կանոնների իմացության մակարդակից:

Յուրաքանչյուր դպրոցի տնօրեն պատասխանատվություն է կրում դպրոցի անձնակազմի և աշակերտների անվտանգության համար:

Արտակարգ իրավիճակներին արձագանքման ոլորտում գործող շահագրգիռ կողմերի վերաբերյալ բնակչության իմացության ուսումնասիրությունը բացահայտեց, որ աղետներին արձագանքման և հետևանքների վերացման գործում հարցման մասնակիցները հիմնականում տեսնում են համայնքի բնակչության, տեղական իշխանության, ուսուցում անցած կամավորների, փրկարար ծառայության, մարդասիրական կազմակերպությունների, սոցիալական համակարգի և ՀՀ կառավարության մասնակցությունը:

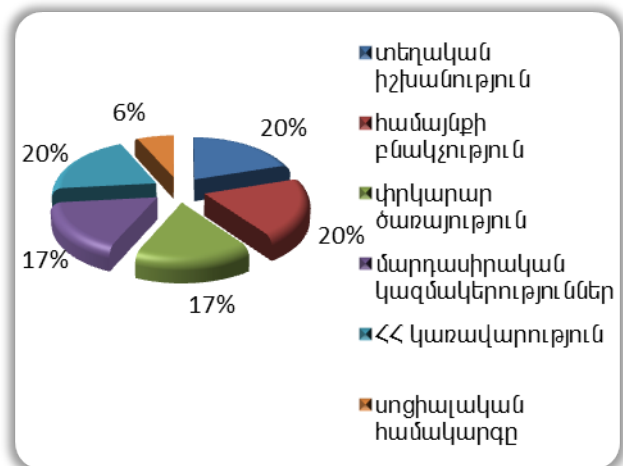
Ըստձեզ՝ ովքարողենականություն

ցուցաբերելաղետիցանմիջապեսհետո՝մինչհիմնականուժերիծա մանումը:

Ըստձեզ՝

որկառույցներըկարողենականդերիսաղալաղետիդ եպքում

Գրաֆիկ 14

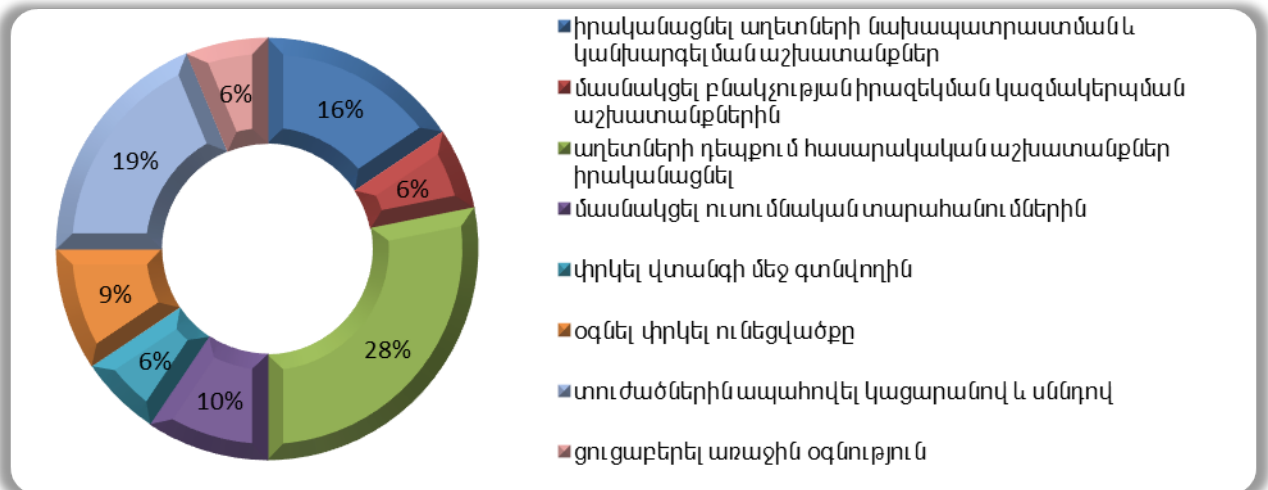
Աղետի դեպքում հիմնական դերակատարներին վերաբերվող ստացված արդյունքները պայմանավորված են երկու հանգամանքով. վերջին տարիներին տեղի ունեցած արտակարգ իրավիճակների պատճառած տնտեսական վնասներով, կորուստներով և վերոհիշյալ շահագրգիռ կողմերի արձագանքման աստիճանով, և որ կառույցներից է համայնքի բնակչությունը աջակցություն ակնկալում հետագայում:

Դպրոցի անձնակազմի և աշակերտների շրջանում իրականացված ուսումնասիրությունը բացահայտեց, որ աղետներին արձագանքման և հետևանքների վերացման գործում հարցման մասնակիցները հիմնականում տեսնում են համայնքի բնակչության, տեղական իշխանության, կրթության նախարարության և փրկարար ծառայության մասնակցությունը:

Փորձը ցույց է տալիս, որ արտակարգ իրավիճակներին դիմակայելու և արձագանքելու պատրաստվածության հանգամանքը պայմանավորված է բնակչության պատրաստակամությունից՝ կամավոր ներգրավվելու տարբեր ծրագրերում՝ ուղղված աղետներին նախապատրաստվելուն, կանխարգելմանը և արձագանքմանը: Աղետներին նախապատրաստվելն ու կանխարգելումը ներառում են աղետից առաջ, աղետի ժամանակ և աղետից հետո մի շարք գործընթացներ: Այդպիսի ծրագրերը ներառում են գործողություններ, որոնցից կշահի ողջ համայնքը, այդ թվում՝ երեխաները: Բնակչության կողմից արտահայտված կամավորության պատրաստակամությունն առավելություն է, որը պետք է հաշվի առնվի և կիրառվի:

Հարցման մասնակիցների 53% պատրաստակամություն հայտնեցին կամավոր մասնակցել աղետների հետ կապված նախապատրաստական, կանխարգելման և արձագանքման

աշխատանքներին: Ստորև բերված գրաֆիկն արտացոլում է հարցվողների պատասխանները ԱԻ-ից առաջ կամ հետո իրականացվող աշխատանքներին մասնակցության վերաբերյալ:

Գրաֆիկ 14.

Աղետից առաջ կամ հետո իրականացվող աշխատանքներին կամ միտմանակցության պատրաստակամության վերաբերյալ բնակչությունից ստացված տեղեկությունների գրաֆիկական պատկերը

Աղետներին դիմակայմանն ուղղված՝ համայնքի բնակիչների կողմից ձեռնարկվելիք անհրաժեշտ գործողությունների վերաբերյալ ուսումնասիրությունը ցույց տվեց, որ բնակչությունը ամենաառաջնային քայլերն է համարում՝

- Աղետների դեպքում հասարակական աշխատանքներին մասնակցումը,
- աղետներին նախապատրաստման և կանխարգելման աշխատանքների իրականացումը
- տու ժածներին սննդով և կացարանով ապահովումը,
- ուսումնական տարահանումներին մասնակցումը:

Կարելի է եզրակացնել, որ համայնքի բնակչության հոգեբանական պատրաստվածությունը բավարար մակարդակի է, սակայն աղետներին արձագանքելու և դիմակայելու համար անհրաժեշտություն կա բարձրացնելու պատրաստվածության մակարդակը:

Հարկ է նշել, որ հարցման մասնակցած բոլոր աշակերտները և աշխատակազմի 80%-ը ցանկություն հայտնեցին մասնակցելու հատուկ դասընթացների և վարժանքների արտակարգ իրավիճակներին դիմակայելու սեփական կարողությունները բարձրացնելու համար:

Իսկ դպրոցում տարահանման և ազդարարման պլանների, կապի և ազդարարման միջոցների առկայությունը, դպրոցի անձնակազմի պարտականությունների ճիշտ բաշխումը և իմացությունը, գործնական պարապմունքների և ուսումնական տարահանումների անցկացումը նպաստում են երեխաների մոտ ծայրահեղ իրավիճակներին արագ արձագանքելու ունակությունների զարգացմանը և մտքի ու գործողությունների ավտոմատիզմի ձևավորմանը:

Ամփոփելով արդյունքները կարելի է եզրակացնել, որ համայնքի բնակչությունը գիտակցում է, որ ներգրավվելով նախապատրաստման և կանխարգելման գործողություններում, կարելի է նվազեցնել աղետի ազդեցությունը, որն ուղղակիորեն ազդում է համայնքի կայուն զարգացման գործընթացի վրա: Ակնհայտ է, որ յուրաքանչյուր համայնք ունի մարդկային և տեխնիկական

ռեսուրսներ, ուստի որոշ խնդիրներ կարող են լուծվել սեփական ուժերով: Այդպիսի գործողություններից կշահիողջհամայնքը:

2. ՀԱՎԱՔԱԳՐՎԱԾՏՎՅԱԼՆԵՐԻ ՎԵՐԼՈՒԾՈՒՄ

Աղետների ռիսկի նվազեցման երեխաներին նվիրված հոշակագիրը շեշտում է.

- *դպրոցները պետք է լինեն անվտանգ և կրթությունը պետք է ընթանա առանց ընդհատումների,*
- *երեխաների պաշտպանությունը պետք է լինի առաջնային խնդիր աղետից առաջ, աղետի ժամանակ և հետո,*
- *երեխաներն ունեն մասնակցության և իրենց անհրաժեշտ տեղեկատվությունը ստանալու իրավունք,*
- *համայնքների ենթակառուցվածքները պետք է լինեն ապահով, և մարդասիրական օգնությունը և վերականգնումը պետք է օգնեն՝ նվազեցնելու ապագա ռիսկերը,*
- *աղետների ռիսկի նվազեցումը պետք է հասանելի լինի ամենախոցելի խմբերին:*

Սակարևորփաստե, որը հանգեցնում է այն եզրակացության, որ **վտանգներին և դիմակայելու ամենալավ միջոցը աղետակայուն համայնք ունենալն է:**

2.1 Եզրակացություններ և առաջարկություններ

ԱՌՆ արդյունքները ամփոփող ժողովը ձևավորեց եզրակացություն համայնքի թույլ և ուժեղ կողմերի, համայնքի հնարավորությունների և առկա կամ հնարավոր խոչընդոտների, ինչպես նաև կլիմայի և աղետների ռիսկերի նվազեցմանն ուղղված նպաստավոր նախագծերի վերաբերյալ:

Ավսիսայտ է, որ բնակիչները գերապատվությունը տալիս են տնտեսական խնդիրների հրատապ լուծմանը, իսկ ԱՌՆ նախագծերը կարևորում են, եթե վերջինները անմիջականորեն նպաստավոր են հաղթահարելու առկա վտանգները՝ լինեն կլիմայի փոփոխության, թե բնական վտանգավոր երևույթների հետ կապված: Ինչ վերաբերում է կլիմայի և աղետների ռիսկերի նվազեցմանն ուղղված երկարաժամկետ նախագծերին, որոնք տեղ պետք է գտնեն համայնքի զարգացման պլաններում, բնակիչների կարծիքով, համայնքի ուժից վեր է նման նախագծերի իրականացումը, որոնք պահանջում են ֆինանսական, մասնագիտական, այլ անհրաժեշտ ներդրումներ, սակայն համայնքը չունի նման կարողություններ: Որպես նման նախագծերի իրականացնողի՝ համայնքը նշել է ՀՀ կառավարությանը:

Այնուամենայնիվ, համայնքն իրեն համարում է աղետների ռիսկի նվազեցման գործընթացի հիմնական դերակատարներից մեկը և պատրաստ է ներդնել իր ներուժը կլիմայի փոփոխություններով պայմանավորված աղետների ռիսկերի նվազեցմանն ուղղված նախագծերի իրականացման համար իր ունեցած հնարավորությունների չափով:

Ինչ վերաբերում է ԱՌՆ ոլորտին առնչվող համայնքի հնարավորություններին Հայաստանում տեղի ունեցող մի շարք զարգացումների տեսանկյունից, ապա համայնքը հստակորեն չի

պատկերացնում իր հնարավորությունների իրական ներդրման դաշտը: Մասնավորապես, հաշվի առնելով, որ թեև ուշադրության կենտրոնում ենգտնվում համայնքների կարողությունների հզորացմանն ու աղետակայունության բարձրացմանն ուղղված գործընթացները, սակայն դրանք առայժմ «շոշափելի» չեն համայնքի համար: Համայնքն ունի ԱՌՆ դաշտի և այնտեղ տեղի ունեցող ինստիտուցիոնալ և իրավական զարգացումների հետ կապված տեղեկատվական բաց, հատկապես դրանց տեղայնացման, ինչպես նաև իր հնարավորությունների տեսանկյունից:

2.2 Համայնքի ուժեղ կողմերը

- Բարենպաստ բնակլիմայական պայմաններ անասնապահության, այգեգործության և պտղաբուծության համար,
- Աշխարհագրական լավ դիրք,
- Տարահանման պլանի առկայություն,
- Ինտերնետի առկայություն,
- Բջջային հեռախոսակապի առկայություն,
- տեղեկատվական աղբյուրների հասանելիություն,
- տրանսպորտային միջոցներ,
- մարդկային ներուժի առկայություն,
- բուժկետի առկայություն,
- խանութների առկայությունը,
- համայնքապետարանի առկայություն,
- պատմամշակութային կոթողների առկայություն,
- անտառի առկայություն,
- դպրոցի առկայություն,
- մանկապարտեզի առկայություն,
- մասամբ գազաֆիկացված լինելը,
- քարհանքի առկայություն,
- քարի արտադրամասերի առկայություն,
- «Արոսոգտագործողներիսպառողականկոոպերատիվ»,
- ջրաբիացման համակրգի առկայություն,
- համայնքի ղեկավարությունը գիտակցում է ԱՌՆ միջոցառումների կարևորությունը և պատրաստակամ է ներառել տեղական զարգացման պլաններում (ըստ զարգացման ոլորտների):
- ԱՌՆ համայնքային թիմի առկայություն և պատրաստակամություն:

2.3 Համայնքի թույլ կողմերը

- Համայնքային կենտրոնի բացակայություն,
- մշակույթի տան բացակայություն,
- հակակարկտային կայանների բացակայություն,
- միջհամայնքային ճանապարհների վատ վիճակը,
- ներհամայնքային ճանապարհների վատ վիճակը,
- ոռոգման ցանցի բացակայություն,
- ջրամատակարարման վատ վիճակ,
- վերամշակող արտադրամասերի և մթերման կետերիբացակալություն,
- սելավատարի բացակայություն,
- կազմակերպված աղբահանության բացակայություն,
- խոտհարքների պակաս,

- համայնքի բյուջեով նախատեսված ֆինանսական միջոցների բացակայություն, համայնքի առջև ծառացած առաջնահերթ խնդիրները լուծելու համար,
- աղետների ռիսկերի նվազեցման, ԱԻ-ին արձագանքման և հետևանքների վերացման վերաբերյալ գիտելիքների ցածր մակարդակ,
- գյուղատնտեսական խնդիրներին համար անհրաժեշտ մասնագիտացված տեխնիկայի բացակայություն,
- կլիմայի փոփոխությանը դիմակայելու և հարմարվելու համար անհրաժեշտ գիտելիքների, իրազեկվածության և հմտությունների բացակայություն:

2.4 Համայնքի հնարավորությունները

- Բարենպաստ միջավայր ներդրողների համար,
- գյուղատնտեսական ոլորտի զարգացում,
- ՀՀ կառավարության որոշմամբ հաստատված ԱՌՆ ռազմավարություն, որպես ինստիտուցիոնալ և իրավական դաշտի կարգավորման մեխանիզմ,
- Երկրում տեղի ունեցող նոր զարգացումները՝ ուղղված աղետների ռիսկի նվազեցման մշակույթի ձևավորմանը,
- ԱՌՆԱՊ Ազգային պլատֆորմի առկայություն՝ որպես ԱՌՆ գործընթացների ազգային միասնական մեխանիզմ,
- աղետներին արձագանքելու և հետևանքների վերացման ուղղությամբ առկա իրավական դաշտ, որտեղ հստակ սահմանված են տեղական ինքնակառավարման մարմինների իրավասություններն ու պարտականությունները,
- աղետների և կլիմայի ռիսկերի նվազեցմանն ուղղված նախագծերի ներառում համայնքային զարգացման պլաններում՝ ըստ ոլորտների,
- բնակչության ուսուցման և իրազեկվածության բարձրացման համար մասնագիտացված ուսումնական բարձրագույն հաստատության (Ճգնաժամային կառավարման պետական ակադեմիա – ՃԿՊԱ), ինչպես նաև ուսումնական տարբեր նյութերի առկայություն,
- Երկրում գործող միջազգային և տեղական հասարակական կազմակերպությունների քաղաքականությանն ուղղված համայնքահեն ծրագրերի իրականացում,
- մարզային ԱՌՆ թիմերի առկայությունը,
- ԱՌՆ գործընթացներում մասնավոր բիզնեսի շահագրգռումը և հնարավոր ներգրավում,
- ԱՌՆ համայնքային աշխատանքային խմբի ստեղծման համար առկա մարդկային ներուժ:

2.5 Համայնքի և մասնավորապես աղետների ռիսկի նվազեցման գործընթացի զարգացմանը խոչընդոտող գործոնները

Գոյություն ունեն նաև մի շարք խոչընդոտ հանդիսացող գործոններ, որոնք կարող են դանդաղեցնել կամ դադարեցնել հնարավոր զարգացումներն ու համայնքի կարողությունները.

- համայնքային մակարդակում ԱՌՆ զարգացումների դանդաղ ինտեգրումն ու տեղայնացումը,
- չնայած միգրացիայի նվազող տեմպերին, այնուամենայնիվ առկա միգրացիայի պատճառով համայնքի մարդկային՝ մասնագիտական ներուժի միգրացիա,
- համապատասխան տեխնիկայի բացակայություն,
- ԱՌՆ վերաբերյալ տեղեկատվության և գիտելիքի պակաս:

Համայնքի բնակիչների կողմից բացահայտված խնդիրները, դրանց պատճառներն ու բացասական հետևանքները, ինչպես նաև հնարավոր լուծումները՝

Ըստ խոցելիության և վազեզման և կարողությունների բարձրացման

Վտանգի տեսակն ու ընդհանուր բնութագիրը	Խոցելի տարրեր	Բացասական հետևանքներ	ԽԿԳ արդյունքում առաջարկվող լուծումներ/ծրագրեր	Ակնկալվող արդյունք
Բնածին				
Երաշտ Վերջին տարիներին ամռան ամիսներին ջերմաստիճանի բարձրացման և տեղումների սակավության պատճառով դիտվում է երաշտային տարիների ավելացում: Բերքի կորուստը պայմանավորված է նաև ոռոգման ցանցի բացակայությամբ:	Անասնախոտ, ցանքատարածքներ, բանջարաբուստանային կուտուրաներ, բերք, գյուղատնտեսական կենդանիներ, խոտհարքներ, արոտավայրեր, պտղատու ծառեր, բնական աղբյուրներ:	Բերքատվության անկում, բերքի կորուստ, հետևաբար, նյութակազմի կորուստների հողագործության նույնիսկ: Երաշտը սպառնում է նաև անասնապահական ոլորտին, երբ անասնապահային շոգի պատճառով արոտավայրերում և խոտհարքներում խոտի քանակը չի բավականացնում անասնակերի հարցը լուծելու համար: Որոշ արոտավայրերում խմոցների բացակայության պատճառով նվազում է կաթնատվությունը: Մեծանում է գյուղատնտեսական կենդանիների և մարդկանց շրջանում վարակիչ հիվանդությունների հավանականությունը:	Տեղեկատվության ապահովում: Նոր տեխնոլոգիաների, մշակաբույսերի ներմուծում: Հուսալի օդերևութաբանական տեղեկատվության ապահովում: Ոռոգման ցանցի կառուցում: Խմոցների ավելացում:	Հնարավոր կորուստներից և հիվանդություններից խուսափում:

Կարկտահարություն Կարկտահարությունը միշտ դիտվել է համայնքում, սակայն վերջին տարիների ընթացքում այն հաճախացել է և սաստկացել: Միջին հաշվով տարվա ընթացքում կարկտահարումը տեղի է ունենում 3-4 անգամ: Կարկուտի պատճառած վնասները մեծ են, քանի որ հացահատիկի, կարտոֆիլի, մրգի ու բանջարեղենի ծաղկման ու հասունացման շրջանը համընկնում է կարկտահարման ժամանակահատվածի հետ:	Պտղատու ծառեր, ցանքատարածքներ, բերք, ընտանիկենդանիներ, բնակելի տներ, շենք-շինություններ, տրանսպորտային միջոցներ:	Վնասվում կամ ամբողջովին ոչնչացվում են բերքը, ցանքատարածքները, կոտրվում շինությունների ապակիները և տանիքածածկերը, վնասվում տրանսպորտային միջոցները: Երբեմն դառնում են սելավների առաջացման պատճառ: Բերում է էական նյութական կորուստների: Խոշոր չափի կարկուտը վտանգ է ներկայացնում նաև անասնապահական ոլորտի համար, հատկապես մանր եղջերավոր անասունների և ընտանի թռչունների համար: Երբեմն կարկուտի հետևանքով դժվարանում է անասնակերի հավաքման գործընթացը:	Հակակարկտային միջոցների տեղադրում, կանխատեսման և ազդարարման համակարգի մշակում և կիրառում:	Հնարավոր կորուստներից խուսափում, նվազեցում:
Ցրտահարություն Համայնքում դիտվում են ցրտահարման դեպքերի հաճախացում թե գարնան թե աշնան ժամանակահատվածում:	Այգիներ, բանջարաբուստանային որոշ կուլտուրաներ, հացահատիկի և կարտոֆիլի ցանքատարածքներ, բերք:	Բերքատվության անկում, բերքի կորուստ և հետևաբար նյութական կորուստներ:	Հուսալից զերևույթաբանակ անտեղեկատվության ապահովում: Նոր տեխնոլոգիաների և մշակաբույսերի կիրառում: Բնակչության իրազեկում ցրտահարությունից պաշտպանելու միջոցների,	Հնարավոր կորուստներից խուսափում, նվազեցում:

			ձևերի վերաբերյալ:	
Առատ տեղումներ Համայնքը տեղակայված է առատ տեղումներով բնորոշ տարածաշրջանում: Առատ տեղումները արտահայտվում են առաժառակ, անձրևի և կարկուտի տեսքով: Առատ տեղումները դառնում են սելավների առաջացման պատճառ: Առատ տեղումները նպաստում են նաև քարաթափումների և սողանքների ակտիվացմանը:	Բերք, բանջարաբուստանային կուլտուրաներ, ճանապարհներ, բնակելի տներ, շինություններ:	Առատ տեղումները դառնում են սելավների առաջացման, սողանքների և քարաթափումների ակտիվացման, գերխոնավության պատճառ: Առատ տեղումները խոչընդոտում են գյուղատնտեսական աշխատանքների իրականացմանը:	Մշակելակիրառելի անխատեսման և վաղ ազդարարման համակարգ: Ապահովել բնակչության իրազեկումը: Ճանապարհների եզրերին հեղեղատարի կառուցում և ճանապարհների բարեկարգում:	Կանխատեսման և վաղ ազդարարման համակարգի մշակում և կիրառում: Նյութական կորուստների ցիտուսափում:
Երկրաշարժ Երկրաշարժը անկախատեսելի երևույթ է և սպառնում է Հայաստանի ամբողջ տարածքին: Կարող է դառնալ նաև երկրորդային այլ երևույթների և արտակարգ իրավիճակների պատճառ:	Բնակելի տներ, շենք-շինություններ, մարդիկ և այլ:	Շենք-շինությունների փլուզում, ենթակառուցվածքների վնասում, մարդկային և նյութական կորուստներ, երկրորդային երևույթների առաջացում	Բնակչության ուսուցում: Սեյսմիկ ռիսկի գնահատում: Տների, շինությունների ամրացում:	Հնարավոր կորուստների ցիտուսափում:
Ռժժեղ քամիներ Քամիները բնորոշ են տարածաշրջանին: Քամիների ուղղությունը և արագությունը հաստատուն չեն: Ռժժեղ քամիները բավականին մեծ վնասներ են	Բնակելի տների, շենք-շինությունների տանիքներ, էլեկտրահաղորդակցման համակարգ, ցանքատարածքներ, այգիներ, բերք:	Պարբերական բնույթ կրող ռժժեղ քամիները վնասում են տների և շենք-շինությունների տանիքները: Քամիների հետևանքով երբեմն խափանվում է էլեկտրամատակարարումը: Քամիները վնասներ են պատճառում նաև	Մշակելի անխատեսման և վաղ ազդարարման համակարգ և կիրառել: Ապահովել բնակչության իրազեկումը:	Նյութական կորուստների ցիտուսափում:

պատճառում համայնքին:		գյուղատնտեսական ոլորտին, դառնալով մրգատու ծառերի կոտորման և այգիների բերքի թափման պատճառ:		
Քարաթափուկում Քարաթափումները դիտվում են միջհամայնքային ճանապարհի վրա: Դրանք սպառնալիք են ներկայացնում տրանսպորտային միջոցների և մարդկանց համար:	Ճանապարհներ, տրանսպորտային միջոցներ, մարդիկ:	Ճանապարհի փակում, տրանսպորտային միջոցների վնասում, սպառնալիք մարդու կյանքին և առողջությանը:	Վտանգավոր հատվածների մասնագիտական զննում, քարտեզագրում, պարբերական մոնիթորինգի կազմակերպում:	Հնարավոր կորուստներից խուսափում, նվազեցում:
Սելավ Համայնքի տեղադիրքի, հեղեղատարների և սելավատարների բացակայության պատճառով՝ առատ տեղումների հետևանքով առաջացած սելավային հոսքերը ողողում են ճանապարհները, վնասելով դրանք, լցվում տնամերձ տարածքներ, տներ:	Համայնքի ճանապարհներ, տնամերձեր, նկուղներ, գոմեր:	Համայնքի ճանապարհների, տնամերձերի, տների վնասում:	Հեղեղատարների կառուցում: Սելավատարների կառուցում:	Հեղեղումներից և հնարավոր կորուստներից խուսափում:

Սողանք Համայնքում կա երկու սողանքային տեղամաս: Առաջինը գտնվում է գյուղի արևմտյան մասում՝ գերեզմանոցի մերձակայքում: Այս սողանքը տներին և շինություններին չի սպառնում: Սողանքը ներկայումս ակտիվ է, գլխամասային մասում նկատվում են ճեղքեր: Հաջորդ սողանք-փլուզումը գտնվում է համայնք տանող ճանապարհի մի հատվածում: Անցած մի քանի տարիների ընթացքում ճանապարհի 7-10 մ հատվածը իջել է մոտ 1.5 մետրով:	Ճանապարհներ, խոտհարքներ, տրանսպորտային միջոցներ, մարդիկ:	Ճանապարհի փակում, տրանսպորտային միջոցների վնասում, սպառնալիք մարդու կյանքին և առողջությանը:	Վտանգավոր հատվածների մասնագիտական հետազոտում, քարտեզագրում, պարբերական մոնիթորինգի կազմակերպում:	Հնարավոր կորուստներից խուսափում, նվազեցում:
Կայծակ Կայծակները համայնքում միշտ էլ դիտվել են: Կայծակը բավականին լուրջ վնասներ են հասցնում բնակչությանը:	Էլեկտրասարքավորումներ, մարդիկ, անասուններ:	Էլեկտրասարքավորումների վնասման պատճառ: Ընդհատվում է Էլեկտրահաղորդակցումը և կապը: Մարդկանց առողջությանը և կյանքին սպառնալիք: Անասունների կորուստ:	Շանթարգելների տեղադրում: Բնակչության իրազեկում, ուսուցում:	Հնարավոր կորուստներից խուսափում, նվազում:
Մարդածին				
Պայթյուններ,	Բնակելի տներ,	Նյութական կորուստներ: Սպառ	Անվտանգության կանոններ	Հնարավոր կորուստ

Հրդեհներ Փլուզումներ	շինություններ, մարդիկ, ընտանիկներ, թռչուններ:	նալիք մարդկանց առողջությանը և կյանքին, կենդանիների և թռչունների կորուստ:	իռություն, պահպանում: Բնակչության իրազեկում, ուսուցում:	ներիցիտուսափում:
Անտառային և խոտածածկ տարածքների հրդեհներ	խոտածածկ տարածքներ, կենդանիներ, բուսականություն	Կենդանիների և բույսերի ոչնչացում, անհետացում, հողի բերքատվության անկում, էրոզիա	Տեղեկատվական վահանակների տեղադրում: Անվտանգության կանոնների ուսուցում:	Էկոհամակարգի, բնակչության կենսակերպի և առողջության պահպանում:
Այլ վտանգներ				
Գյուղատնտեսական կենդանիների հիվանդություններ	Անասնապահություն	Անասնազգի փանկում, եկամուտների նվազում, սոցիալ-տնտեսական վիճակի վատթարացում:	Բնակչության ուսուցում և իրազեկում հիվանդությունների կանխարգելման վերաբերյալ, անասնաբուժական կետի հիմնում	Հնարավոր նյութական կորուստներից խուսափում, նվազեցում:
Վայրի գազաններ	Մարդիկ, կենդանիներ	Մարդկանց կյանքին և առողջության սպառնալիք, գյուղատնտեսական կենդանիների կորուստ:	Կանոնակարգված որս, ԱՕ ուսուցում, իրազեկում և վարքականոնների ուսուցում:	Հնարավոր կորուստներից խուսափում:
Կրծողներ	Ցանքեր, ցանքատարածքներ, խոտհարքներ, բերք:	Որոշմշակաբույսերի ոչնչացում, բերքի նվազում:	Համակարգված պայքարում իջոցների կիրառում տարվա բոլոր հատվածներում:	Հնարավոր նյութական կորուստներից խուսափում:

ՀՀ ԱՐՏԱԿԱՐԳ ԻՐԱՎԻՃԱԿՆԵՐԻ ՆԱԽԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ

ԱՂԵՏՆԵՐԻ ՌԻՍԿԻ ՆՎԱՉԵՑՄԱՆ ԱՉԳԱՅԻՆ ՊԼԱՏՖՈՐՄ/ <<ԱՌՆԱՊ>> ՀԻՄՆԱԴՐԱՄ

ՀՀ ԳՅՈՒՂԱԿԱՆ ՀԱՄԱՅՆՔՆԵՐՈՒՄ ԱՂԵՏՆԵՐԻ ՌԻՍԿԻ ԿԱՌԱՎԱՐՄԱՆ ՀԱՎԱՍՏԱԳԻՐ

ՄԱՐԶ

ՆԵՐԿԱՅԱՑՎԱԾ Է՝

ՀԱՄԱՅՆՔԱՅԻՆ ԱՌՆ ԹԻՄԻ ՊԱՏԱՍԽԱՆԱՏՈՒ

ԼՈՌԻ

<անուն, ազգանուն>

ՀԱՄԱՅՆՔ

ՔԱՐԻՆՋ

<<__>> _____ 201_թ.

<ստորագրություն>

ՀԱՄԱՁԱՅՆԵՑՎԱԾ Է՝

ՄԱՐԶԱՅԻՆ ԱՌՆ ԹԻՄԻ ՊԱՏԱՍԽԱՆԱՏՈՒ

<անուն, ազգանուն>

<<__>> _____ 201_թ.

<ստորագրություն>

ՀԱՍՏԱՏՎԱԾ Է՝

ՄԱՐԶԱՅԻՆ ՀԳԾ ՀԱՄԱԿԱՐԳՈՂ
ՀՀ ԱԻՆ ՓԾ ՄԱՐԶԱՅԻՆ ՎԱՐՉՈՒԹՅԱՆ ՊԵՏ

<<__>> _____ 201_թ.

<ստորագրություն>

ԿՆԻՔ

ՍՈՒՅՆ ՀԱՎԱՍՏԱԳԻՐԸ ՏՐՎԱԾ Է ԵՐԿՈՒ ՏԱՐԻ ԺԱՄԿԵՏՈՎ ԵՎ ՎԱՎԵՐԱԿԱՆ Է ՄԻՆՉԵՎ

<<__>> _____ 201_թ.

ՄԱՐԶԱՅԻՆ ՀԳԾ ՀԱՄԱԿԱՐԳՈՂ
ՀՀ ԱԻՆ ՓԾ ՄԱՐԶԱՅԻՆ ՎԱՐՉՈՒԹՅԱՆ ՊԵՏ

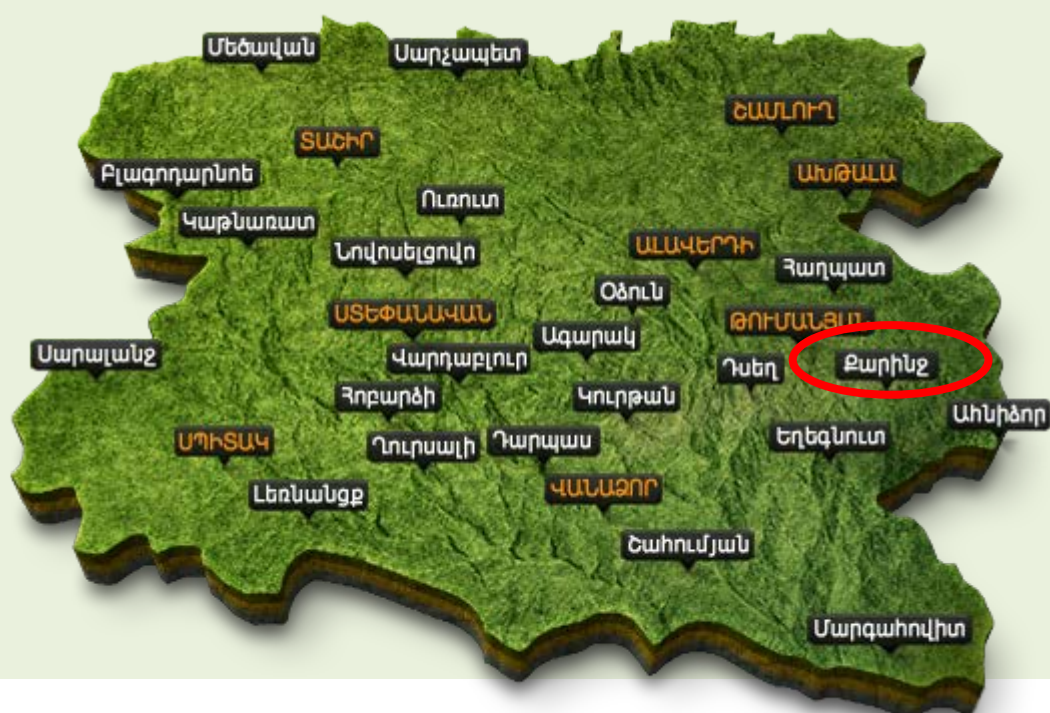
<անուն, ազգանուն>

<ստորագրություն>

ԱՂԵՏՆԵՐԻ ՌԻՍԿԻ ՆՎԱԶԵՑՄԱՆ ԱԶԳԱՅԻՆ ՊԼԱՏՖՈՐՄ/«ԱՌՆԱՊ» ՀԻՄՆԱԴՐԱՄ

1. ՀԱՄԱՅՆՔԻ ՖԻԶԻԿԱԿԱՆ ՆԿԱՐԱԳԻՐ

ԱՇԽԱՐՀԱԳՐԱԿԱՆ ԴԻՐՔԸ	Քարինջ գյուղը գտնվում է Լոռու մարզում: Բարձրությունը ծովի մակերևույթից՝ 1230 մ, հեռավորությունը մարզկենտրոնից՝ 36 կմ հս-արլ.:
ԳՅՈՒՂԻ ՄԱԿԵՐԵՍԸ	
ԳՈՏԻԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆԸ	

3.ՔԱՐԻՆՋ ՀԱՄԱՅՆՔԻ ԴԻՄԱԿԱՅՈՒՆ ՉԱՐԳԱՑՄԱՆ ԸԽՈՉ ԸՆԴՈՏՈՂ ԱՌՆԵՐԵՎ ԴՐԱՆ ՑԱՌԱՋ ԱՅԵՐԹԼՈՒԾՈՒՄՆԵՐ

3.1 ԱՂԵՏՆԵՐԻ ՌԻՍԿԻ ՀԱԿԻՐՃՆԿԱՐԱԳԻՐ

ՎՏԱՆԳԻ ՏԵՍԱԿՆ ՈՒ ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԲՆՈՒԹԱԳԻՐԸ	ԽՈՑԵԼԻ ՏԱՐԻՆԵՐ	ԲԱՑԱՍԱԿԱՆ ՀԵՏԵՎԱՆՔՆԵՐ	ՀԱՄԱՅՆՔԻ ԿԱՐՈՂՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ
ԲՆԱԾԻՆ			
Երաշտ Երաշտին ախապայմաններից է, երբ գարնանը մշակաբույսերի ինտենսիվ ոռոգման շրջանում դիտվում է տեղումների սակավություն և չի իրականացվում արհեստական ոռոգում: Վերջին տարիներին ամռան ամիսներին ջերմաստիճանի բարձրացման և տեղումների սակավության պատճառով դիտվում է երաշտային տարիների ավելացում: Բերքի կորուստը պայմանավորված է նաև ոռոգման ցանցի բացակայությամբ:	Անասնախոտ, ցանքատարածքներ, բանջարաբոստանային կուլտուրաներ, բերք, գյուղատնտեսական կենդանիներ, խոտհարքներ, արոտավայրեր, պտղատու ծառեր, բնական աղբյուրներ:	Բերքատվության անկում, բերքի կորուստ, հետևաբար, կյուրական կորուստների իրողագործության ոլորտներում: Երաշտը սպառնում է նաև անասնապահական ոլորտին, երբ անսխադեպ շոգի պատճառով արոտավայրերում և խոտհարքներում խոտի քանակը չի բավականեցնում անասնակերի հարցը լուծելու համար: Որոշ արոտավայրերում խմոցների բացակայության պատճառով նվազում է կաթնատվությունը: Մեծանում է գյուղատնտեսական կենդանիների շրջանում վարակիչ հիվանդությունների հավանականությունը:	• Բջջային հեռախոսակապ, • Մարդկային ռեսուրսներ, • Բնակլիմայական բարենպաստ պայմաններ անասնապահության և մեղվապահության զարգացման համար, • Ինտերնետ, • Տեղեկատվական աղբյուրների հասանելիություն, • Որոշակի տրանսպորտային միջոցներ • Խանութներ, • Դպրոց, • Մանկապարտեզ, • Մասամբ զազաֆիկացված լինելը, • Պատմամշակութային կոթողներ,
Կարկտահարություն Կարկտահարությունը միշտ դիտվել է	Պտղատու	Վնասվում կամ ամբողջովին ոչնչացվում է բերքը,	

համայնքում, սակայն վերջին տարիների ընթացքում այն հաճախացել է և սաստկացել: Միջին հաշվով տարվա ընթացքում կարկտահարումը տեղի է ունենում 3-4 անգամ: Կարկուտից պատճառված վնասներն շատ են, քանի որ հացահատիկի, կարտոֆիլի, մրգի ու բանջարեղենի ծաղկման ու հասունացման ժամկետը համընկնում է կարկտահարման ժամանակահատվածի հետ:	ծառեր, ցանքատարածքներ, բերք, ընտանի կենդանիներ, բնակելի տներ, շենք-շինություններ, տրանսպորտային միջոցներ:	ցանքատարածքները, կոտրվում շինությունների ապակիները և տանիքածածկերը, վնասում տրանսպորտային միջոցները: Երբեմն դառնում են սելավների առաջացման պատճառ: Բերում է էական նյութական կորուստների: Խոշոր չափի կարկուտը վտանգ է ներկայացնում նաև անասնապահական ոլորտի համար, հատկապես մանր եղջերավոր անասունների և ընտանի թռչունների համար: Երբեմն կարկուտի հետևանքով դժվարանում է անասնակերի հավաքման գործընթացը:	• Անտառ, • Բուժկետ, • 1ավտոմոբիլային կամուրջ, • 1 հետիոտնային կամուրջ, • Քարի արտադրամասեր, • Քարհանք, • <<Արոտ օգտագործողների սպառողական կոոպերատիվ>>, • Ջրարբիացման համակարգ:
Ցրտահարություն Համայնքում հողագործությունով զբաղվում են հիմնականում տնամերձ տարածքներում: Աճեցված գյուղմթերքները հիմնականում սեփական օգտագործման համար են: Են ցրտահարման դեպքերի հաճախացում թե գարնան թե աշնան ժամանակահատվածում:	Այգիներ, բանջարաբոստանային որոշ կուլտուրաներ, հացահատիկի և կարտոֆիլի ցանքատարածքներ, բերք:	Բերքատվության անկում, բերքի կորուստ և հետևաբար նյութական կորուստներ:	
Առատ տեղումներ Համայնքը տեղակայված է առատ տեղումներով բնորոշ տարածաշրջանում: Առատ տեղումները արտահայտվում են առաջ	Բերք, բանջարաբոստանային	Առատ տեղումները դառնում են սելավների առաջացման, սողանքների և քարաթափումների ակտիվացման,	

տծյան, անձրևի և կարկուտի տեսքով: Առատ տեղումները դառնում են սելավների առաջացման պատճառ: Առատ տեղումները նպաստում են նաև քարաթափումների և սողանքների ակտիվացմանը:	կուլտուրաներ, ճանապարհներ, բնակելի տներ, շինություններ:	գերխոնավության պատճառ: Առատ տեղումները խոչընդոտում են գյուղատնտեսական աշխատանքների իրականացմանը:
Երկրաշարժ Երկրաշարժը անկախատեսելի երևույթ է և սպառնում է Հայաստանի ամբողջ տարածքին: Կարող է դառնալ նաև երկրորդային այլ երևույթների և արտակարգ իրավիճակների պատճառ:	Բնակելի տներ, շենք-շինություններ, մարդիկ և այլ:	Երկրաշարժը կարող է դառնալ մարդկային և նյութական կորուստների, երկրորդային երևույթների առաջացման պատճառ:
Ռիժեղ քամիներ Քամիները բնորոշ են տարածաշրջանին: Քամիների ուղղությունը և արագությունը հաստատուն չեն: Ռիժեղ քամիները բավականին մեծ վնասներ են պատճառում համայնքին:	Բնակելի տների, շենք-շինությունների տանիքներ, էլեկտրահաղորդակցման համակարգ, ցանքատարածքներ, այգիներ, բերք:	Պարբերական բնույթ կրող ուժեղ քամիները վնասում են տների և շենք-շինությունների տանիքները: Քամիների հետևանքով երբեմն խափանվում է էլեկտրամատակարարումը: Քամիները վնասներ են պատճառում նաև գյուղատնտեսական ոլորտին, դառնալով մրգատու ծառերի կոտրման և այգիների բերքի թափման պատճառ:
Քարաթափություն Քարաթափումները դիտվում են միջհամայնքային ճանապարհի վրա: Դրանք սպառնալիք են ներկայացնում տրանսպորտային միջոցների և	Ճանապարհներ, տրանսպորտային միջոցներ, մարդիկ:	Ճանապարհի փակում, տրանսպորտային միջոցների վնասում, սպառնալիք մարդու

մարդկանց համար:		կյանքին և առողջությանը:	
Սելավ Համայնքի տեղադիրքի, հեղեղատարների և սելավատարների բացակայության պատճառով՝ առատ տեղումների հետևանքով առաջացած սելավային հոսքերը ողողում են ճանապարհները, վնասելով դրանք, լցվում տնամերձ տարածքներ, տներ:	Համայնքի ճանապարհներ, տնամերձեր, նկուղներ, գոմեր:	Համայնքի ճանապարհների, տնամերձերի, տների վնասում:	
Սողանք Քարաթափումները դիտվում են միջհամայնքային ճանապարհի վրա: Դրանք սպառնալիք են ներկայացնում տրանսպորտային միջոցների և մարդկանց համար:	Ճանապարհներ, տրանսպորտային միջոցներ, մարդիկ:	Ճանապարհի փակում, տրանսպորտային միջոցների վնասում, սպառնալիք մարդու կյանքին և առողջությանը:	
Ամպրոպ / կայծակ Ամպրոպներն ու կայծակները համայնքում միշտ էլ դիտվել են: Ամպրոպը և կայծակը բավականին լուրջ վնասներ են հասցնում բնակչությանը:	Էլեկտրասարքավորումներ, մարդիկ, անասուններ:	Էլեկտրասարքավորումների վնասման պատճառ: Ընդհատվում է Էլեկտրահաղորդակցումը և կապը: Մարդկանց առողջությանը և կյանքին սպառնալիք: Անասունների կորուստ:	
Մարդածին			
Պայթյուններ, Յրդեհներ	Բնակելի տներ, շինություններ:	Նյութական և մարդկային կորուստներ:	

Փյունգուսներ					
Անտառային	և հոտածածկ	հոտածածկ	տառածածկ	Կենսականների և բուսականի ոչնչացում	
ՉԱՐԳԱՑՄԱՆ ՈԼՈՐՏ		ՈԼՈՐՏԻ ՉԱՐԳԱՑՄԱՆ ԱԶԴԵՑՈՒԹՅՈՒՆԸ ԱՌԿԱ ՌԻՍԿԵՐԻ		ԱՌՆ ԱԶԴԵՑՈՒԹՅՈՒՆԸ ՈԼՈՐՏԻ ՉԱՐԳԱՑՄԱՆ ԿՐԱ	ԱՂԵՏԱԿԱՑՈՒՆ ՉԱՐԳԱՑՈՒՄՆ ԱՊԱՅՈՎՈՂ ԽՆԴԻՐՆԵՐԻ
Այլ վտանգներ					
Գյուղատնտեսական կենդանիների հիվանդություններ		Անասնապահություն		Անասնազգի անկում, եկամուտների նվազում, սոցիալ-տնտեսական վիճակի վատթարացում:	
Վայրի գազաններ		Մարդիկ, կենդանիներ:		Մարդկանց կյանքին և առողջության սպառնալիք, գյուղատնտեսական կենդանիների կորուստ:	
Կրծողներ		Ցանքեր, ցանքատարածքներ, խոտհարքներ:		Որոշ մշակաբույսերի ոչնչացում, բերքի նվազում:	

3.2 ԱՌՆ ԽՆԴԻՐՆԵՐԻ ՁԵՎԱԿԵՐՊՈՒՄ

	ՎՐԱ		ՁԵՎԱԿԵՐՊՈՒՄ
ԿՐԹՈՒԹՅՈՒՆ	Համապատասխան գույքով, սարքավորումներով, գրականությամբ վերազինումը կնպաստի որակյալ ուսուցման կազմակերպմանը, անձնակազմի և աշակերտների ԱՌՆ վերաբերյալ տեղեկատվության հասանելիությանը, կնպաստի աղետներից պաշտպանվածության և դիմակայունության մակարդակի բարձրացմանը:	ԱՌՆ միջոցառումների իրականացումը զգալիորեն կթեթևացնի կրթության համակարգի զարգացման հարցը, քանզի միջոցները, որ տարեցտարի ուղղվում էին տարատեսակ աղետների հետևանքների վերացմանը, կուղղորդվեն կրթական համակարգի բարելավմանը, ինչը կապահովի կրթության շարունակականությունը համայնքում: Կրթօջախների սեյսմակայունության մասնագիտական զննումը հնարավորություն կնձեռնի լավագույնս կազմակերպել համապատասխան շինությունների վերանորոգման ու վերակառուցման աշխատանքները, հետագայում դրանց պահպանումը, շահագործումը ու ընթացիկ վերանորոգումը: Կրթական համակարգում ԱՌՆ ուսուցումը ներառելու արդյունքում կբարելավվեն աշակերտների և ուսուցչական կազմի աղետին դիմակայելու ունակությունները, ինչը կնվազեցնի մարդկային կորուստների և առողջությանը սպառնացող վտանգների ռիսկը:	Նվազագույնի հասցնել սպառնացող աղետներից / ուժեղ քամիներ, երկրաշարժ, հրդեհ/ կրթական համակարգին հասցվող հնարավոր վնասը` վերանայելով և հզորացնելով կրթական համակարգի աղետներին դիմակայելու կարողությունները:
ԱՌՈՂՋԱՊԱՀՈՒԹՅՈՒՆ	Համայնքի և մարզի առողջապահական համակարգի	Համայնքին սպառնացող ռիսկերի կանխարգելմանն ու նվազեցմանն	Բնակչության առողջության և կայնքին սպառնացող վտանգներից

	բարելավումը, բուժփնտրումները, բուժփնտրումների բարելավումը, համաճարակների ժամանակին կանխարգելումը և հակահամաճարակային պայքարի ծավալումը, բնակչության իրազեկվածության բարձրացումը զգալիորեն կնվազեցնի աղետներից և համաճարակներից մարդկանց առողջությանը սպառնացող ռիսկը:	ուղղված միջոցառումները, բնակչության գիտելիքների բարձրացումը աղետներին պատրաստվածության և համաճարակներին դիմակայելու հարցում, հանրային ծառայությունների ենթակառուցվածքի կնպաստեն բնակչության անվտանգության ապահովմանը, նրանց առողջության և կյանքի պահպանմանը և բարելավմանը:	հասցվող վնասը նվազագույնի հասցնելու նպատակով հիմնել բուժկետ, ապահովել որոշ ենթակառուցվածքների և ծառայությունների բարելավումը, բնակչության գիտելիքների և հմտությունների ձեռքբերումը աղետներին և համաճարակներին պատրաստվածության ուղղությամբ:
ՇՐՋԱԿԱՍԻՋԱԿԱՅՐ	Բնապահպանական միջոցառումների հետևողական իրագործումը, Էներգետիկ համակարգի բարելավումը, մարդու հետագա վնասակար գործունեության կանխումը կնվազեցնի տարատեսակ երևույթներից բնությանը սպառնացող ռիսկերը, հատկապես Էկոլոգիականը:	Համայնքի հանրային ծառայությունների պատշաճ մակարդակով կազմակերպումն ու Էներգետիկ համակարգի բարելավումը, գյուղատնտեսության և հանքարդյունաբերության ճիշտ կազմակերպումը, գյուղատնտեսական, առողջապահական և բնապահպանական ոլորտներում բնակչության գիտելիքների մակարդակի բարձրացումը, կանաչապատ տարածքների ընդլայնումը կնպաստի համայնքի և տարածաշրջանի բնապահպանական վիճակի բարելավմանը:	Շրջակա միջավայրի պահպանման, հասցվող վնասի նվազեցման, բնապահպանական վիճակի բարելավման համար ապահովել որոշ ենթակառուցվածքների գործարկումը և ծառայությունների բարելավումը, բնակչության շրջանում բնապահպանական գիտելիքների տարածումը, կանաչապատ տարածքների պահպանումը և ընդլայնումը:
ԳՅՈՒԴԱՏՆԵՍՈՒԹՅՈՒՆ	Գյուղատնտեսության ժամանակակից մեթոդներին անցումը, վերամշակող, տնտեսությունների հիմնումը, անհրաժեշտ գյուղատնտեսական հումքերի և հիմքային հորերի ամակարգի և տնտեսական ցանցի բարելավումը:	Կարկտահարության, երաշտի, քարաթափման և ցրտահարության ռիսկերի նվազեցմանն ուղղված մեղմացման և կանխարգելիչ աշխատանքները,	Գյուղատնտեսական ոլորտին սպառնացող ռիսկերից հասցվող վնասը նվազեցնելու նպատակով ձեռնարկել կանխարգելիչ միջոցառումներ որոշ ենթակառուցվածքների`

	ւմը, Նորտեխնոլոգիաների, մշակաբույսերի և ցանքաշրջանառության կիրառումը, թունաքիմիկատների, պարարտանյութերի և սերմերի որակի վերահսկումը, պլանավորված օգտագործումը կնպաստի հողերի բերրիության բարձրացմանը՝ միաժամանակ նվազեցնելով հողերի անապատացման և էռոզիայի վտանգը: Միևնույն ժամանակ, հողերի ինտենսիվ օգտագործումը առկա ռոզման համակարգի պայմաններում և արոտավայրերի ոչ ճիշտ օգտագործումը կմեծացնի հողերի էռոզացման վտանգը:	հարմարվողականության ծրագրերի իրականացումը և Նոր մշակաբույսերի և տեխնոլոգիաների ներդրումը, ինչպես նաև հողերի պաշտպանության և էռոզիայի դեմ պայքարի պլանավորված միջոցառումները, անասնապահական ոլորտի զարգացմանն ուղղված միջոցառումների իրականացումը բարենպաստ պայմաններ կստեղծեն ոլորտի կայուն զարգացման համար:	հատկապես ռոզման համակարգի, դաշտամիջյան և ներհամայնքային ճանապարհների բարելավման, անասնահամաճարակների դեմ պայքարի ուղղությամբ, մշակել և իրագործել կլիմայի փոփոխությանը հասցեագրված հարմարվողականության ծրագրեր, ներառյալ Նոր մշակաբույսերի ներդրումը, կազմակերպել բնակչության ուսուցումը գյուղատնտեսական ոլորտին առնչվող խնդիրների՝ հատկապես Նոր տեխնոլոգիաների կիրառման մշակույթ ձևավորելու վերաբերյալ:
ԲՆԱԿԱՐԱՆԱԾԻՆՈՒԹՅՈՒՆ, ԶԱՂԱՔԱԾԻՆՈՒԹՅՈՒՆ, ԵՆԹԱԿԱՌՈՒՑՎԱԾՔ	Բնակելի տների, շինությունների և ենթակառուցվածքների աշխատանքային վիճակի և վթարայնության համալիր հետազոտումը, դրանց ժամանակին վերականգնումը, վերանորոգումն ու պահպանությունը, շինարարության համար Նոր հողի ատկացումներ անելիս ռիսկային գործոնների հաշվի առնումը և, վերջապես, շինարարություն իրականացնելիս կառուցապատման համար սահմանված բոլոր Նորմերի խստագույն պահպանումը կնվազեցնի գոյություն ունեցող սպառնալիքների ռիսկը և կկանխի Նոր ռիսկերի գոյացումը:	ԱՌՆ միջոցառումների իրագործումը կնպաստի շենքերի, շինությունների և ենթակառուցվածքների երկարակյանության ապահովմանը, կնվազեցնի վթարայնության աճի տեմպերը, թույլ կտա հետևանքները վերացնելուն տրամադրվող միջոցները խնայել և ուղղել դրանք կանխարգելիչ և մեղմացման ծրագրերի իրագործմանը:	Նվազագույնի հասցնել սպառնացող ռիսկերից համայնքի տներին, շենք-շինություններին, ենթակառուցվածքներին հասցվող հնարավոր վնասները՝ վերանայելով և հզորացնելով համայնքի աղետներին դիմակայելու կարողությունները, վերանորոգելով և վերակառուցելով ենթակառուցվածքներն ու շենք-շինությունները:
ՉԲԱՂԱՔԱԾՈՒԹՅՈՒՆԵՎ ԱՊՐԵԼԱՄԻՋՈՑՆԵՐ	Նոր աշխատատեղերի ստեղծումը, տնտեսական և սոցիալական իրավիճակի բարելավումը, զբաղվածության և ժամանցի ապահովումը կբերի սեփական և	Աղետների ռիսկի նվազեցումը հանդիսանում է կայուն զարգացման հիմնական գրավականներից մեկը, ինչը կնպաստի տնտեսական բոլոր ոլորտների դրական զարգացման վրա,	Ապահովել համայնքի հիմնական տնտեսական ոլորտների արդյունավետությունը, երաշխավորելով ենթակառուցվածքների և համակարգերի որակյալ

	համայնքային շահերի համատեղմանը համայնքի կայուն զարգացումը ապահովելու գործում, անդրադառնալով նաև սպառնալիքներին և ռիսկերին:	ստեղծելով նոր աշխատատեղեր և բարիքներ:	գործարկումը, հակակարկտային, ոռոգման կազմակերպման, կրծողների և գայլերի դեմ ուղղված միջոցառումների իրականացումը, հարմարվողականության երկարաժամկետ ծրագրերի պլանավորումն ու իրագործումը:
ՋՐԱՄԱՏԱԿԱՐԱՐՈՒՄ ԵՎ ՍԱՆԻՏԱՐԻԱ	Ջրամատակարարման և կոյուղու համակարգերի անցկացում, խմելու ջրի որակի վերահսկումը կնպաստի առողջ ապրելակերպի կայացման խնդրին: Այն միևնույն ժամանակ կկանխի կեղտաջրերի և անձրևաջրերի ներթափանցումը տնամերձեր և այլ գյուղատնտեսական նշանակության հողեր: Ոռոգման համակարգի բարելավումը կկանխի սակավաջրությունը:	Կոյուղացումը և ջրահեռացման համակարգերի, մաքրման կայանի հիմնումը կնվազեցնի համաճարակների բռնկման ռիսկը: Բնակչության ուսուցումը և իրազեկումը կնվազեցնի համաճարակների բռնկման, բնակչության առողջառությանը սպառնալիքները: Երաշտի վտանգը կնվազի ոռոգման համակարգի ճիշտ կառավարման արդյունքում:	Ապահովել խմելու ջրի որակը և անխափան մատակարարում, լուծել համայնքի կոյուղու, կեղտաջրերի և անձրևաջրերի հեռացման և մաքրման, հարցը: Բարելավել ոռոգման և խորքային հորերի համակարգը:
ՏԵՂԱԿԱՆԻՔՆԱԿԱՌԱՎԱՐՈՒՄ , ԴԵՄՈԿՐԱՏԻԱՅԻՉԱՐԳԱՑՈՒՄ	Համայնքի յուրաքանչյուր բնակիչ, մասնակից դառնալով համայնքի կառավարման գործընթացին, մեծապես կնպաստի համայնքի անվտանգությունն ու զարգացումն ապահովելու համար ձեռնարկվող քայլերի իրականացմանը, ԱՌՆ –ն դիտելով որպես զարգացման կարևորագույն գործոն:	ԱՌՆ մարզային և տեղական թիմերի ստեղծումը, համայնքում ԱՌՆ կառավարման մասնակցային մեխանիզմների ներդրումը կխթանի տեղական ինքնակառավարման մարմինների դեմոկրատիզացիան, ապահովելով համայնքի բնակչության մասնակցությունը որոշումներ ընդունելու և դրանց իրականացմանը հետամուտ լինելու գործում:	Միջոցներ ձեռնարկել ԱՌՆ կառավարումը համայնքային ինքնակառավարման գործառնություններում ներառելու ուղղությամբ, համայնքի զարգացման պլաններում հաշվի առնել համայնքին սպառնացող և վերջինիս զարգացումը սահմանափակող ռիսկերն ու դրանց նվազեցման ուղիները:

3.3 ԱՌՆԽՆԴԻՐՆԵՐԻ ՆՈՒՂԴԱԾԱՌԱՋԱՐԿՎՈՂՈՒԾՈՒՄՆԵՐԸ ՍՏՎԵՐՋԻՆՆԵՐԻ ՍԱՌԱՋՆԱՅԵՐԹՈՒԹՅԱՆ

ՉԱՐԳԱՑՄԱՆՈՒՈՐՏ	ԱՌԱՋԱՐԿՎՈՂ ԼՈՒԾՈՒՄՆԵՐ	ԱՌԱՋՆԱՅԵՐԹՈՒԹՅՈՒՆԸ	ՖԻՆԱՆՍԱՎՈՐՄԱՆ	ՔԾԾ-ում
----------------	-----------------------	--------------------	---------------	---------

		Գերակայության ցուցանիշ	Իրականացման ժամկետը		
ԿՐԹՈՒԹՅՈՒՆ	Կրթական օջախների սեյսմակայունության և տեղադիրքի մասնագիտական հետազոտում	4			
	Կրթական օջախներում աղետների նպատրաստվածության վերաբերյալ անձնակազմի և աշակերտների ԱՌՆ ուսուցում:	3			
	Համայնքային կենտրոնի կառուցում	1			
	Մանկապարտեզի վերակառուցում	2			
ԴՊՐՈՑ					
	Ընթացիկ վերանորոգում, ներքին	3			
	Դռների և պատուհանների փոխարինում	2			
	Սանհանգույցների վերանորոգում	4			
	Կոյուղու նորոգում	6			
	Նոր գույքի ձեռքբերում	5			
	Ֆուտբոլի դաշտի ցանկապատում	10			
	Գազաֆիկացում	1			
	Կենտրոնացված ջեռուցման համակարգի անցկացում	7			
	Դպրոցի բուժկետին անհրաժեշտ առաջին օգնության պարագաների ձեռքբերում	8			
	Դպրոցի բուժկետին անհրաժեշտ դեղորայքի ձեռքբերում	9			
ԱՌՈՂՋԱՊԱՀՈՒԹՅՈՒՆ	Համայնքի բնակչության ուսուցում և իրազեկում ԱՌՆ /ԱՕ, վարքականոններ և այլն/ վերաբերյալ	6			
	Սանիտարահիգիենիկ միջոցառումների				

	ձեռնարկում և համայնքի իրազեկում սանիտարահիգիենիկ կանոնների վերաբերյալ	5			
	Զրամատակարարման բարելավում /ջրամբարների, արտաքին ջրագծի և ներքին ցանցի վերանորոգում/	4			
	Կոյուղու կառուցում	7			
	Միջհամայնքային ճանապարհների վերանորոգում	1			
	Քարաթափումները կանխելու միջոցառումների իրականացում	2			
	Կենտրոնացված աղբահանության կազմակերպում հարևան համայնքների հետ միասին	3			
ՇՐՋԱԿԱՄԻՋԱԿԱՅՐ	Սանիտարահիգիենիկ միջոցառումների ձեռնարկում և համայնքի իրազեկում սանիտարահիգիենիկ կանոնների վերաբերյալ	5			
	Բնապահպանական ուսուցման կազմակերպում	4			
	Կենտրոնացված աղբահանության կազմակերպում /հարևան համայնքների հետ միասին/	1			
	Կոյուղու կառուցում	3			
	Սելավատարների /հեղեղատարների կառուցում	2			
	Ոռոգման համակարգի հիմնում	6			

ԳՅՈՒՂԱՏՆՏԵՍՈՒԹՅՈՒՆ	Գյուղատնտեսական ոլորտին առնչվող խնդիրների վերաբերյալ ուսուցում և իրազեկում	9			
	Գյուղատնտեսական միավորումների հիմնում	8			
	Ոռոգման համակարգի հիմնում	14			
	Սելավատարների/հեղեղատարների կառուցում	11			
	Հակակարկտային կայանների տեղադրում	10			
	Գյուղատնտեսական տեխնիկայի վերանորոգում և նորի ձեռքբերում	4			
	Շանթարգելների տեղադրում	7			
	Միջհամայնքային ճանապարհների ասֆալտապատում	1			
	Զարթափումները կանխելու միջոցառումների իրականացում	6			
	Մթերման կետերի հիմնում	2			
	Վերամշակողարտադրամասերի հիմնում	3			
	Ջերմոցների հիմնում	5			
	Մկանման կրծողների և միջատների դեմ պայքարի միջոցների կիրառում	12			
ԲՆԱԿԱՐԱՆԱԾԻՆՈՒԹՅՈՒՆ ՔԱՂԱՔԱԾԻՆՈՒԹՅՈՒՆ, ԵՆԹԱԿԱՌՈՒՅՑՆԵՐ	Համայնքի շենք-շինությունների սեյսմակայունության մասնագիտական հետազոտում	16			
	Սողանքային գոտիների մասնագիտական հետազոտում	17			

	Սողանքները կանխելու միջոցառումների իրականացում ըստ հետազոտման	18			
	Զարաթափման գոտիների մասնագիտական հետազոտում	19			
	Զարաթափումները կանխելու միջոցառումների իրականացում ըստ հետազոտման արդյունքների	15			
	Համայնքային կենտրոնի կառուցում	14			
	Մանկապարտեզի վերակառուցում	21			
	Եկեղեցու վերանորոգում				
	Մշակույթի տան կառուցում	13			
	Կոյուղու կառուցում	20			
	Ոռոգման համակարգի հիմնում	12			
	Զրամատակարարման բարելավում/ նոր ջրագծի անցկացում, արտաքին ջրագծի և ներքին ցանցի վերանորոգում/	10			
	Գազամատակարարման ներքին ցանցի անցկացում	11			
	Սելավատարների/հեղեղատարների կառուցում	9			
	Կենտրոնացված աղբահանության	8			
	Ներհամայնքային ճանապարհների	7			
	Միջհամայնքային ճանապարհների	6			
	Դաշտամիջյան ճանապարհների	25			
	Բնակելի տների վերանորոգում, ամրացում	27			
	Գերեզմանատների ցանկապատում	24			
	Ֆուտբոլի դաշտի ցանկապատում	23			
	Խաղահրապարակի վերակառուցում	22			

	Կենցաղսպասարկման, հանրային սննդի և այլ ծառայությունների օբյեկտների հիմնում	22			
	Հյուրատների հիմնում	4			
	Վերամշակող և այլ փոքր արտադրամասերի	5			
	Մթերման կետերի հիմնում	1			
ԶԲԱՂՎԱԾՈՒԹՅՈՒՆԵՎ ԱՊՐԵԼԱՄԻՋՈՑՆԵՐ	Գյուղատնտեսական միավորումների հիմնում	1			
	Հակակարկտային կայանի տեղադրում	2			
	Գյուղատնտեսական տեխնիկայի	4			
	Ջերմոցների հիմնում	3			
	Խոտաբույսերի չորանոցների հիմնում	9			
	Վերամշակող և այլ փոքր արտադրամասերի հիմնում	5			
	Մթերման կետերի հիմնում	10			
	Կենցաղսպասարկման, հանրային սննդի և այլ ծառայությունների օբյեկտների հիմնում	11			
	Հյուրատների հիմնում	6			
	Զարաթափումները կանխելու միջոցառումների իրականացում	7			
	Համայնքային կենտրոնի կառուցում	14			
	Մանկապարտեզի վերակառուցում	13			
	Սողանքները կանխելու միջոցառումների	8			
	Եկեղեցու վերանորոգում	16			

	Մշակույթի տան կառուցում	12			
	Կոյուղու կառուցում	15			
	Ոռոգման համակարգի հիմնում	25			
	Զրամատակարարման բարելավում/ նոր ջրագծի անցկացում, արտաքին ջրագծի և ներքին ցանցի վերանորոգում/	20			
	Գազամատակարարման ներքին ցանցի անցկացում	19			
	Սելավատարների/հեղեղատարների կառուցում	24			
	Կենտրոնացված աղբահանության կազմակերպում հարևան համայնքների հետ	21			
	Ներհամայնքային ճանապարհների բարեկարգում և լուսավորում	18			
	Միջհամայնքային ճանապարհների ասֆալտապատում	17			
	Դաշտամիջյան ճանապարհների բարեկարգում	23			
	Բնակելի տների վերանորոգում, ամրացում	22			
ԶՐԱՄԱՏԱԿԱՐԱՐՈՒՄԵՎ ՍԱՆԻՏԱՐԻԱ	Սանիտարահիգիենիկ միջոցառումների ձեռնարկում և համայնքի իրազեկում սանիտարահիգիենիկ կանոնների վերաբերյալ	5			
	Կոյուղագծի կառուցում	2			
	Սելավատարների/հեղեղատարների կառուցում	4			

	Կենտրոնացված աղբահանության կազմակերպում հարևան համայնքների հետ միասին	3			
	Ջրամատակարարման բարելավում/ նոր ջրագծի անցկացում, արտաքին ջրագծի և ներքին ցանցի վերանորոգում/	1			
	Ոռոգման համակարգի հիմնում	6			
ՏԵՂԱԿԱՆԻՆՔՆԱԿԱՌԱՎԱՐՈՒՄ, ԺՈՂՈՎՐԴԱՎԱՐՈՒԹՅԱՆ ՉԱՐԳԱՑՈՒՄ	Համայնքի ԱՌՆ հավաստագրի ձևավորում և հաստատում				
	Համայնքի զարգացման / տարեկան պլանների մշակում և իրականացում				
	Համայնքահեն փոքրածավալ ԱՌՆ ծրագրերի իրականացում				
	ԱՌՆ կառավարման գործառնությունների ամենամյա մոնիտորինգ և գնահատում				

4. Երեխաները և համայնքի սոցիալ-տնտեսական ոլորտի վերլուծություն

4.1 Տնտեսական ոլորտ

Համայնքն ունի տնտեսական աճի համար անհրաժեշտ մի քանի նախադրյալներ՝ անասնապահության, մեղվապահության, այգեգործության և պտղաբուծության համար նպաստավոր միջավայր /բարենպաստ կլիմա, հողատարածքներ, արոտավայրեր և այլն/, մարդկային ներուժ, բնական ռեսուրսներ /գետ, աղբյուրներ, անտառ/ և այլն:

Համայնքի հիմնական եկամտի աղբյուրը անասնապահությունն է: Տնամերձերում զբաղվում են նաև այգեգործությամբ, բանջարաբուծությամբ, կարտոֆիլի և հատապտուղների մշակությամբ: Սակայն բնակիչները մեծ վնասներ են կրում ստացված բերքը սպառողին հասցնելու հնարավորությունների սահմանափակ լինելու պատճառով: Կան նաև այլ բազմաթիվ խնդիրներ, որոնք խոչնդոտ են հանդիսանում այս ոլորտների զարգացման համար. վառելիքի բարձր գին, տեխնիկայի բացակայություն կամ եղածի մաշվածություն, մթերման կետերի և վերամշակող արտադրամասերի բացակայություն, գյուղատնտեսական արտադրանքի ցածր գներ և այլն: Գյուղատնտեսությունից ստացվող եկամուտը ուղղակիորեն կախված է նաև բնության քմահաճույքներից և կրում է սեզոնային բնույթ: Վերջին տարիների ընթացքում եղանակի անոմալ դրսևորումներ և հաճախացած որոշ բնածին երևույթները դառնում են բերքի և անասնակերի մասնակի կամ լրիվ կորստի պատճառ:

Համայնքի աղքատության տոկոսը կազմում է 40%:

Տնտեսական ոլորտի վերլուծություն

<i>Ուժեղ կողմեր (S)</i>	<i>Թույլ կողմեր (W)</i>
1. Համայնքի վարչական տարածքը կազմում է 3601,08 հա: Գյուղատնտեսական նշանակության հողերը կազմում են 1080,16 հա	1. Գործազրկության բարձր մակարդակ
2. Որոշակի գյուղատնտեսական տեխնիկա	2. Մթերման կետերի բացակայություն
3. Գյուղատնտեսական կենդանիներ /խոշոր և մանր եղջերավոր, խոզ, ձի, մեղվաբնտանիքներ, ընտանի թռչուններ/	3. Վերամշակող արտադրամասերի բացակայություն
4. Բարենպաստ բնակլիմայական պայմաններ	4. Միջհամայնքյաին ճանապարհների վատ վիճակ
5. Զրաբիացման համակարգ	5. Նյութա-տեխնիկական բազայի անբավարարություն
6. Սեփական կերարտադրության ապահովում	6. Սպառման շուկայի դժվար հասանելիություն
7. առևտրի 3 օբյեկտ,	7. Գյուղարտադրանքի ցածր գին
8. քարի վերամշակման 2 արտադրամաս	8. Հակակարկտային կայանների բացակայություն
9. քարհանք	9. Ոռոգման ցանցի բացակայություն
10. հացի փուռ	10. Վնասների փոխհատուցման համակարգի բացակայություն
11. «Արոտ օգտագործողների սպառողական կոոպերատիվ»	11. Վարկերի բարձր տոկոսադրույթ
12. Անտառներ	12. Մասնագիտական աջակցության բացակայություն
13. Բնական աղբյուրներ	13. Կլիմայի փոփոխությանը դիմակայելու և հարմարվելու համար անհրաժեշտ գիտելիքների, իրազեկվածության և հմտությունների բացակայություն

<i>Հնարավորություններ (O)</i>	<i>Վտանգներ (T)</i>
1. Գյուղատնտեսական միավորումների հիմնում	1. Պետական մոտեցումների բացակայություն
2. Գյուղատնտեսական ոլորտին առնչվող խնդիրների վերաբերյալ ուսուցման և իրազեկման կազմակերպում	2. Գյուղատնտեսության գների նվազում
3. Նոր մշակաբույսերի ներդրում	3. Գյուղատնտեսության կախվածություն բնության քմահաճույքներից:
4. Ջերմոցային տնտեսությունների հիմնում	4. Գյուղատնտեսական կենդանիների հիվանդությունների սպառնալիք
	5. Անտառահատումներ

4.2 Սոցիալական ոլորտ

Համայնքի զարգացման համար կարևոր հանգամանքներից մեկը բնակչության թվաքանակն է, որի ավելացումը կամ նվազումը կախված է մի շարք գործոններից: Դրանցից ամենակարևորը զբաղվածությունն է, քանի որ աշխատանք չունենալու դեպքում բնակչությունը ցանկացած հնարավորության դեպքում լքում է գյուղը այլ վայրում աշխատանք գտնելու համար: Միգրացիոն գործընթացներում ընդգրկված են հիմնականում երիտասարդ ընտանիքներն ու երիտասարդները: Երիտասարդության համար գյուղում հաստատվելու ու գյուղատնտեսությամբ զբաղվելու համար միայն տնտեսական միջոցառումները բավարար չեն: Երիտասարդությունը շարժունակ միավոր է և որպես կանոն, հաստատվում է այն վայրերում, որտեղ բավարար են նաև սոցիալական ու մշակութային պայմանները, կան ինքնաիրացման հնարավորություններ:

Այդ պայմանները ապահովելու համար համայնքում անհրաժեշտ է առաջին հերթին ապահովել բնակչության զբաղվածությունը և ստեղծել բարենպաստ պայմաններ կենսամակարդակը բարձրացնելու համար:

Սոցիալական ոլորտի վերլուծություն

<i>Ուժեղ կողմեր (S)</i>	<i>Թույլ կողմեր (W)</i>
1. Գեղատեսիլ բնություն	1. Գործազրկության բարձր մակարդակ
2. Որոշակի տրանսպորտային միջոցներ	2. Բնակչության թվաքանակի նվազում
3. Համայնքապետարան	3. Միջհամայնքային ճանապարհների վատ վիճակ
4. Բուժկետ,	4. Ներհամայնքային ճանապարհների վատ վիճակ
5. Միջնակարգ դպրոց,	5. Կոյուղու բացակայություն
6. Մանկապարտեզ,	6. Աղբահանության բացակայություն
7. Խմելու ջուր,	7. Մշակութային, ժամանցի և սպորտով զբաղվելու վայրերի բացակայություն
8. Տեխնիկական ջուր,	8. Մանկապարտեզի բացակայություն
9. Գազաֆիկացում,	9. Էլեկտրահաղորդակցման լարերի վատ վիճակ
10. Բնական աղբյուրներ,	10. Խմելու ջրի ցանցի բացակայություն
11. Պատմամշակութային կոթողների առկայություն	11. Գազամատակարարման ներքին ցանցի բացակայություն
12. Տեղեկատվական աղբյուրների հասանելիություն	12. Վատ վիճակում գտնվող բնակելի տների մեծ քանակ
13. Կապի միջոցների /փոստ, բջջային հեռախոսակապ, ինտերնետ/ հասանելիություն,	13. Բնակչության ցածր վճարունակություն
14. ԱՐ արձագանքելու գործիքների	14. Մեղման աղբյուրների բացակայություն

/տարիանման պլան, աղետների արձագանքման պլան, արագ արձագանքման խումբ/ առկայություն	15. Ծառայությունների /հրշեջ-փրկարար, շտապ օգնության/ դժվար հասանելիություն 14. Համայնքի բյուջեով նախատեսված ֆինանսական միջոցների բացակայություն, համայնքի առջև ծառացած առաջնահերթ խնդիրները լուծելու համար 15. Աղետների ռիսկերի նվազեցման, ԱԻ-ին արձագանքման և հետևանքների վերացման վերաբերյալ գիտելիքների ցածրակարգակ, 16. Կլիմայի փոփոխությանը դիմակայելու և հարմարվելու համար անհրաժեշտ գիտելիքների, իրազեկվածության և հմտությունների բացակայություն:
<i>Հնարավորություններ (O)</i> 1. Բարենպաստ միջավայր ներդրողների համար 2. Գյուղատնտեսական միավորումների հիմնում 3. Համայնքի պատրաստակամություն հնարավորինս աջակցելու համայնքի առջև ծառացած խնդիրների լուծմանը	<i>Վտանգներ (T)</i> 1. Պետական մոտեցումների բացակայություն 2. Բնածին և մարդածին երևույթների հետ կապված սպառնալիքներ 3. Անտառահատումներ

4.3 Կրթական ոլորտ

Համայնքի կրթական համակարգը ներառում է նախադպրոցական և միջնակարգ կրթության բնագավառները:

Քարինջ գյուղում դպրոցը հիմնադրվել է 1942 թ-ին: Ներկայիս չենք ունենում դպրոցը սկսել է գործել 1984 թ-ից: Դպրոցի չենքը տիպային երկհարկանի երկաթբետոնյա շինություն է:

Դպրոցի ընդհանուր մակերեսը կազմում է 1342 մ²:

Դպրոցում կան 10 դասասենյակ, տնօրենի սենյակ, ուսուցչանոց, գրադարան, աշակերտական խորհրդի սենյակ, ՆԶՊ սենյակ, համակարգչային սենյակ, 1 լաբորատորիա, արհեստանոց, բուժկետ, սպորտ դահլիճ, բացօթյա սպորտ հրապարակ, ճաշարանի խոհանոց:

<i>Ուժեղ կողմեր (S)</i>	<i>Թույլ կողմեր (W)</i>
- Դպրոցը տիպային շինություն է: - Ապահովվածություն աշխատակազմով - Դպրոցն ունի բուժկետ - Դպրոցում կա ջրամատակարարում /ըստ գրաֆիկի/ - Դպրոցն ունի ջրահեռացման համակարգ - Դպրոցի առաջին հարկը հարմարեցված է հաշմանդամություն ունեցող և սակավաշարժուն աշակերտների հատուկ կարիքներին: - Հատուկ ծառայությունների ավտոմեքենաների մոտեցման համար ազատ են դպրոցամերձ ուղիները - Տեղեկատվական աղբյուրներից դպրոցին հասանելի են հանրային հեռուստատեսությունը և ինտերնետը: - Աղետի արձագանքման գործիքներից դպրոցում մտնում են ✓ տարահանման պլան, ✓ տարահանման նշաններ, ✓ էլեկտրական զանգ, ✓ հակահրդեհային վահանակներ և կրակմարիչներ ✓ ձեռքի զանգ, ✓ հակահրդեհային վահանակ, ✓ ստացիոնար և բջջային հեռախոսակապ, ✓ ինտերնետ - Դպրոցում փակցված են տարահանման պլանը և տարահանման ուղիները նշող ցուցանակներ: - Դպրոցում փակցված են հրդեհի, երկրաշարժի և այլ արտակարգ իրավիճակների ժամանակ գործելակերպի	- Դպրոցի տեղակայման վայրը երբևիցե չի հետազոտվել: - Նյութատեխնիկական անբավարար բազա - Դպրոցում չկա բուժքույր - Դպրոցում կան լուսամուտների և տանիքի /տանիքը ասֆալտի ֆերիցե/ փոփոխման կարիք - Դպրոցն չունի հալոցքաջրերի և անձրևաջրերի հեռացման համակարգ: - Դպրոցում կան խնդիրներ կապված սանհանգույցների հետ - Դպրոցում կան խնդիրներ կապված ջրամատակարարման ջրահեռացման հետ - Ջեռուցումն իրականացվում է փայտե վառարանների միջոցով: - Չկան փակցված արտակարգ իրավիճակների ժամանակ անձնակազմի և աշակերտների հանձնարարականներն ու հրահանգները: - Դպրոցի աշխատակազմի և աշակերտների համար երբևիցե չեն կազմակերպվել աղետների և արտակարգ իրավիճակներին նախապատրաստվելու, արձագանքելու և դիմակայելու դասընթացներ: - Դպրոցի անձնակազմի և աշակերտների գերակշիռ մասը չունեն համապատասխան գիտելիքներ և ունակություններ արտակարգ իրավիճակներում գործելակերպի, հակահրդեհային պաշտպանության և առաջին օգնության վերաբերյալ

կանոնների վերաբերյալ հուշաթերթիկներ 12.Տարին մեկ պարբերությամբ դպրոցում կազմակերպվում են ուսումնական տարիանումներ:	
<i>Հնարավորություններ (O)</i> - Բարենպաստ միջավայր ներդրողների համար - Համայնքի բնակչության, ՏԻՄ-ի և դպրոցի անձնակազմի պատրաստակամությունը հնարավորինս աջակցելու դպրոցի հետ առնչվող խնդիրների լուծման գործընթացներին - Միջնակարգ, արհեստագործական և միջին մասնագիտական կրթության շարունակում մարզի քաղաքներում: - Աղետներին պատրաստվածության վերաբերյալ անձնակազմի և աշակերտների ԱՌՆ ուսուցման կազմակերպում - Ուսումնականտարիանումներիկազմակերպումտարիներկուանգամ	<i>Վտանգներ (T)</i> - Պետական մոտեցումների բացակայություն - Աշակերտների թվաքանակի նվազում - Բնածին և մարդածին երևույթների հետ կապված սպառնալիքներ - Զրամատակարարման և ջրահեռացման հետ կապված խնդիրները, սանհանգույցներիվատ վիճակը, տանիքածածկը, ինչպես նաև փայտով ջեռուցման կազմակերպումը, վտանգ են ներկայացնում անձնակազմի և երեխաների առողջության համար:

Մանկապարտեզի շենքում, որը 1960-ականների շինություն է, տեղակայված են նաև կցուղապետարանը, գրադարանը, բուժկետը, փոստընհանդիսությունների սրահը:

Մանկապարտեզին հատկացված երկու սենյակները հնարավորինս հարմարեցված են աշխատանքներ կազմակերպելու համար: Մանկապարտեզը գործում է 5 ժամյա աշխատակարգով: Երեխաներին չի տրվում տաք սնունդ, չի կազմակերպվում միանգստի ժամ: Մանկապարտեզը սերտորեն համագործակցում է «Վորլդ Վիժն» կազմակերպության հետ, որի աջակցությամբ կատարվել են մասնակի վերանորոգումներ և ձեռք են բերել գույք, պարագաներ, խաղալիքներ և այլն:

Համայնքում կամ մանկապարտեզի համար նախատեսված կիսակառույց չենք:

ԼՈՌԻՆԻ ՄԱՐԶԻ ՔԱՐԻՆՋ ՀԱՄԱՅՆՔԻ ԱՂԵՏՆԵՐԻ ՌԻՍԿԻ ՎԵՐԼՈՒԾՈՒԹՅՈՒՆ

Disaster Risk Reduction National Platform

Disaster Risk Analysis of Qarinj Community of Lori Region

Սույն ուսումնասիրությունը մշակվել և տպագրվել է Եվրամիության կողմից ֆինանսավորված և ՄԱԿ-ի մանկական հիմնադրամի կողմից իրականացված “Աղետների ռիսկի նվազեցման գործողությունների կայունության ապահովում Միջին Ասիայում և Հարավային Կովկասում” ծրագրի շրջանակներում: Ձեռնարկում արտահայտված կարծիքները հեղինակային են և որևէ ձևով չեն արտահայտում Եվրամիության և ՄԱԿ-ի մանկական հիմնադրամի տեսակետները:

This publication has been produced within the framework of "Sustaining DRR Actions at Scale in South Caucasus" project funded by the European Union and implemented by the United Nations Children's Fund (UNICEF). The contents of this publication are the sole responsibility of the authors and can in no way be taken to reflect the views of the European Union and UNICEF